

CSENDŐRSÉGI LAPOK

SZERKESZTI PINCZÉS ZOLTÁN SZÁZADOS

ELŐFIZETÉSI ÁRA: Egész évre 8 K, Fél-
Évre 4 K, Negyedévre 2 K aranyértékben

Megjelenik
havonta kétszer

SZERKESZTŐSÉG ÉS KIADÓHIVATAL
Budapest, I., Országház-utca 30.

*Hiszek egy Istenben, hiszek egy hazában,
Hiszek egy Isteni örök igazságban,
Hiszek Magyarország feltámadásában.*

Amen.

Protekción.

Ennek a szónak nincs magyar kifejezése, a fogalmát pedig még körülírva is bajos magyarul kifejezni. Mégis vannak, akik azt állítják, hogy a protekción speciálisan magyar betegség és Magyarországon a boldogulás első feltétele.

Nehogy olvasóinkat véleményünk felől egy pillanatra is kétségben hagyjuk, mindjárt meg is mondjuk, hogy kik azok, akik ezt állítják. Azok, akik protekción nélkül valóban nem tudnak boldogulni. Azok, akik egyéni értékük, munkásságuk, szorgalmuk és használhatóságuk révén nem tudnak zöld ágra vergődni, mert mindezek a tulajdonságok hiányoznak belőlük. Azok, akik kényelmesebbnek találják, hogy mások tolják őket előre, ahelyett, hogy a maguk fáradsága és ambíciója révén, lépésről lépésre haladjanak addig, amíg megérdemlik. Azok, akiknek elég tág a lelkiismeretük, hogy másokon keresztül gázolva, kíméletlen erőszakkal hajszoltassák keresztül a saját érdekeiket, mindig csak a mások vállára, a mások érdemeire, a mások tekintélyére és súlyára támaszkodva, de sohasem a magukéra. Ezek az emberek keresnek igazolást a maguk eljárására abban a hamis tantételben, hogy Magyarországon nem lehet protekción nélkül boldogulni.

Pedig lehet. Nem sülyedtünk még annyira, hogy ne lehetne. Különösen nálunk, a csendőrségnél.

Köztünk is vannak olyan csendőrök, — hála Istennek, nem sokan, — akik azt hiszik, hogy a testületben való boldogulásukhoz semmi egyébre nincs szükségük, csak egy méltóságos úrra. Áthelyezés, visszahelyezés, altisztis iskola, nősiülés, előléptetés, mind az ő kiváltságuk, — gondolják — még a kezüket sem kell kinyújtaniok érte, ha van, aki kilincseljen az érdekükben. Azt hiszi az a néhány ember, hogy az ő kedvéért, vagy talán inkább a méltóságos úr kedvéért az előjárók sutba dobják a lelkiismeretüket és a szolgálat érdekét, megtagadják minden más alárendeltjüket csak azért, hogy annál készségesebben állhassanak protekcións alárendeltjük szolgálatára.

Nem tudjuk, hogy vajjon a szerénysége vagy pedig a tudatlansága nagyobb-e annak, aki ezt előjáróiról feltételezi. Mert ha tudná, hogy az előjárók miként vélekednek a protekción hajhászó

csendőrrel, ha tudná, hogy az illetéktelen közbenjárás nem jár más eredménnyel, mint egy udvariasan sajnálkozó elutasítással, s ha tudná, hogy ok-talan kísérlete milyen kedvezőtlen megvilágításba helyezi előjárói előtt az ő egész egyéniségét, akkor bizony meggondolná, hogy érdemes-e mindezt megkockáztatnia egy olyan lépés miatt, amelynek sikertelensége már eleve is nyilvánvaló.

Hová jutnánk, ha az előjárók aszerint osztályoznák alárendeltjeiket, hogy kegyelmes, méltóságos, avagy talán csak nagyságos úr a protektoruk? Micsoda felfogásnak kellene lábrakapnia a testületben ahhoz, hogy az előjárók intézkedéseit illetéktelen ajánlás, vagy egy néhány sornyi levél irányítsa és nem a szolgálat érdeke, az érdemek mérlegelése, vagy az alárendeltokról való pártatlan gondoskodás kötelessége?

A világon senki sem ismerheti jobban a csendőrt, mint a saját előjárója, aki vele foglalkozik, őt figyelemmel kíséri, szolgálatát, sőt magánéletét is ellenőrzi, mert ez a kötelessége. Akit az előjárók érdemesnek tartanak a jóakaratra, azt nem kell előttük külön ajánlani, az érdemtelen embert pedig lelkiismeretes előjáró nem részesítheti csupán szívességből olyan előnyökben, amelyekre nem tartja méltónak.

Ne gondolja azt senki, hogy előjáróját kedvező intézkedésre tudja kényszeríteni azáltal, hogy ügyét olyan személyiséggel pártfogoltatja, akinek kérelmét legalább is nem illik megtagadni. Ez az eljárás csak arra jó, hogy az előjáró számára kellemetlen és kínos helyzetet teremtsen, a csendőrről szemben pedig bizalmatlanságot szüljön, mert az olyan csendőr, aki egy idegenben jobban megbízik, mint a saját előjárójában, megérdemli, hogy bizalmatlanságát hasonlóval viszonzózzák.

És még egyet! Tudtán kívül senkit sem protezsálnak, ez tehát senkinek sem lehet védekezése. Ezért rendeli el majd az új Szolgálati Utasítás kivétel nélkül mindenkinek a megfenyítését, akit illetéktelen egyének protezsálnak. Mi is azt hisszük, hogy a protekción teljes kiirtásának ez lesz a legbiztosabb módja, mert így aztán mindenki rá fog jönni, hogy a csendőrségnek nincsen szüksége olyan csendőrökre, akik idegenek pártfogásával akarnak bajtársaik fölé emelkedni.

Ne szaladgáljon tehát a csendőr protekción után, ugyis hiábavaló. Aki pedig mégis megkülönböztetett elbánásra tart számot, az emelkedjék ki a bajtársai közül tudásban, lelkiismeretességben és jó magaviseletben. Bizonyos lehet benne, hogy előjárói protekción nélkül is megjutalmazták és méltányos kérelmének teljesítése elől nem zárkoznak el. Csak ne dicsértesse magát — még tekintetes úrral sem.

A csendőrség úttörői.*

Irta: Dr. PRESZLY LÓRÁND őrnagy.

1850. év január havában léptették először életbe hazánkban a csendőrségi intézményt. A dátum, amely ezt jelzi s amelyre ma visszatekinthetünk, valamint az uralkodói elhatározás akkori megnyilvánulási formája: a császári pátens, nekünk, magyaroknak, sokkal szomorúbb emléküink maradt, semhogy különös örömmel gondolhassunk vissza reá, mert célja az volt, hogy fegyveres erővel is védjen és erősítsen egy nálunk gyűlöletes és a nemzetre megszegyenítő közigazgatási rendszert. A csendőrség, mely a fenti dátummal és császári parancsal oktrojáltatott hazánkra, közvetlen utóda volt az Ausztriában — elsősorban a lombard-velencei tartományokban — felállított csendőrezredeknek. A szabadságharc utáni években uralgó abszolútizmus alatt ennek a csendőrségnek nem is annyira a közbiztonsági szolgálat volt a hivatása, mint inkább a politikai kémszolgálat s így éppen nem esodálható, ha a — nagyobbára csehekéből álló — „pickelhaubnis” zsandárság gyűlölt intézményé vált. Viszont a történelmi hűség szempontjából meg kell állapítanunk, hogy az 1850-ik évi császári pátens talán akaratlanul, de bizonyos magyar desiderátumot is teljesített, mert hiszen már 1848 táján, sőt a forradalom előtt is többször hangzott el Magyarországon az az óhaj, hogy szervezzenek országosan egy csapatot, amely nem a betyárból lett pandur szilajságával és brutális önkényével, hanem bizonyos fokú intelligenciával és belátással felszerelten ügyel az ország közbiztonságára. Ennek a vágnak megvalósítását tudvalevőleg a szabadságharc toltta ki és hiúsította meg.

1867. évben — az alkotmányos korszak beálltával — az osztrák zsandárság Magyarországon állomásozott ezredei fel lettek oszlatva, csupán Erdélyben és a magyar szent korona országaihoz tartozó Horvát-Szlavonországban hagyatott meg az ottani csendőrség, mely

* E címen sajtó alatt van a szerző egy hatalmas műve, melyből ez alkalommal — engedélyével — közöljük a megkapó részt. (Szerk.)

Erdélyben a „cs. és kir. 10. számú országos csendőrpáncsnokság” elnevezést nyerte, míg a szorosan vett Magyarország területe az egyes vármegyék által megszervezett pandurság, illetőleg perzekutorság felügyelete alá került. Megállapítható tehát, hogy 1867 után is ugyanaz a csendőrség folytatódott, melyet a császári pátens rendelt s amely német szolgálati nyelvvel továbbra is a közös hadügyminiszter rendelkezése alá helyeztetett.

Hazánkban a pandurság nem volt egészen új intézmény. A szabadságharc előtt is működött már a megyékben hasonló polgárőrség. Történelmi adatok szerint pandur névvel először 1741. évben találkozunk, amidőn a Mária Terézia korában folyt harcokban portyázó (guerilla) szolgálatra egy pandurezred állított fel. Ezen ezred később az 53. ezredbe olvasztott, az alvidéken pedig több lett rendőrként közülök alkalmazva. Ezekről maradt fenn a pandur elnevezés, amelyet a vármegyék perzekutorra változtattak át. Régi iratokban a csendbiztos „persecutor commissarius”-nak iratott és az ország több vidékén a nép a csendbiztos komiszárosnak, a pandurokat pedig perzekutoroknak nevezte. Tagadhatatlan, hogy ezek között igen ügyes és helyes rendőri érzékkel bírók is akadtak, kik közül később többen vétettek át a magyar királyi csendőrséghez, hol évtizedeken keresztül értékes szolgálatokat teljesítettek.

1867—1881. évig ezek a kackiás, darútollas csendbiztosok és csendlegények látták el a közigazgatási járáásokban a közbiztonsági szolgálatot, hiányzott azonban a rendszeres oktatásuk, a fegyelem és az egyetemleges vezetésük. Vármegyéink belügyeik között a rendészetet is csaknem minden felsőbb beavatkozás nélkül maguk intézték, minek következményeképpen ahány vármegyénk volt, annyi volt a számukra alkotott utasítás és ez is egyik oka volt a pandur-intézmény korai halálának. Minden megye maga alkotta meg pandurjai szolgálati szabályzatát s a pandurok féltékenyen tartózkodtak attól, hogy adott esetekben a szomszéd vármegyék autonóm pandursága támogatását vegyék igénybe. Ilyen körülmények között nem esodálható, hogy sok helyen a bűnözők és a rend hivatott őrei összejátszóttak, az ország közbiztonsági állapotai rohamosan ha-

Kárpáti sirokban...

Irta: Barényi Ferenc.

Kárpáti sirokban pihenő kurucok —
 — Lidérces álmokkal —, most rosszul alusztok.
 Kuruc ivadéknak zsebrák parancsolgat;
 Sirotokból is már kivetnek maholnap,
 Minden rossz álomnál rosszabb a valóság, —
 — Csonka lett az ország, — szegény Magyarország. —
 Magyarok Istene, hol vagy fent az égben,
 Hogy nem látod az én szerencsétlenségem!?
 A világ négy táján minden csatatéren
 Magyar becsületért ontottam a vérem;
 Vérem hullásáért ez a járandóság; —
 — Csonka lett az ország, — szegény Magyarország. —
 Magyarok Istene, odafent az égben,
 Szánd meg valahára az én szegénységem.
 Boldogasszony anyánk ne akard, ne akard,
 Hogy vad hóhérellek pusztítsák a magyart.
 Űristen, — jöjjön el már a te országod,
 Add vissza minékünk — Nagymagyarországot! —

Utiélményeim az összeomlás után.

Hihetetlen igaz históriák. — Irta: E. P.

Visszavándoroltam a 4. szobában levő ifjúhoz. Öröm futott végig rajtam: egy nagy bélyegzőt szedett elő, rányomta az útlevelemre, hozzáírta a taksát és a zöld betörőlapot félretette. A pénzt már készen is tartottam, mikor visszaadta az útlevelemet:

— 5. számú szoba!

Most már aztán igazán minden mindegy volt. Elkeseredetten keresem az 5. számú szobát, ajtót azonban nem találok, csak egy, a folyosóra nyíló elrácsozott ablakot s mögötte egy eddig még nem látott tisztviselőt. Benyújtottam neki a rácson keresztül az útlevelemet, amelyből néhány adatot egy hatalmas könyvbe bevezetett ugyan, de a pénzemet még mindig nem akarta átvenni.

— 2. számú szoba!

A 2. számú szoba előtti negyedórai várakozás után egy rendőr végre elvette az útlevelet és a pénzt és bevitte. Mikor kijött, rémülten láttam, hogy az útlevelem még mindig nincsen aláírva.

— És most hova?

— 1. számú szoba!

A hosszú emberkigyó még mindig ott állott az 1. számú szoba előtt, csak most már valamivel hosszabb volt. Beküldtem az útlevelemmel a rendőrt és végre a kezemben volt a rendőrfőnök által aláírt engedélyem az ország elhagyására.

Kálváriám tehát ez volt: Térparancsnokság, belügyminiszterium, 1., 4., 3. szoba, csehszlovák konzulátus, 3., 1., 4., 5., 2. és 1. szobák. Hihetetlenül hangzik, de szószerint igaz! Hogy azután egy olyasvalaki, aki az ország nyelvét nem beszélte, vagy mondjuk egy asszony miként tudta magának ezt az engedélyt megszerezni, azt még ma sem bírom elképzelni.

nyatlottak, sőt egyes helyeken annyira elfajultak, hogy például az Alföldön idősebb gróf Ráday Gedeon vezetése alatt életbe kellett léptetni a szegedi kormánybiztosságot, amely teljhatalmú jogkörével rövidesen relatív rendet is teremtetett.

Az Erdélyben visszamaradt cs. és kir. 10. számú országos esendőrparancsnokságot a magyar királyi kormány 1876 május hó elsejével vette át és mint magyar királyi erdélyi esendőrparancsnokságot helyezte a magyar királyi honvédelmi miniszter legfőbb vezetése alá. Történelmileg meg kell tehát állapítanunk, hogy ez a dátum a magyar esendőrség megszületésének az ideje s megállapítható az is, hogy az ebből ki fejlődött és az 1881:III. törvényekkel megszületett mai esendőrségünk már nem tekinthető a Bach-korszakbeli esendőrintézmény folytatásának. Születési levele sem császári patens, hanem megszavazott és szentesített törvény.

A néptömeg ösztönében öntudatlanul még tovább élt a régi zsoldárság keserű emléke. A nép nem felejt hamar s a letelt tizenhárom esztendő sem számított. Az a nagy haladás azonban, melyet országunk közbiztonsága az 1881. évet követő években elért, rövidesen a esendőrségünk felé fordította a nép s a hivatalos Magyarország rokonszenvét s a gyökerében és lényegében más esendőrség csakhamar elismert, becsült intézményünké vált, véghetetlen fontosságú és nélkülözhetetlen szerves részévé az államhatalomnak.

Kiváló megszervezőjének: Török Ferenc táborsernagynak és a testület díszemlékezetű úttörőinek egyéni kiválóságai a esendőri szakképzettség és katonai fegyverzettség tekintetében — sőt a hazafias és nemes erények dolgában is — a tökéletesség legmagasabb fokára emelték. A magvetők és úttörők a esendőrség minden tagját a férfiu, a hazafiú és esendőri erények példaképeivé nevelték. Az intézmény ötven éves múltja bizonyítja, hogy az első esendőrtisztikar a nemzeti élet földjébe ültetett ifjú intézményt szilárd és maradó alapokra fektette, gyakorlatias szellemben, kiválóan fegyverezte a parancsnoklása alá helyezetteket s magát az intézményt, legszentebb kötelességként, magas polcra, európai nivóra emelte.

S midőn ezen emlékműben lelki szemünk elé vo-

mulnak a esendőrhivatásnak hű kultuszában élt elődök, mély hálával és tisztelettel adózhatunk emlékünek, mert valóban a miénk voltak, nekünk éltek és nekünk alkottak, életük, erőjük, munkásságuk aranyértéke ittmaradt közkincsnek, amelyből ma is él az intézmény.

Nagy dologért, nagy eszméért, nagy célokért és nagy nehézségekkel kellett küzdeniük, életük sem volt akadály-, ellenállás- és csalódásmentes, de ők nem pihentek, nem nyugodtak, éjt nappallá téve, serény és kitartó munkássággal dolgozva, legfőbb ambíciójukat az képezte, hogy az intézmény sorsát és jövőjét biztosítsák. És tették ezt sovíniszta hevülettel, nemes önzetlenséggel, elszántsággal, törhetetlen kötelességérzettel, vasenergiával és szorgalommal.

A legnehezebb időkben, a szervezés, a magvetés, a megindulás idején és után éltek ők, valamiből kellett nagyot és erőt alkotniok, élő valósággá tenni a gondolatot, hogy legyen egy olyan közbiztonsági intézmény hazánknak, mely munkakészségben, megbízhatóságban és jelentőségben mindenek felett áll.

E halvány vázlatokban nem teljes korpépet kívántam megfesteni, nem is tökéletes jellemrajzokat írni, csupán hátratekintve emlékezni. Emlékezni arról az időről, melyben esendőrségünk megszületett és felidézni azon férfiak emlékeit, kik gondos lelkiismeretességgel és áldozatos hűséggel állottak őrt az intézmény bölcsőjénél s akiknek sohasem csüggedt lelke és szellemen örök mozgásban és el nem fáradó tevékenységben élt.

Soraik nagyon megritkultak. Vezéréké éppen úgy, mint közembereké. De a mag, amelyet ők vetettek el, a vékony hajtások, amelyeket ők apolgattak, áldotti gyümölestermésbe érlelődtek. És végtelen nagy szerencséje országnak, intézménynek, hogy e derék férfiak olyan örökséget hagytak reánk, mely fényesen állotta ki a félszázados próbát.

Jól és helyesen eslekszenek az utódok, ha a történelemben — mint tükörbe — pillantva, megkísérlik életüket e férfiak erényeihez mérni, mert ezzel nemcsak önmagukat tennék gazdagabbá, hanem előbbre vinnék az intézmény sorsát, amelyen ők — a kiváló elődök — kötelességeiket oly híven teljesítve, kitartóan s nagy szeretettel munkálkodtak.

Este a pályaudvari vendéglőben vaesoráztam; társaságom a leghírhedtebb kikötők legutolsó lebujaaira emlékeztetett.

A vonat indulása előtt másfél órával beállottam a pénztár előtt várakozó hosszú sor végére. Negyedóra múlva odajön egy ember, szemelláthatólag detektív, a pénztár mellett álló rendőrhez és valamit a fülébe súg, amiből valami olyasfélét értettem, hogy a vonat tele van és a jegykiadást be kell szüntetni. Erre persze nekirohanok a rendőrnek, fülébe súgom a varázsigeimet, mire a pénztár elé taszított s így meg tudtam váltani a jegyemet.

Aztán felültem a vonatra és — „elutaztam“.

1919 októberében, a kommunizmus bukása után Budapest és Magyarország nagy része román megszállás alatt állott. Budapestet át keletrre akartam utazni, elláttam tehát magamat a bécsi román katonai misszió oda- és visszautazási engedélyével, amelyet egyébként hihetetlenül rövid idő — 3 nap alatt szereztem meg. Rendes körülmények között három hét kellett hozzá.

A Bécs és Budapest közötti út, amelyet a gyorsvonat békeidőben 4 óra alatt tett meg, most reggel 8 órától éjfél után kettőig tartott. Az osztrák határállomáson, Bruckban két órát álltunk egy minden oldalról szabad csarnokban, amelyen jéghideg szél süvített keresztül. A tolongás félelmetes volt. Az utasok idegessége a podgyászok éles sarkai által okozott fejbeverésekkel párosult és minduntalan épületesnek egyáltalában nem mondható jelenetekre vezetett. Végre elindultunk, de persze csak a Lajtán át, Királyhidáig, ahol újabb kétórás vámvizsgálat következett, jéghideg kövezeten.

A további utazás legtöbbszörre álldogálásból állott, csak néha-néha mászott a vonat egynehány kilométert előre. Aszerint, ahogy Budapest felé közeledtünk és a

románok által megszállott területre jutottunk, a helyzet egyre tűrhetetlenebb lett. Minden állomáson újabb és újabb vizsgálat következett úgy, hogy valamennyien megkönnyebbülve lélekztünk fel, mikor végre éjfél után 2 órára, valahogy mégis csak megérkeztünk Budapestre.

Köcsi természetesen nem volt az állomáson, gyalog sem lehetett a városba bemenni, mert nem volt tanácsos megkockáztatni, hogy a románok elfogjanak. Így hát az éjszakát a pályaudvaron kellett eltölteni. A keleti pályaudvar környéke hatalmas táborhoz hasonlított; legalább kétezer, minden rendű és rangú ember tanyázott ott, a nagy hideg dacára a szabadban. Eleinte fel-alá járkáltam, míg végre egy jó óra múlva sikerült az indulási csarnokba bejutnom, ahol az egyik oszlop kissé kiálló szélét birtokba vettem és ezen a hihetetlenül keskeny ülésen kinlódva vártam meg a reggelt. Még most is, valahányszor Budapesten járok, mindig megnézem az én egykori ülőhelyemet s sehogyszem bírom felfogni, hogy is tudtam én ott egyáltalán ülni?

Budapestről kelet felé akkor egyetlenegy vonat indult, este 10 óra tájban. Ezzel Szegedig kellett menni, ott már esatlakozása volt a Simplon-expressznek, amellyel egyedül lehetett a határon átjutni. Már 9-kor este a nyugati pályaudvaron voltam; esodálkozva láttam, hogy a váróterem teljesen üres. Ki akarok menni a peronra, — a román őr nem enged. Kis vártatva a portás odasúgja, hogy siessék felülni a külső vágányon készen álló vonatra, mert különben nem kapok helyet. Amint az őr elfordult, kinn voltam.

Eppen akkor tolatták be a vonatot a csarnokba. A „személyvonat“ legnagyobb részben teherkocsikból állott, amelyek román hadianyaggal, pl. butorokkal, esélőgépekkel stb. voltak megrakva. Nekimegyek egy másodosztályú kocsinak, ki akarom nyitni az ajtaját — nem lehet, mert a kocsit már zsúfolva van. A többi szintén. Egyszerre észreveszem, hogy az egyik

Tolvajfurfang.

Irta: Dr. SCHREIBER DÁNIEL rendőrkapitány.

Budapest az ország szíve. A szív a test központja, amelyből kifelé árad a friss, jó vér s a szívbe az elhasznált, rossz vér tér vissza. Egy ország fővárosa azonban éppen fordítva fejti ki életműködését. Az ország szívébe, az ország fővárosába kívülről jön a jó vér s a szívből kifelé folyik a rossz vér. Ez nemcsak Budapestre, hanem a világ minden fővárosára s nagy városára áll. A világvárosi élet hatalmas arányokban termeli ki a büntetéseket s míg egy-egy kisebb falveskában az emberek rendszeren csak kétféle tolvajt ismernek: csirke-tolvajt és lótolvajt, addig a milliós lakosú városokon a tolvajok és szélhámosok ezer és ezer fajtája élőködik. Külön céhekké alakulnak s aki egyszer zsebóráát lopott, egész életében megmarad zsebtolvajnak, míg a másik örökké csak padlásról lop, a harmadik csak pályaudvaron, stb. stb.

Külön fejlődnek ki azok a tolvajok, akik áldozataikat a vidékről a fővárosba jövő tudatlan, tapasztalatlan vidéki emberek közül szedik. Ezek is megosztják egymás közt a „munkát”, mert míg az egyik pl. csak a pályaudvar környékén „dolgozik”, a másik a sétányok körül les az áldozatára, a harmadik elmegy vidékre is, hogy jobban kiválogathassa magának a „médiomot” és így tovább.

Azt hiszem, érdekelni fogja a Csendőrségi Lapok olvasóit, ha az alábbiakban egynéhány olyan tolvajfurfangot, illetőleg bűncselekményt ismertetek, amelyeknek áldozata majdnem kizárólag vidékiekből kerül ki. Igen örülnek, ha az elmondandókkal bármilyen csekély mértékben is megkönnyíthetném annak az őrsnek a munkáját, amelynek ilyen bűncselekmények miatt feljelentést tesznek.

A villamosról „lemaradt” podgyásztolvajok.

Pályaudvarok környékén gyerekek követik el ezt a ravasz módon végrehajtott podgyászlopást. A pályaudvar épületén kívül várják a podgyászokat vivő utasokat, akik meg akarják takarítani a hordár-díjat, de akiknek a podgyásza oly nehéz, hogy ha valaki azt olesón elvinné, szívesen odaadná. Különösen a vidékiek

helyen a két kocsit összekötő bőrharmonikában csak három román katona ül, holott ezen a helyen minden más kocsiiban négyen ülnek. Kissé nehéz volt az ütközők között átbújni és a harmonika nyílásán bemászni, de mégis csak ment valahogy.

Tíz óra felé, miután a vonat teteje és a lépcsők is megteltek „utassal”, végre elindult a vonat. Azaz, hogy előbb még egy órahosszat tolattak, valószínűleg román „hadianyaggal” megrakott újabb kocsikat kapcsoltak hozzá. Én az összekötő vashíd alsó lemezén állottam; a felső lemez minduntalan a lábamat ütügette, helyzetem tehát egyáltalában nem volt irigyléreméltó. Szerencsémre azonban a vonat folytonos rázása és lökdösése az előttünk levő kocsi utasait annyira összehúzóította, hogy oda át tudtam mászni és egy sarokban meg tudtam állani. „Podgyászomat”, amelyet a jelen esetben egy hátizsák képviselt, lábaim közé helyeztem a földre és ebben a helyzetben nyomorogtam másnap délután három óráig. A helyzet jellemzésül megemlítem, hogy abban a kis fülkében, amelyet állomásokon nem szabad használni, öten ültek, de időnkint még egy hatodik ember testrészeit is látni lehetett, aki fenn ült valahol a víztartályon. Azt a sok humoros és tragikus jelenetet, amelynek ez alatt az utazás alatt tanúja voltam, nem lehet leírni.

Délután három órára Szegedre érkeztünk. Nagyon természetes, hogy itt senki sem tudta a Simplon-express érkezési és indulási idejét, mert az néha 24 órát is késett. Az indulási időt csak egy fél órával az indulás előtt lehetett megtudni, amikor ugyanis a vonat magyar területre ért. Aki tehát utazni akart, annak a menetrendszerű érkezés idejétől kezdve — ez esti 6 óra volt — a pályaudvaron kellett várakoznia. Nekem csak reggel négy óráig kellett várnom, a késés tehát egész normális volt. A vonat egy háló- és egy étkező-kocsiból állott. Vinkovcénél azonban még hozzácsatoltak egy rendes 1. osztályú kocsit, amely nem volt alávetve a francia kísérszemélyzet diktatúrájának, de

azok, akik itt is takarékoskodni akarnak s leginkább ezeket szólítják meg a podgyásztolvaj-társaság tagjai. Valóságos bandájuk van a lopások végrehajtására. Az egyikük sorba szólítja meg a pályaudvarról podgyászokkal kijövő utasokat s — mint említettük — különösen a vidékieket. Ajánlkoznak arra, hogy olesón elvisszük sen a vidékieket. Ajánlkoznak arra, hogy olesón elvisszük „bárhova” a csomagot s amikor megkérdezik, hogy mennyiért, oly csekély összeget kérnek, hogy a legtöbbje át is adja mindjárt a podgyászat a fiúnak. A tolvajok csak azoknak az utasoknak a podgyászaire pályáznak, akik messzebb mennek s akik villamosra szállnak fel. A pályaudvar előtti villamos megállóhoz mennek, a fiu a podgyással előre felszáll az egyébként is már eléggé megtelt kocsira s közvetlenül utána fel „akar” szállani az utas is, azonban elébe tolazkodnak a cinkostársak, folyton visszaszorítják, sokszor 5-en, 6-an is, úgy, hogy a villamos már indul is a podgyászos fiúval együtt. A podgyász tulajdonosa rémülten kiabál, de a fiu kezével intve, megnyugtattja, hogy a következő kocsival utána jöhet, ő majd leszáll a következő megállónál s ott találkoznak.

Az utas fel is száll a következő villamosra, azonban a podgyászt vivő gyereket már nem találja a következő megállónál. A tolvaj végképen eltűnt. A város egyik távolabbi pontján találkozik a társaival, s ezen a helyen a podgyászból kiszedve az értékesebb holmikat, vagy azonnal eladják, vagy a lopott dolgokat „természetben” felosztják egymás között. Azután előveszik a menetrendet és megnézik, hogy melyik pályaudvarra és mikor fut be a legközelebbi vonat.

A pályaudvarok környékének tolvajai.

A tolvajok a személyvonatok érkezésekor a szegényebb kinézésű utasokat igyekeznek kifosztani. A nagyvárosokban munkát kereső vidéki embereket szólítják meg azzal, hogy ők tudnak egy helyet, ahol jó fizetéssel könnyű munkát kaphatnak azonnali belépésre. Általánosságban ki is kérdezi a tolvaj az utast, majd azt indítványozza, hogy menjenek be egy kávéházba, ahol bővebben megbeszélhetik a dolgot. Még segít is az utasnak a csomagokat vinni s be is térnek az egyik közeli kávéházba. A számlát a tolvaj fizeti s miután minden részletre vonatkozólag kikérdezte az utast, azt indítványozza, hogy mindjárt el is mehetnek s ha a

egyébként siralmas állapotban volt: az ablakok helyét deszka és bádóg pótolta, az ülések fel voltak vágva, mocsok és por mindenütt. Az utasok a kocsiiban nyitott esernyővel ültek, mert a tetőn át zuhogott be az eső. Hogy miért választották éppen a Simplon-expresshez a legrosszabb kocsit? Azért, mert a románok azt állították, hogy a jobb kocsikat a szerbek kicsereleik, viszont a szerbek ugyanezt állították a románokról. Azt hiszem, mind a kettőnek igaza volt: ők csak ismerik egymást! Addig esereberéltek, míg a végén már nem volt mit cserélni.

Körülbelül három hét múlva visszafelé utaztam, az időközben már megnyitott Arad-Budapesti vonalon. Egy ismerősömmel beültünk egy első osztályú kocsiába, de olyan utitársaink voltak, hogy jobbnak láttuk első osztályú jegyeinkkel átmenni a harmadosztályba, ahol sokkal szimpatikusabb emberek utaztak. A határállomáson — amelynek különben a megszállás folytán csak a neve volt az — kiméletlenül megvizsgáltak nem is egyszer, hanem valami ötször. Utitársamat, egy osztrák állampolgárt vérig bosszantották; sehogysem akarták elhinni hogy csak 120 lei van nála s ezért újra meg újra bőrig vizsgálták. Persze sikertelenül, mert a pénz már régen másnál volt biztonságba helyezve. Oriási kő esett le a szívünkről, amikor ezt a barlangot elhagytuk, de örömről korai volt, mert csakhamar reájöttünk, hogy eserehből vederbe jutottunk. Minden állomáson újabb és újabb román járőrök vizsgálták az utasok csomagjait, amelyeknek tartalma így Budapestig alaposan megfogyatkozott.

Budapestről Bécsbe naponta egy vonat járt, amely reggel hat órakor indult. Persze, hogy már reggel öt órakor künn voltam a keleti pályaudvaron; a váróterem ajtajában álló román altiszt, aki az utleveleket vizsgálta, nem akar beengedni. Kis idő múlva újra próbálkozom, — újra nem enged. Végre megkérdem a

hely megfelel, az állás el is foglalható azonnal. Az utas már venni is akarja a csomagokat, amikor a tolvaj azt mondja, hogy a csomagokat addig itt hagyhatják, míg visszajönnek, ő odaadja a tulajdonosnőnek, az majd vigyáz azokra. Nincs értelme, hogy ide-oda cipeljék a nehéz podgyászokat.

Az utas látva azt a sok „jóindulatot“, amellyel őt a tolvaj körülveszi, gyanútlanul hagyja csomagjait a kávémérésben s utnak indulnak, hogy az állást elfoglalhassák. Fel is mennek egy házba, amelynek a kapuján nagy cégtábla függ, amelyre a tolvaj azt mondja, hogy ez az a nagy vállalat, ahol őt alkalmazni fogják. Fel is mennek az egyik emeletre, a tolvaj be is megy az egyik ajtón, de az utast kinn hagyja a folyosón azzal, hogy előbb egyedül kell beszélni az „igazgató“ úrral.

Az utas azonban vár, vár, de a „helyszerző“ csak nem jön ki. Egy negyed óra múlva azután már elfogy a türelme s benyit az ajtón. Keresi az emberét. Elmondja a szolgának az egész esetet, mire az megmagyarázza, hogy itt valami baj lehet, mert az az úr, aki a váróterembe ezelőtt körülbelül egy negyedórával ide bejött, — valami felvilágosítás kérése után — a hátsó lépcsőhöz vezető ajtón eltávozott.

Az utas ekkor már gyanusnak találta az egész ügyet, visszasiet a kávémérésbe, hogy a podgyászait átvegye, de a tulajdonosnő azzal fogadja, hogy mind a két csomagját elvitte az az „úr“, akivel előbb együtt voltak s aki átadta neki a csomagokat megőrzés végett, ő igazán nem tudhatta, hogy kettőjük közül melyiké a két podgyász.

A gyűrűdobó.

Az áldozatok csaknem mindig naiv, vidéki gazdemberek, ezek közül is csak azok, akik a nagyvárosokban nemesak az égignyúló háztetőket, hanem a járda aszfaltját is nézegetik, hogy hol van valami felvenni való. Az ilyen égre-földre nézegető embereket hamar felismerik a gyűrűdobók, akik rendszerint kettesével-hármasával dolgoznak. Az egyik elmegy előtte s mintha a zsebkendőjét húzná ki a zsebéből, azzal együtt kicsúsztatja a pénzerszényét is, ami csaknem a kisczarda lába elé esik. A naiv ember megáll, látja, hogy a pénztárca tulajdonosa nem vette észre, hogy valamit elvesz-

magyar portást, hogy vajjon mi az Isten csodáját kifogásol ez a román altiszt rajtam, mikor az útlevelem rendben van? A portás felvilágosít:

— Tetszik tudni, ez az olaj nem tud se írni, se olvasni; ő csak a pályaudvarparancsnokság bélyegzőjét ismeri és csak azt engedi be, aki azt mutatja neki.

Szaladok tehát az egész pályaudvar körül a pályaudvarparancsnoksághoz. Természetesen csak 8 órától kezdve működik, a dolgomat nem tudom elintézni. Nagy nehezen találok végre a sok között egy altisztet, aki írni-olvasni tud, az aztán beengedett.

Elindulunk. Minden állomáson újabb és újabb vizsgálat, amelyek azonban most már nem a csomagok, hanem az igazolványok ellen irányulnak. Mindenki új hibát fedez fel az igazolványokon, — de mindenikkel lehet beszélni. Aránylag csekély áldozattal hamarosan újra rendbejönnek az igazolványok.

Boldogan lélekzünk fel, amikor végre az első kakastollas magyar esendőrök feltűnnek. A vizsgálat persze újra kezdődik, főleg kinestári tárgyak után kutatnak. Katonás, határozott hangon tárgyalnak. Az én hátizsákomat is, amelyet néhány héttel ezelőtt Bécsben vásároltam, kinestárinak jelentik ki, mikor azonban megnevezem magamat, feszes tisztelgéssel szó nélkül visszaadják.

De hát egyszer csak mindennek vége szakad s így vége szakadt az én utazásomnak is. De szentül megfogadtam, hogy nem ülök többé vonatra addig, amíg nagy béke nem lesz, vagy háború.

Leírtam pedig mindezeket azok okulására, akik adandó alkalommal utazást ellenőrző szolgálatot szabályoznak vagy teljesítenek. Ahol mindenki a saját szakállára intézkedik, ott fejetlenségnek kell lennie, az pedig csak arra jó, hogy a békés utazóközönséget kínozza és elkésértse — egyébre semmire. Inkább kevesebbet kell tenni, de okosabban!

(Végre.)

tett, körülnéz s amikor látja, hogy a közelben nincs senki, hirtelen felkapja a pénztárcát s az egyik mellékleteán be akar fordulni, hogy megnézze, mi is lehet benne. Ekkor azonban már — mintha a mennyből jött volna — ott terem a gyűrűdobó cinkostársa s közli a szerencsés (?) találóval, hogy nagyon jól látta, mit vett fel, csztokodjanak a pénztárcában levő pénzen, mert különben rendőrnek adja át. A naiv ember megjed, kinyitja a pénztárcát s egy fényes „arany“ gyűrűt talál benne, amely mellett ékszerész cégjegyzéssel számla van. A számla a gyűrűről szól, friss kelettel van ellátva s az ékszerész elismeri a gyűrűért járó kétmillió korona átvételét. A gyűrű kissé gondolkodóba ejti őket, hogy osztokodjanak rajta? Végül is a szélhámos azt javasolja, hogy a gyűrű legyen a találóé, ő pedig megelégszik ötszáz ezer koronával. Ha a naiv ember kifizeti ezt az összeget, a család eltávozik, s a nyereségen megosztózik a gyűrűdobóval. A naiv ember csak később jön rá, hogy a kétmillió gyűrű tízezer koronát sem ér, mert az csak közönséges, kifényesített rézgyűrű. Ha hárman vannak a gyűrűdobók, akkor a harmadiknak az a szerepe, hogy az ékszerszakértőt adja. „Véletlenül“ épen arra jár, amikor a gyűrűdobó társa és a naiv ember arról vitatkoznak, hogy arany-e a tárcában levő gyűrű. Ilyenkor ugyanis a számla hiányzik a pénztárcából. A harmadik család, mintha úgy félfüllel hallotta volna, hogy miről beszélnek, mint ékszerész bemutatkozik, megnézi a gyűrűt s nagyhangon kijelenti, hogy rögtön ad érte kétmilliót. Annit a bolondnak is megér! Ilyen „szakvélemény“ után azután már épen úgy megy tovább a trükk, mint az előbbi esetben. Ha véletlenül ennél a „palinál“ nem sikerül a trükk, megpróbálják egy még naivabb embernél. Sőt még akkor sem hagyják abba a trükköt, ha sikerült. Addig folytatják, ameddig egy jámbor kinézésű detektív előtt nem ejtik le a pénztárcájukat, aki azután a pénztárcájukkal együtt a gyűrűdobó társaságot is beviszi magával a rendőrségre.

Hol a vörös? Itt a vörös!

Tereken, ligetekben, ahol sok ember jár-ke, ütök fel a sátorfájukat azok a családok, akik „hol a vörös, itt a vörös“ kiáltással csalják magukhoz a publikumot. Többen vannak együtt, de csak az egyikük az, aki a csalást elköveti, a többi pedig úgy viselkedik, mintha közönséges járó-kező lenne s játszik együtt a publikummal. Ők természetesen csaknem mindig nyernek, hogy másokat is serkentsenek a játékra.

A család előtt 3 kártya fekszik: egy piros, egy zöld és egy tök. A piros és a zöld kártyát a család a jobb kezébe veszi a tököt pedig a balba, még pedig úgy, hogy a piros kártya van alul, színnel figurával lefelé, a zöld pedig felette, ugyancsak lefelé eső figura-lappal. A töknek a színe is lefelé van fordítva. Ha a család a két kezét a közönség felé fordítja, akkor mindenki láthatja, hogy hol vannak az egyes kártyák elhelyezve. Ekkor a család felhívja a publikum figyelmét arra, hogy mindenki jól nézze meg, hol a piros, mert a kártyákat le fogja tenni az előtte való kis asztalkára, színnel lefelé, s aki akkor eltalálja, hogy hol a vörös, az megnyerte a játszmat. Aki nem találta el, az fizet.

A család ekkor a kezeit forgatja a levegőben, még pedig össze-vissza, úgy, hogy alig lehet látni, melyik a bal és melyik a jobb keze. Azután leteszi a 3 kártyát egymásutáni sorrendben az asztal lapjára, illetőleg először letesz egy kártyát az asztal bal sarkára a jobb kezével, azután egy kártyát az asztal jobb sarkára a bal kezével s azután teszi le a jobb kezében levő második kártyalapot az asztal közepére. A bal sarok a család oldaláról nézve a bal kéz, a jobb sarok pedig a jobb kéz irányában van. Ekkor kérdezi a család, hogy: Hol a vörös? Itt a vörös!

A lapok mind lefelé vannak fordítva az asztalon. A közönség szentül meg van győződve, hogy a piros kártya csak az lehet, amit a család először tett le a jobb kezével az asztalra, mert a piros kártyát tartotta legalul a kezében s mivel a család először a jobb kezével az asztal bal sarkára tett le kártyát, biztos a nyeresében, nagyobb összegben fogad s rámutat a bal oldalon lévő kártyára. A család felüti a kártyát: piros! A játékos nyert! Tényleg ott volt a piros, ahol a játékos megfigyelte.

A csaló újból felteszi a kérdést: Hol a vörös? Ismét olyan sorrendben veszi az újjai közé a lapokat, ismét abban a sorrendben dobja le az asztalra, mire a játékosok közül most már többen tesznek a bal sarokban levő kártyára. Egész kis nagyon gyűl ott egybe! Mindegyik jól megfigyelte, hogy melyik kezével tett először a csaló s hogy most is ugyanabban a sorrendben kerültek a lapok az asztalra, mint előzőleg. A csaló felüti a lapot: zöld! Mindenki vesztett, csak a csaló nem. Ő nyert, még pedig annyit, hogy többszörösen behozta az előbbi veszteséget is.

A csalás úgy történik, hogy a csaló a jobb kezében levő piros kártyát utoljára dobja le az asztal közepére vagy másodsorra az asztal jobb sarkára s legelőször a jobb kezében levő zöld kártyát dobja le a bal sarokba. Ezt úgy csinálja, hogy a zöld kártyát, ami a jobb kezében a piros lap felett van, a piros lap felett észrevétlenül kicsúsztatja a kezéből s mindenki azt hiszi, hogy a jobb kezében alul levő piros lap került az asztallapra. Ha a csalónak az a célja, hogy a publikum játékkedvét felserkentse vagy — egy nagy nyereség után — hogy a cinkostársai nyerjenek, akkor a rendes módon dobja le a lapokat, vagyis először a pirosat a balsarokba, azután a tőköt a jobb sarokba s végül a zöldet a közepre.

Minden nagy nyereség után (vagyis, ha a csaló nyert) a csaló ismét a publikumot engedi nyerni, ha pedig az nem mer már tenni, akkor a társai tesznek le nagy összegeket és — nyernek! Erre ismét beugrik valaki a közönség közül, ameddig a zsebe bírja. Ezzel a trükkel egy félóra alatt a kisemberek egész heti keresetét el lehet szedni.

Piros hetes — zöld hetes.

Piros hetes — zöld hetes az elnevezése annak a szélhámos trükknak, amit leginkább kisebb vidéki állomásokon követnek el. Az elkövetéshez szükséges az a tipikus, hosszú kocsit vagy országút, ami a legtöbb kis állomástól bevezet a kis vidéki városba vagy a faluba, szükséges áldozati báránynak egy esetről-esetre kiválasztott naiv, mondhatni együgyű parasztember, akinek amellet az abban pénz is van, aki beszédesnek látszik, szüksége van a szélhámosnak egy társra s szüksége van végül egy piros hetes és egy zöld hetes kártyára. Ilyen díszletekkel, kellékekkel s statisztériával elkezdheti szerepét a bűnözés világának komikusa, a humoros trükkökkel végrehajtott csalások elkövetője.

A szélhámos megérkezik a vonattal az állomásra, rendesen már a vonaton keres magának pasast, lehetőleg olyan embert, aki valamelyik vásárról tér haza. Ha a vonaton nem sikerült a csalónak ilyen alkalmas médiumot kiválasztani, akkor a leszálló utasok között keres ki magának megfelelő egyéniséget. Ahhoz azután odalép, valami ürüggyel megszólítja, beszédbe elegyedik vele s néhány perc múlva már víg beszélgetésben mennek egymás mellett a falu felé. Eldiskurálnak mindenféléről, politikáról, termésről, időjárásról, míg végül is a legteljesebb összhang uralkodik közöttük.

Amint így mennek-mendegélnek az országúton, a szélhámos hirtelen egy magas fára mutatva hangosan felkiált:

— Nini, egy piros hetes!

— Az ám, egy piros hetes — néz fel a fára a parasztember is, nagyot csodálkozva s hangosan dörmög magában. — De hogyan is kerülhetett az a kártya erre a magas fára? Két ág elhajlásához van támasztva egy piros hetes kártyalap.

Egymásra néznek, fejüket csóválják, de azután lassan másra terelik a szót. Néhány száz lépés után azonban hirtelen abbaszakítva a tárgyalt témát, megszólal a szélhámos:

— Csak az nem megy a fejembe, hogy kerülhetett az a zöld hetes arra a fára?

— Zöld hetes!? — Kap rajta azonnal a parasztember. — Talán piros hetest akar mondani az úr?

— Már hogy mondanék piros hetest, mikor zöld hetest láttam — feleli a szélhámos.

— Már pedig én is láttam, amit láttam — mondja a paraszt s megáll az út közepén.

— Miért, hát kigyelmed azt gondolja, hogy én bolond vagyok?

— Ügylátszik az, mert különben nem álltaná a

pirosat zöldnek — felel a földműves most már neki-dühödten.

— Hát fogadjunk, hogy a zöld hetes volt — szól a szélhámos, mire társa beugrik s belemegy a fogadásba. Meglehetősen nagy összegben fogadnak, a paraszt biztos a dolgában, feltétlenül megnyeri a fogadást, hisz jól látta, hogy milyen színű volt az a kártya.

Eppen arra jön egy ember, szintén a vasút felől, megállítják, tanúsítatják vele a fogadást s megkérik, hogy ő is jöjjön velük s nézze meg, milyen színű kártya van a fán. El is indulnak mind a hárman a fa irányába s mikor a fához érnek, a paraszt álmélkodva látja, hogy a fán zöld hetes van. Hiába mondja, hogy az előbb egész biztosan piros hetes volt, nem használ semmit, a fogadás elveszett, a pénzt meg kell fizetni.

Nagy bosszusan kifizeti az összeget, hisz tanult is hívtak a fogadáshoz s azután otthagyja a szélhámóst és a fogadás tanuját. Ezek pedig ketten fogják magukat s elmennek a legközelebbi faluba, hogy megismételjék a trükköt, amely abból állt, hogy azalatt, amíg a szélhámos a paraszttal néhány száz lépésnyire eltávolított, a társ kicserélte a fára elhelyezett piros kártyát s mint teljesen ismeretlen egyén utánuk ment s mire őket utolérte, azok már javában arról vitatkoztak, hogy piros hetes volt-e vagy zöld hetes. Mindjárt el is fogták, hogy üsse el a kezüket s menjen velük a fogadás eldöntésére.

Ezt a trükköt csak akkor alkalmazzák, ha nagyon jó kedvük van a gonosztevőknek s unalmas, egyhangú életükbe egy kis humort is akarnak belevinni.

A csendőri nyomozás feladatai a bűnözés okainak kiderítése körül.

Irta: dr. KÁRMÁN ELEMÉR, törvényszéki bíró.

A bűnügyi eljárás során mindinkább fontossá válik a bűnözés okainak pontos kikutatása. Miután általános a nézet, hogy jobb lenne a bűnözést megelőzni, mint csupán a már elkövetett büntettet megtorolni, elsőrendű feladat tudni, hogy miért lesz az egyik ember tisztességes, míg a másik bűnöző. E mellett nagyon fontos dolog a bűnözés okait ismerni azért, mert ma már nem elégszünk meg a bűnös tett megítélésével, hanem a tettes személyét is meg akarjuk érteni. Senkinek sincs több alkalma a bűnvádi eljárás folyama alatt a bűnözés okait és a büntettes életkörülményeit megismerni, mint épen a nyomozó csendőrnek, aki a tettes lakóhelyén, községében ismerős s viszonyait ismeri.

A bűnözés okairól a legkülönbözőbb nézetek és vélemények uralkodnak. A népnél meg a legkülönbözőbb babonák és tévhitek terjednek el szellemekről, titkos erőkről, amelyek a büntettesben lakoznak. Mások azt hiszik, hogy a büntettesnek valami egész más lelke van, mint a tisztességes embernek. Lombroso, a hírneves olasz büntetőjogtudós, a koponya és más testi jelek alapján akarta megállapítani a büntett okait és bizonyos lelki tulajdonságokban is kereste a bünt. Ujabban bizonyos egyéni és társadalmi okokban keresték a bűn előidézőit: így a nyomorban, műveletlenségben, a nép sűrűségében, alkoholizmusban, a büntettesek foglalkozásában, a büntettes férfi vagy női voltában, korában. Az orvosok bizonyos lelki betegségekben keresik a büntettek indító okát: elmebajban, idegbajban, hysteriában.

Akik azonban, mint a nyomozó csendőrök, sok-sok büntetettel foglalkoztak, s napról-napra az életet látják és vizsgálják, tudják, hogy nagyon

Kormányzó Úr Ó Főméltósága megnyitja a sporttörténelmi kiállítást.

sok büntetett van, aki testileg és lelkileg teljesen egészséges, sőt erős és hatalmas ember, esze és ügyessége van, lehetne mondani több esze van, mint kellene. A nyomor sem mindig oka a bűnnek, mert nagyon sok becsületes szegény ember van; ellenben ma nagyon sok gazdag ember lop és csal. Az sem bizonyos, hogy ahol sok ember együtt lakik, mindig több a büntetett, mert vannak nagyközségek, ahol a bennlakókkal a csendőrnek semmi baja, de a tanyákon kell keresni a tolvajt és csavargót. Így azért, mert valaki pincér, házaló, vándorzenész, nem kell okvetlenül büntetettnek lennie, és sem a gyermek, a férfi vagy a nő nem lesz inkább büntetett, mint a másik. A büntettek között nagyon sok iszákos van, de azt hiszem, hogy a részegesek kis része büntetett. Világos tehát, hogy ha a büntettek között testi-lelki bajok és ezek a felsorolt állapotok nagy számban fordulnak elő, azért ezek az állapotok nem lehetnek okai annak, hogy az ember bűnös útra tér.

Egész bizonyos, hogy büntettről csak ott beszélhetünk, ahol több ember él együtt, ahol emberi társadalom van. Mikor Robinson hajótörött lett és egyedül élt a szigeten, nem lehetett senkivel szemben rossz és bűnös. A büntett tehát nem egyéb, mint társadalmi viselkedés, egy vagy több cselekedet embertársak között. Egyik ember alkalmazkodik a másikhoz: apa a fiához, fiú az apához, barát a barátához, úr a szolgálóhoz, szolgál az urához, katona a fellebbvalójához, tanár a növendékéhez, növendék a tanárhoz, a kereskedő a vevőhöz, vevő a kereskedőhöz stb. Már most mióta ember emberrel él, azóta minden épelméjű ember megítéli a

másiknak a cselekedeteit, megítéli a másik ember hozzá való alkalmazkodását, megítéli abból a szempontból, hogy ez a viselkedés jó-e vagy rossz a többi emberre. Az igazi ember azonban a saját maga cselekedeteit is megítéli, mielőtt cselekszik és miután cselekszik. Ezt az ítéletet nevezzük erkölcsi ítéletnek. Jó cselekedet az, amelyről azt ítéljük, hogy helyesen alkalmazkodik a többi emberhez. Ellenben rossz cselekedet az, amely nem jól alkalmazkodik embertársaihoz, ellenük cselekszik, kárt okoz nekik, elhibázott alkalmazkodás: ezt nevezzük bűnös cselekménynek, büntettnak. Minden államban alkotnak törvényeket, amelyek meghatározzák, hogy mi a helytelen alkalmazkodás, bűnös cselekedet. Így lehet az, hogy ami valaha bűn volt, ma már nem az, s ami azelőtt szabad volt, ma el van tiltva. Az is lehet, hogy ami egyik országban szabad, a másikban tilos. A büntett tehát helytelen cselekedet, hibás alkalmazkodás, amelyet a törvény elítél és büntet.

Ha tehát azt akarjuk tudni, hogy mi okozza a büntettet, úgy azt kell kutatnunk, hogy az ember viselkedése hogyan alakul és hogyan megy olyan tévútra, amit a törvény tilt? Nyilvánvaló, hogy az ember nem lesz egyszerre bűnös; minden csendőr megfigyelheti, hogy a legtöbb büntetett már gyermekkorától rosszabb és rosszabb körülmények közé jut, rossz viseletet árul el, tehát rossz irányban fejlődik. Tudnunk kell tehát, hogy a büntetett viselkedése hogyan alakul és fejlődik. Az ember viselkedése, amelyet jellemnek nevezünk, elsősorban attól függ, hogy születésétől fogva mit tapasztalt a külvilágban és milyen szokásokat tanult meg,

Igen természetes, hogy ehhez a tapasztalathoz egészséges test és lélek szükséges, de tudjuk, hogy nagyon sok beteg és gyenge ember helyes tapasztalatot szerezhet és jó szokásokat tanulhat meg. Nem szabad tehát hinni, hogy a beteg ember betegsége folytán kész bűnös, és azt sem, hogy a büntett a születéssel öröklődik apáról fiúra. A testi szervezettel csak bizonyos lehetőségek öröklődnek, amelyek rossz és rontó körülmények között helytelenül alkalmazkodnak. A jó Isten nem teremtett gonosz embert, büntettest, az ember csak az emberek között lett azzá. Tehát ne gyanúsítsuk a tolvaj fiát azzal, hogy tolvajnak született.

Az ember már most, mint testi-lelki szervezet háromféle környezet hatása alatt él: a természet világa, a társadalom világa és az emberi szellem világa. Mindezek különböző hatásokat irányítanak az emberre, e hatásokra az ember cselekedetekkel válaszol. Cselekedet az is, ami nem tevésben áll, p. o. valaki megáll a vasuti sorompó mögött. Minden embernek más és más a természete, és minden külső hatás másképp hat minden ember természetére. Így az ember és a sokféle környezeti hatás között kölcsönhatás létesül és ha ez a kölcsönhatás másnak vagy az emberi társadalomnak ártalmas, ezekből a káros kölcsönhatásokból alakul a bűn.

Melyek tehát ezek a káros kölcsönhatások okozói?

Az ember a természetben él, falvakban, városokban, nagyvárosokban. Mindenütt változik a klíma, az időjárás; más-más természeti környezetben, más vidéken lakik az ember; a vidék különböző színeket, alakokat, hangokat, szagokat közöl vele, szép idő, vihar, az évszakok változatai hatnak rá. Mindezek a hatások lehetnek kedvezőek, jók, de lehetnek károsak, a lélekre és a cselekedetekre. Így a téli hidegben inkább hajlik az ember fát vagy szentet lopni, tavasszal inkább kóborolni szeret. csavarogni; a kalandos élet viszi bűnre. Betörés és lopás inkább sötét éjjel követték el.

A legfontosabb természeti hatás a táplálkozás. Hiánya káros, de túlságos bősége is rosszra visz. Egyoldalú, egyforma táplálkozás helytelen, de a gyermekre káros a túlságos változatosság. Ártalmas, undorító eledelnek nemcsak a szervezetnek ártanak, de rossz szokásokra vezetnek. A cigány dögöt eszik.

Az otthon, a lakás, a ruházat tisztasága és eszencsége a lét további felvétele; piszok és szemét az otthonban, rongyos és piszkos alsó és felső ruha, nélkülözés ruhában és lakáshiány mind rossz alkalmazkodásra vezethetnek.

Foglalkozás, munka hiánya egyik leghatékonyabb előidézője a bűnnek.

A társadalmi környezet legfontosabb károkozó hatása a szeretet hiánya vagy túlzása és ferdeségei. A legtöbb büntettestnek nem volt anyai és apai szeretetben része, vagy ellenkezőleg: az anyja elkenyeytette. A családi élet hiánya, elhibázott szerelem vagy házasság, rossz barátok, gonosz pajtások mind társadalmi mételey, amely bűnre visz.

A tekintély fontos hatása a társadalmi környezetre; káros a tekintély hiánya, ép így a túlzott, üres, ferde elveket erőszakoló tekintély. Minden csendőr tapasztalhatta, hogy némely erőszakos falusi jegyző, aki a népet ravaszul kihasználja,

milyen kárt tesz a népben s hány jóra való parasztot kergetett veszedelembe.

Rossz, bűnös példa, különösen, ha a hatalom birtokosaitól vagy a gazdagoktól és öregektől jön megronthatja az összes cselekvéseket, okozhat munkakerülést, dorbézást, rossz családi életet, perpatvart, fegyelmezetlenséget, ostoba életelveket és vallástalanságot. Az emberi társadalom fegyelmezése a társadalmi környezet egyik legfontosabb hatása. Ez jelöli meg az egyén helyzetét a társadalomban; háromféle ilyen helyzet van: szolgálat, tisztség és hivatal. A szolgálatot irányítja a parancs és tilalom; a parancs és tilalom hiánya kárt tesz a szolgálatban, túlsok parancs és tilalom megbénítja a szolgálatot, ferde parancsok és tilalmak helytelen alkalmazkodást okoznak. A tisztséget, a rendezett foglalkozást a jutalom és büntetés, a dicséret és gáncs irányítja; kevés jutalom és kevés büntetés, dicséret és gáncs hiánya kárára van az önállóságnak, az ember jobbra-balra ingadozik; túlsok jutalom és a büntetés túlzása megbénítja az önállóságot, jóért büntetés és gáncs, rosszért jutalom és dicséret bűnös utra visz. Épen ilyen károkozó a hivatásnál a helytelen tetszés és nem tetszés, a helytelen ítélet és elítélés, a helytelen helybenhagyás és rosszalás.

A szellemi környezet legfontosabb hatása a tudás, ismeretek szerzése, amely az emberrel megismerteti környezetét és megmutatja neki a környezethez való helyes alkalmazkodás módjait. A tudás hiánya esetlen és ostoba alkalmazkodást idéz elő; hiányzik a célszerű eszközök ismerete munkában, vagyonszerzésben, az élet berendezésében. De ép ily károkat okoz, ha valaki túlságosan okos és célszerű akar lenni. A tolvaj és betörő rendszerint ravaszágokon vesz rajta. A büntettest majdnem mindig ferde módokat eszel ki, hogy célját elérje és ez a ferde út visz ahhoz, hogy a társadalomhoz rosszul alkalmazkodik és pórul jár.

A vallás az emberiség legnagyobb segítője; az az ember, akit a hite éltet, mindig többre vitte embertársai között, mint a hitetlen. Káros hatása van az istentelenségnek, vallástalanságnak minden cselekvésre; de káros hatása van annak is, ha valaki folyton és tettek nélkül imákat mormol, csak imádkozik, de nem dolgozik. De tévútra vezetnek a hamis tanok is, sok büntettestnek volt oka a vallásos gyűlölet.

Már most az a kérdés, hogy minden ember hogyan választja ki a sok-sok alkalomból azt a cselekvést, amellyel adott alkalommal helyesen alkalmazkodik embertársaihoz. Mondottuk feljebb, hogy minden ember megítéli a maga és embertársa cselekedeteit arra nézve, hogy az javára van-e az emberiségnek vagy kárára. Minden embernek már ifjú korában véleménye alakul ki arról, hogy milyen cselekedet jó és milyen a rossz és aszerint cselekszik. A büntettest a bünt tartja a maga számára jónak. Ha az embereket megfigyeljük és erkölcsi nézeteikről beszélünk velük, úgy azt látjuk, hogy különböző erkölcsi nézetek vannak. A paraszt és a munkások nagy része azt tartja, hogy az élet célja a testi jólét és élvezet; az ember csak magának és családjának dolgozzon; csak az a tapasztalat ér valamit, aminek haszna van; alki hatalmas, annak kell magunkat alávetni. A középosztály alapelve a megtartóztatásban, mértékletességben látja az élet célját; a hivatalnak, a mesterségnek

élni, mások javára dolgozni; a törvényeket, rendeleteket megtartani, a törvényes tekintélyeknek engedelmessé válni. A műveltebb emberek a társadalom összhangjában látják az élet célját, mindenki az államnak dolgozzék, az állam fenntartásáért fegyelmezze magát, de mindenki saját foglalkozását követheti kedve szerint és egyetlen korlátozója a saját életnézete és lelkiismerete. Már most úgy képzeljük, hogy minden egyén környezete más és más életnézetekkel hat rá; amint az ember más és más levegőben él, úgy az erkölcsi levegő és atmoszféra is más és más. A rossz és erkölestelen erkölcsi környezet megrontja az embert: ez a bűnözés legfőbb forrása. Ma a haszonvágyon, az ember-szeretet hiányán alapul a legtöbb ember életmenete s ezért szaporodik a büntettes.

Hogyan képzeljük tehát a büntett alakulását? Az egyének viselkedései többféle célra irányulnak: munka, szórakozás, családi élet, társadalmi élet, nevelés, barátság, hivatás, tudás és vallás. A külső körülmények, amelyeket felsoroltunk, elváltoznak és helytelen útra terelik ezeket a tevékenységeket; a helytelen életnézet bűnös útra viszi a helytelen, téves alkalmazkodást. A legtöbb büntettes apátlan anyátlan nő fel, nem tanítják meg dolgozni; könnyelmű mulatság vonzza, rossz barátok közé kerül és hitvány nők csábítják; nincs alkalma fegyelmet tanulni, ismereteket szerezni, elkerüli a templomot; a végén megalkotja magának a bűnös életnézetet.

A csendőrség a nyomozásnál tehát igyekezzék minél több adatot ezen az alapon összeszedni. Természetesen minden esetben nem terjedhet ki minden aprólékosságra, de igyekezzen legalább adatot szerezni. Óvakodni kell azonban elhamarkodott ítéletektől és lehetőleg meg kell nézni minden ember minden viselkedését és nem hinni kőszabeszedeknek és híreknek. Így megfogjuk érteni a bűnöst és látjuk, hogy a bűn az emberrel nem születik, hanem a környező viszonyok, körülmények, a nevelés és a rossz emberek teszik azzá, de a büntettes maga is azért hibás, ha megtanulhatta volna a helyes utat, hanyagságból és makaesságból a bűn útjára tért. Hogy azután mindez miért van így és miért van a bűn, és hogy ki rendezte így ezt az emberi világot, azon hiába töri az ember és sok tudós a fejét; az igazi ember ezen nem töpreng, hanem jól cselekszik és követi a jó Isten parancsait.

Mint a családi kötelékek feloldhatlanokká válnak, ha azokat hosszú egyetértés emlékei erősítik s a megelégedés, melyet házi körünkben találunk, nem annyira egyes élvezeteli pillanatokban, mint inkább azon biztosságban fekszik, hogy boldog s keserű napokban mieinktől elhagyatni nem fogunk, — így van ez a nemzetek életében is. — A haza és család hasonló alapokon nyugszanak. Szeretet nélkül sem egyik, sem másik nem állhat fenn. Vannak pillanatok, midőn a szeretet egész lelkesedése szükséges mindkettőjüknek, hogy a fölöttük átvonuló fergetegnek ellenálljanak; s a család és nemzet, mely e pillanatokban keblében a szeretet szikráját nem találja, — a család és nép, melynél a környező vihar e szikrát lánara nem gyulasztja, veszni fog.

Eötvös.

Csendőrlogika.

Irta: BARÉNYI FERENC őrnagy.

A gondolkodás természeti törvényeit a Lélektan s a helyes gondolkodás szabályait a Logika tárja elénk. A Logika körébe esnek a gondolkodás elemi alakzatai, a fogalom, az ítélet, a következtetés és a módszeres gondolkodás. Tudnivaló lelkünk nem elégszik meg alkalmoszerűen összeszedett ismeretekkel, hanem igyekszik elszórni ismereteit egymással összefüggően egyesíteni. Ezen törekvése tudomány. — A Logika helyes gondolkodást szabályozó tudomány. Tehát a Logika tudomány, melyet az arra képesítettek hasznos tanulmányok során főiskolákon sajátítanak el.

Hol van ettől a mi csendőrünk? Aki négy, esetleg hat elemi osztály képesítésével és egy pár évi katonai nevelésével nálunk — a csendőrségnél — kapja minden további képzettségét. Hogyan írhattam tehát azt, hogy „Csendőrlogika”? Van-e tényleg ilyen? Milyen vonatkozásba kerülhetett a mi csendőrünk a helyes gondolkodást szabályozó tudománnyal, — a Logikával? Pedig van „Csendőrlogika”, van Logika a csendőrségben. Honnan szerzi, hol tanulja?

Isten különös adománya, a világos értelem, a tiszta ész, a vele járó józan bírálóképesség és következtetői tudás.

A csendőrség legjobb legénységi anyaga a természet ölen nevelkedett emberekből — pl. földművesekből — kerül ki. A természet emberének nyugodt eszejárása, higgadt mérlegelése és utolérhetetlen megfigyelése tiszta és biztos bírálóképességben jegecsesedik ki. Egész egyéniségének igénytelenségéből eredő egyszerűsége cselekedeteiben, beszédében és gondolkodásában is vezető tényező. Lehet, hogy a logikus gondolkodást érlelő mindezen egyéni tulajdonságok nemzedékeken keresztül természetes ösztönné fejlődtek, melyek azután a csendőrségi kiképzéssel, a gyakorlati csendőrszolgálat több évi tapasztalataival és alapos emberismerettel gazdagodva logikává — csendőrlogikává — finomult.

A csendőrség 45 éves, sikerben dúsz működéséből akárhány példát idézhetnénk nehéz és eredményes nyomozásokból, melyekben a csendőr nem veréssel, nem vallasással, sem a beismerésre való kényszerítéssel nyomozta ki a legszövevényesebb bűncselekményt, hanem a legapróbb részletekig terjedő szorgalmas megfigyeléssel, a józan és értelmes gondolkodással, a világos ítélettel és következtetéssel, a Csendőrlogikával.

Hogy feltevésem szemléltetőbb legyen, kiragadok a sorok közül, a csendőrség sikeres nyomozásainak gazdag emléktárából egy esetet, — a szatmári testvér-gyilkosságot — mely annak idején ország-szerte nagy izgalmat keltett és a külföld figyelmét is magára vonta.

1899. évi november hó 19-én reggel Bóczán László héres meg a felesége Szatmár felől jövet a város határában levő réten meggyilkolva találták meg gazdájuk — Papp Béla földbirtokos — testvéröccsét, Elemért. Bóczának éppen meg akarták vinni a gyászhirot a Papp-tanyára, mikor Papp Béla négyesét közeledni látták. A fogatot — melyen Papp Béla a feleségével Szatmárra igyekezett — megállítva jelentették, hogy a réten egy véresfejjű holttestre leltek, de kiméletből nem árulták el kilétét.

Papp Béla kocsisának mondta, hogy nézze meg, hogy nem ismeri-e az illetőt. A kocsi a bakról leszállva megnézte a holttestet s abban Papp Elemért ismerte fel.

Papp Béla felesége is figyelmeztette urát, hogy a holttest mellett lévő kalap az Elemér kalapja s ezt Papp Béla is láthatta, mégis csak akkor szállott le a kocsi-ról, mikor kocsija jelentette, hogy a meggyilkolt Papp Elemér. Ezután Papp Béla Udvariban lakó édes-apját értesítette, aki tüstént kijött a helyszínére s meghagyta Papp Bélának, hogy a szatmári városi rendőrséget lovas küldönccel azonnal értesítse. Délben Szatmárról egy városi rendőrbiztos és egy pár rendőr megtartották a helyszíni szemlét a következő eredménnyel.

A holttest Szatmár város és Szentmárton község határában, Papp Béla tanyájától 675 lépésre hanyatt feküdt, jobb lába kissé meg volt hajlítva, a homlok bal oldalán löporfüstös lött seb, bal szemöldöke leperzselve, feje körül nagy vértócsa, agyvelőfoszlányokkal. Setahotia és kalapja az áldozattól egy méternyire heverték; zsebeiben megvoltak: láncos aranyórája, gyűrűje, cigá-

rettatárcája, szipkája, zsebkése, meg egy kis notesze. Ezek szerint a rablógyilkosság gyanúja kizártnak látszott.

Egyébként a legszorgalmasabb vizsgálat sem tudott a holttest környékén más bűnjelét vagy olyan tárgyat felfedezni, melyből közelebbi részletekre vagy a tettesek kilétére következtetni lehetett volna.

A rendőri bizottság — dacára, hogy a helyszínén fegyvert nem talált — jegyzőkönyvében öngyilkosságot állapított meg s a gyászoló apának megengedte a holttest hazaszállítását.

A városi rendőrség eltávozása után Dr. Muhy Zsigmond szatmári körorvos a holttestet alaposan megvizsgálva a bal fültő mögött, a fej és a nyak között még egy lött sebet talált, mely az öngyilkosság feltevését teljesen kizárta. Dr. Muhy körorvos ezen észleletét a szatmári kir. törvényszéknek rögtön bejelentette.

A gyilkosság Szatmár város határában — tehát nem a csendőrség, hanem a városi rendőrség felügyeleti területén — történt, ezért annak kinyomozása nem volt a csendőrség szolgálati kötelessége. Mégis a szatmári csendőrőrs akkori parancsnoka — *Teutschländer Hugó csendőrőrmester* — a feltűnést keltő eset miatt mély kötelességérzettel áthatva magára vállalta ezen rejtélyes gyilkosság kinyomozását. Még mielőtt Dr. Muhy körorvos leletéről értesült volna, hallotta, hogy a helyszínen fegyver nem volt s ebből azt következtette, hogy az öngyilkosság megállapítása téves, miért is a való tényállás megállapítására magát három csendőrrel azonnal nyomozó szolgálatba kivezényelte. Aznap éjjel kiment Udvariba Papp Gyulához, aki közölte vele, hogy Dr. Muhy a fia holttestén a fej hátsó részén még egy löttsebet talált. Ugyanakkor Papp Bélánétól több oly gyanus dolgot hallott, melyekből azt következtette, hogy Papp Elemér gyilkosság áldozata lett.

Dr. Muhy jelentésére másnap kiszállt a helyszínére a szatmári kir. törvényszék vizsgálóbírája két orvossal, a szatmári városi rendőrkapitány és a főszolgabíró. Ezen újabb tüzetes vizsgálat és a megejtett boncolás megállapította, hogy Papp Elemért egy 12 mm. átmérőjű forgópisztolyból agyonlőtték. Az első lövés hátulról, közvetlen közelből a bal fültő mögött érte s halálos volt. A második lövést szintén közvetlen közelből a bal szemöldök felett, de már a földön fekvő holtan kapta. A boncoló orvosok megállapították, hogy a gyilkosság november hó 18-án délután 4 és 6 óra közötti időben történhetett.

Ezután a vizsgálóbíró Teutschländer őrmesternek mondta, hogy az eset kinyomozására a szatmári városi rendőrség hivatótt, de ha esetleg a nyomok a csendőrőrs körletébe vezetnének, úgy erről az őrsparancsnokságot idejében értesíteni fogja. Ezek szerint a csendőrség további jelenléte, illetve részvétele feleslegessé vált, a csendőrség bevonult.

Bár a vizsgálóbíró ezen kijelentése a szatmári csendőrőrsöt minden felelősségtől mentesítette és az őrs ezen ügyben további szolgálati eljárásra kötelezve nem volt, mégis Teutschländer őrmester — a nyomozás eredménytelenségét látva — saját kezdeményezésére szolgálati buzgóságtól és mély kötelességérzettel áthatva, a főszolgabírótól a nyomozás megindítására felhívást kért s mihelyt azt megkapta — a bírói nyomozástól függetlenül — nyomozni kezdett.

A nyomozás közben megtudta Teutschländer őrmester, hogy Papp Gyula többször kapott névtelen leveleket, melyekben figyelmeztették, hogy vigyázzon magára is, meg a fiára, mert napjaik meg vannak számlálva, különösen vigyázzon a Bélára.

Kipuhatóta Teutschländer őrmester azt is, hogy azelőtt két hónappal egy ismeretlen ember kihozta Szatmárra Papp Elemérhez a bátyja lovát, azzal az üzenettel, hogy siessen rögtön haza, mert az édes anyja súlyos beteg. A hazafelé nyargaló Papp Elemért a szentmártoni határban egy gubás ember megtámadta és le akarta húzni a lóról, de a közben felhangzó szekérszöngéstől megriadva elfutott. Mikor Elemér a Papp Béla tanyájára ért s a történeteket elmesélte, sem Papp Béla, sem a felesége nem tudtak róla, hogy ők vagy más Elemér után üzentek volna. Papp Béla annyira felháborodott, hogy felfegyverkezve Zsoldies Mihály nevű juhászával azonnal kiment a támadás helyére, de rövid keresgélés után visszatértek azzal, hogy a támadót nem találták meg.

Elemér a bátyjánál a vendégszobában halt. A szoba ablaka nyitva volt s éjjel azon egy ember bemászott, de Elemér fölébredve lármát ütött, mire a támadó az ablakon elmenekült. Papp Béla kinevette öccsét s azt mondta, hogy valószínűleg a szél csapkodta az ablakot. De Papp Béla felesége ekkor Elemérnek a hálószobájukban vetett ágyat, mi ellen Papp Béla eleinte hevesen tiltakozott, hogy Elemér ne legyen gyáva.

Megtudta még Teutschländer őrmester azt is, hogy egyszer Papp Béla és unokatestvére Papp Zoltán, Elemért szilvával etették, amitől rosszul lett, hogy majdnem belepusztult. Gyanus volt Teutschländer őrmesternek, hogy Elemér atyja mindezeket minden esetben beakarta jelenteni a csendőrségnek, de erről Papp Béla mindig lebeszélte.

Ezen gyanus körülményekből Teutschländer őrmester azt következtette, hogy Papp Elemér egy régóta tervezett gyilkosságnak lett az áldozata. Puhatólása folyamán megállapította, hogy Papp Elemér igen jó szívű, nemes jellem volt, akit mindenki szeretett és aki nem cselekedett olyat, mi másban gyűlöletet szíthatt volna ellene. Ezért Teutschländer őrmester kizártnak találta, hogy a gyilkosság rablási szándék vagy bosszú műve lett volna.

Mikor Teutschländer őrmester a cselédeket kikérdezte, gyanusnak találta Zsoldies Mihályt, aki kegyetlen, vad, összeférhetetlen természetű ember volt, olyan annyira, hogy a többi cselédek már többször kérték Zsoldies elbocsátását, de ezt a kérést Papp Béla mindig elutasította és Zsoldiesot különös bizalmával ajándékozta meg. Erre vallott, hogy Elemér első megtámadtatásakor Papp Béla összes cselédei közül csak Zsoldiesot vitte magával, hogy a támadót megkeresse.

Papp Béláról sikerült annyit kinyomozni, hogy nagyon el van adósodva.

Elemér noteszében Teutschländer őrmester a többitől eltérő írású ezen bejegyzést találta: „Papp Zoltán, Petőfi-utca 42.“ Ezért most már Papp Zoltán felől is tudakozódott, akiről megállapította, hogy a meggyilkolt unokatestvére és züllött, eladósodott, mindenre kész ember. Kinyomozta Teutschländer őrmester, hogy Papp Zoltán a nyáron összebarátkozott Helmezi Endre horbélysegéddel, akinek 500 koronát ígért, ha Papp Elemért kiesálja a Szamoshoz és a vízbefojtja.

Teutschländer őrmester kutató elméjében mindjában hurokolódott a gyanu fonala Zsoldies Mihály, Papp Zoltán és Papp Béla körül, mégsem tudta még összehúzni, mert hiányzott még az a szilárd pont, amelyen az egészet megfoghatta volna. Becsületes lelkébe sehogyse fért a gondolat, hogy Papp Béla mint úri ember, hogyan gyilkoltathatta volna meg az édes testvérét.

Egyszer, amint épen ezen tünődve haladt az utcán, meglátott egy szegény fazekast, aki talyigáján tolt ki a hetipiacra a fazekait, hogy eladja. Ugyanakkor hajtott arra négyesével Papp Béla s a mint hirtelen kanyarodott, kocsija felborította a fazekas talyigáját s annak minden fazeka cserepekre tört. A kárvalloft fazekas ajajveszékelt, hogy egész heti munkája tönkrement s könyörgött Papp Bélának, hogy fizesse meg a fazekak árát. Papp Béla ahelyett, hogy mint úriember szó nélkül megtérítette volna a kárt, ostorával végig vágott a szegény fazekas könnyes arcán és aztán szitkozódva elhajtattott.

„Ekkor láttam“ — így mondta Teutschländer őrmester, mikor később egyszer ezen nyomozását elbeszélte, — „*hogyan ennek az embernek ninesen szíve*“.

Ime a csendőrlogika, mely megadta Teutschländer őrmesternek azt a szilárd pontot, amelyből kiindulva, most már az egész nyomozást lebonyolíthatta. Eddig hiányzott ez, mert Papp Bélát nem tartotta képesnek a testvérgyilkosságra, de most már látta, *hogyan ninesen szíve* s így képes volt testvérét meggyilkoltatni.

Azonnal elment Papp Béla lakására, ott házkutatást tartott s annak eredményeként Papp Bélát, Zsoldies Mihályt és Papp Zoltánt elfogta és a bűnjelkekkel együtt átadta a szatmári kir. törvényszéknek.

Az esküdtszék határozata alapján a szatmári kir. törvényszék gyilkosság büntette miatt Papp Bélát, mint felbújtot és Zsoldies Mihályt mint tettést kötélt általi halálra, Papp Zoltánt pedig 8 évi fegyházra ítélte.

Zsoldies Mihály büntetését a királyi kegyelem életfogytiglani fegyházra változtatta, de Papp Bélán a halálos ítéletet végrehajtották.

Rút önzésből, sóvár haszonlesésből eredő testvérgyilkosság, mint jelentéktelen öngyilkosság merült volna a feledés homályába és egy elvetemedett testvérgyilkos elkerülte volna a földi igazságszolgáltatás sújtó kezét, ha nem világítja meg ezen szövevényes bűncselekmény minden rejtelmét — a csendőrlogika.

A csendőrség technikai felszerelése.

Írta: PINCZÉS ZOLTÁN százados.

(Második közlemény.)

Ha a helyszíni szemlét megejtő járőrnek nem áll az eb azonnal rendelkezésére (ez az esetek túlnyomó részében így van), hanem azt az őrsről vagy esetleg a második-harmadik őrsről kell kérnie, az eredményre való kilátás meglehetősen kevés. Annak, hogy az eb teljes és megbízható orrmunkát végezzen, elég sok feltétele van: az eb szimatképessége, a nyom minemúsége, a talaj- és időjárási viszonyok és végül a vezető rátermettsége és gyakorlata az eredményre mind lényeges befolyást gyakorolnak s bizony nem sok olyan eset fordul elő, amelyben ezeket a követelményeket mind teljesítve lehet találni. Egyik legfontosabb feltétel pl. hogy az eb által felveendő nyom legalább is meleg legyen, azaz három óránál ne legyen régiebb: ez a feltétel még akkor is ritkán teljesül, ha a járőr az ebet magával viszi, mert hiszen a bűncselekmény színhelyére maga a járőr is rendszerint csak órák múlva szokott megérkezni.

Egyszóval a szolgálati ebnek nyomozó szolgálatban való alkalmazásához nem szabad nagy reményeket fűzni. Lehet, hogy egyes esetekben kisebb-nagyobb eredményeket lehet vele elérni (minél ügyesebb a vezető, annál többet és nagyobb), de a mi ebeink főhivatását nem is ebben látom. A csendőrségi szolgálati eb hivatása az, hogy:

- a) a járőrt szolgálatban kísérje;
- b) laktanyát, foglyokat és tárgyakat őrizzen;
- c) megszökött foglyokat üldözzön és
- d) jelentéseket, híradást továbbítson.

A bajor csendőrség szolgálati utasítása szerint éjjeli időben egy csendőrnek nem szabad egyedül portyáznia, kivéve, ha a csendőr szolgálati ebet visz magával és személye ezáltal kellőképpen biztosítottnak látszik. Én ezt a magam részéről is helyesnek tartom, mert azt hiszem, nem mondok vele nagyot, ha azt állítom, hogy egy jó szolgálati eb, különösen éjjel, felér egy rossz járőrtársal, két csendőr mellett pedig egy harmadikat pótol. Az embernél sokkal tökéletesebb érzékszerveivel nagyon jó szolgálatokat tehet a járőrnek, sőt annak megtámadása esetén meglehetősen veszedelmes ellenfele is a támadóknak. Hűséges, megbízható, szolgálatkész és bátor járőrtársra lel a csendőr a szolgálati ebben s meg vagyok róla győződve, hogy az a csendőr, aki ebet szereti és megszokta, nélküle nem is szívesen megy szolgálatba, annyira hiányzik mellőle.

Azt hiszem, ősidők óta forog közszájon a csendőrőrsről elhajtott négy sertés története, amelyből a tolvajok másnap kóstólól egy kis

kolbászt és hurkát tettek a laktanya ablakába egy humoros levél kíséretében. Nem tudom, hogy ez az eset megtörtént-e valaha és valahol (nekem eddig még mindenütt elmesélték, persze úgy, hogy mindenütt más-más őrs volt a kárvalott), de ha tényleg meg is történt volna valahol, azon nem csodálkoznék.

Faluhelyen ritka az olyan valamirevaló porta, amelyet éjszakánként legalább egy kutya nem őriz, csak éppen a csendőrőrs laktanyája volt mindenütt kivétel még akkor is, ha teljesen magányosan állott. Kisebb őrsökön sokszor megtörténik, hogy mindeki szolgálatban van s hogy csak az őrsfőző vagy az őrsparancsnok neje marad otthon: igazán csak a kakastoll respektusának lehet köszönni, hogy a humor iránt érzékkel bíró tolvajok nem használják ki az ilyen alkalmakat.

De ha a legénység otthon is van: elvégre a csendőr is csak ember, a napi munkában, szolgálatban kifáradva mélyebben is elalhatik s mégis csak megnyugtató tudat; hogy a laktanya nem maradt egészen „ügyeletes“ nélkül, ha az mindjárt láncon van is.

Azt pedig, hogy egy jól kiképzett, ügyes, bátor és éber szolgálati eb milyen nagy segítséget jelent a járőrnek pl. megfutamodó egyének feltartóztatásánál, fogolyörzésnél, lesállásnál, de még házkutatásnál, sőt ellenszegüléseknél is, úgy gondolom, fölösleges bizonyítgatnom. Ha pedig az eb jelentő eb gyanánt is ki van képezve, állandó, gyors és biztos összeköttetést jelent az őrskörletben levő járőr számára az őrszel is, ami különösen magára hagyott járőrnél bír fontossággal.

Tudom, hogy a szolgálati eb alkalmazásának nehézségei is vannak s ezek között első helyen áll az élelmezés kérdése. A kincstár az eb élelmezési költségeire az élelmezési adagváltás 20%-át engedélyezi s ez mindenestre jelentős összeget tenne ki, ha minden őrs esetleg több ebet is tartana. De erre nem is volna szükség, egyelőre teljesen elegendő lenne, ha csak a fontosabb, mozgalmasabb és nagyobb létszámú őrsök részére engedélyeztetnék egy-egy szolgálati eb, azok az őrsök, amelyeknek ritkábban, vagy csak egyes esetekben volna reá szükségük, az ebet attól a legközelebbi őrstől igényelnék, amely azzal el volna látva.

Egynéhány esztendő tapasztalata bizonyosan meg fogja mutatni a szolgálati eb alkalmazásának helyes irányát, addig is azonban az ebet úgy a tiszt urak, mint a legénység részéről feltétlenül felkarolandónak gondolom, mert meg vagyok győződve róla, hogy helyes alkalmazás mellett feltétlenül megérdemli a reá fordított költséget és fáradságot.

A csendőr járőrök felszerelésének, azt hiszem, mindenki által érzett hiányát pótolná a villamos zseblámpa rendszeres alkalmazása.

Régebbi szabályzataink nem tiltották, de meg sem engedték a zseblámpa használatát, az uralkodó felfogás és a kifejlődött gyakorlat általában az volt, hogy a járőröknek semmiféle lámpást nem volt szabad használniuk. Lámpással nem lehet portyáznia, az bizonyos, mert a lámpás fényében a járőrt messziről meg lehetne látni, anélkül, hogy maga a járőr tovább látna, mint ameddig a lámpás fénye világít. Azért világít pl. a mozdonyokon is csak egy alig pislákoló kis villanykörte, hogy a

mozdonyvezető a pályán sötétben is végig tudjon nézni. Arra különben, hogy a járőr állandóan lámpával portyázzék, egyáltalán szükség sem volna, mert ritkán van olyan koromsötét éjjel, hogy az ember egyáltalában semmit sem lát, ha a szeme a sötétséghez hozzászokott.

Igen, de viszont hány meg hány olyan eset fordul elő, amikor a csendőrnek a lámpavilágra nagyon is szüksége van. Vannak esetek, amikor a járőrnek éjjel olyan terepnehézségeket (mocsaras terület, vízes vagy mély árok, szakadékok mentén húzódó gyalogösvény, keskeny palló stb.) kell leküzdenie, hogy sokszor egy egész doboz gyufát is elgyújtogat, ha ugyan egyáltalán gyufát lehet gyújtani, amíg valahogy átjut az akadályon. De ez még a kisebbik nehézség. Nagyobb nehézség áll elő akkor, ha a járőrnek éjjel szolgálati ténykedést kell végeznie, pl. valakit igazoltatnia kell, helyszínt, nyomokat stb. kell megvizsgálnia, sötét helyiségbe kell behatolnia, kutatást kell eszközölnie stb. Ezt bizony mind nehéz gyufával csinálni, nem is szólva arról, hogy a gyufagyújtogatással való babrálás a járőr figyelmét jobban leköti és azt jobban elfoglalja, mint maga a tulajdonképpeni szolgálati ténykedés. Koresmai, ténemulatságbeli verekedéseknek elmaradhatatlan nyitánya a lámpa leverése, aminek egyik célja az is, hogy a csendőrök közbelépését és rendesinálását megnehezítsék, vagy éppen, hogy a járőrt megtámadhassák. Mindezek olyan esetek, amikor a járőr zseblámpa nélkül nem boldogul.

Nem lehet figyelmen kívül hagyni azt az előnyt sem, amit a zseblámpa a sötétben fellépő járőr személyes biztonsága tekintetében is jelent. Bárkivel szemben is akar a járőr fellépni, elég az illetőt egy villamos zseblámpával szembevilágítani, hogy ezzel teljesen lenyűgözze, mert a szembevilágítottat a lámpa fénye percekre elvakítja, a járőrt nem látja, nem tud tájékozódni, tehát támadni sem, míg a járőr őt jól láthatja, megfigyelheti, igazolványait átvizsgálhatja anélkül, hogy figyelmét a lámpájára kellene fordítania.

Tudom, hogy ez a kérdés úgy első pillantásra meglehetősen lényegtelennek tűnik fel a sok más, kétségtelenül fontosabb kérdés között, de a fentiekkel talán sikerült bebizonyítanom, hogy mégsem annyira lényegtelen, hogy nem volna érdemes vele foglalkozni. A megvalósítás elé sem hárulnak leküzdhetetlen akadályok; örsönkint 2—3 zseblámpa bőségesen elegendő lenne, az üzemi költségeket (elemek, utánpótlás stb.) pedig általányszerűen lehetne megoldani.

Most pedig térjünk át annak a technikai felszerelésnek a tárgyalására, amely a *nyomozó szolgálatban* látszik szükségesnek.

A nyomozás és azonosítás legfontosabb segéd-eszközén, a *daktiloszkópián* kell kezdenem, nemcsak azért, mert általában ezt szokták a modern közbiztonsági szolgálat mintegy fokmérőjének tekinteni, hanem azért is, mert ennek gyakorlati hasznát immár több évtizedes tapasztalat igazolja.

Más kérdés, hogy a daktiloszkópiát vajjon a mi viszonyaink mellett, a csendőrségi szolgálatban is olyan eredményesen lehetne-e alkalmazni, mint például a nagyvárosok rendőri szolgálatában? Én azt hiszem, hogy nem.

A daktiloszkópiát általában kétféle célra alkalmazzák: nyilvántartásra és azonosításra. A két eljárás meglehetősen egybekapcsolódik, hiszen tulajdonképpen a nyilvántartás célja is az azonosítás, a kettőt inkább csak a magam könnyebbége végett választom kétfelé.

A daktiloszkópiái nyilvántartást az Országos Bűnügyi Nyilvántartó Hivatal végzi a rendőrhatóságok, a bíróságok és a letartóztatási intézetek által leküldött nyilvántartó lapok alapján. A nyilvántartó szolgálatból a csendőrség teljesen ki van kapcsolva, ami természetesen is, mert hiszen a csendőrség kizárólag csak gyanúsítottakkal foglalkozik, pusztán — habár még oly alapos — gyanu alapján pedig senkit sem lehet a bűnügyi nyilvántartásba való felvétellel megbélyegezni, eltekintve attól, hogy felmentése esetén nyilvántartásának amúgy sem volna célja. Ezért rendelkezik úgy az erre vonatkozó igazságügyminiszteri rendelet, hogy ujjlenyomatlapokat csak a bíróságok, ügyészségek, a letartóztatási intézetek és bizonyos esetekben a rendőrhatóságok vegyenek fel.

A daktiloszkópiái nyilvántartásnak a csendőrség legfeljebb csak annyiban veheti hasznát, hogy annak segélyével elfogott ismeretlen egyének személyazonosságát meg tudja állapítani, feltéve természetesen, hogy az illető az országos nyilvántartásba fel van véve. Ebben az esetben ugyanis a gyanúsított tíz ujjának lenyomatából a bűnügyi nyilvántartó hivatal a személyazonosságot kétséget kizárólag megállapítja. A nehézség legfeljebb az lehet, hogy a természetesen postán beküldendő ujjnyomatlapra legjobb esetben csak a harmadik vagy negyedik napon érkezhetik válasz, ezt azonban az örs nem várhatja be, mert a gyanúsítottat huszonnégy óra alatt át kell adnia. Ennek dacára lehetnek olyan esetek, amikor a csendőrség ennek az azonosításnak tényleg hasznát veszi, ehhez azonban semmiféle külön berendezkedésre nincs szükség, a közönséges bélyegzőpárna teljesen elegendő.

A csendőrségre nézve a daktiloszkópiának csak a — mondjuk — helyszíni azonosítási célokra való alkalmazása bír igazi fontossággal. A gyakorlat azonban — sajnos — azt bizonyítja, hogy a daktiloszkópia éppen ezen a téren mutatja fel a legkevesebb eredményt.

A helyszínén talált ujjnyomokat ugyanis háromféle célra lehet felhasználni, és pedig 1. annak megállapítására, hogy ki volt a tettes, 2. annak megállapítására, hogy a cselekménnyel gyanúsított egyén a helyszínen járt-e vagy sem, és végül 3. megőrzésre, hogy a gyanúsított későbbi elfogatása esetén bizonyíték gyanánt felhasználhassék.

Amint említettem, a bűnügyi nyilvántartó hivatalnak ahhoz, hogy egy beküldött ujjnyomatlap alapján valakinek a személyazonosságát megállapítsa, mind a tíz ujj lenyomatára szüksége van. A dolog természetéből következik, hogy a tettes mind a tíz ujjának pontos és világos lenyomatát a csendőr a helyszínen sohasem találja meg. Már pedig minél kevesebb ujjlenyomat marad vissza, a nyilvántartó hivatal munkája annál nehezebb és körülményesebb. Ahhoz pl., hogy a helyszínén legjobb esetben talált két-három ujjnyomból, amelyekről esetleg még azt sem lehet megállapítani, hogy a jobb- vagy balkézről származnak-e, a nyilvántartó

Amit vissza kell szerezniük: Késmárk, a Thököly-vár.

tartó hivatal a személyazonosságot megállapítsa, hetek, sőt hónapok munkájára volna szükség, a keresés azonban még úgy is teljesen céltalan volna, mert az eredmény kizárólag a véletlen szerencsétől függene. Én a magam részéről eddig még egyetlen olyan esetet sem hallottam, hogy a helyszínen talált ujjlenyomatok alapján egy teljesen ismeretlen tettes személyazonosságát megállapították volna. Az ú. n. monodaktiloszkópiái nyilvántartás, vagyis a betörők ujjnyomatainak külön csoportosítása a mi szempontunkból nem bír különös fontossággal, mert a hivatásos betörők többnyire csak a nagyvárosok területén működnek, másrészt, mert a helyszíni ujjnyomok nemesak betörésből, hanem más bűncselekményből is származhatnak.

A második eset, hogy t. i. a helyszínen talált ujjnyommal való összehasonlítás alapján az éppen gyanúsított egyén bűnössége megállapíttassék, már gyakrabban előfordulhatna, ha a csendőr a helyszínen gyakran találna használható ujjlenyomatot. Tudjuk azonban, hogy ez milyen ritka eset, ha számot mondhatnánk, azt mondanám, hogy ezer közül egy. A csendőr nincs mindig kéznél, mire a helyszínére megérkezik, azt már rendszerint felforgatva, összejárákálva, a bűnjeleket összefogdosva találja. Az ujjnyomot, különösen a láthatatlant, keresni kell, először is nem bizonyos, hogy olyan tárgyon van, amelyről fel lehet venni, ha felfedezi, akkor kisiül, hogy nem teljes vagy nem tiszta, ha

teljes is és tiszta is, akkor meg azt nem lehet tudni, hogy vajjon csakugyan a tettesé-e? Egyszóval, az ezer közül egy esetről is annyi a további feltétel, hogy joggal elmondhatjuk, hogy a helyszíni ujjnyomnak a nyomozásban való értékesítése kizárólag a véletlentől függ.

Szükségesnek láttam ezeket előreboesátani annak beigazolására, hogy a csendőrségnek daktiloszkópiái készülékekkel való ellátása nem volna ugyan teljesen hiábavaló, de azok gyakorlati értékét viszont túlbecsülnünk sem szabad, mert a hiányukat nem lehet olyan nagyon érezni, ahogy azt az ember futólagos megítéléssel gondolná.

Egyébként a belügyminiszter úr 240 darab zsebben hordható daktiloszkópiái készüléket már beszerzett, minden iskolaparancsnokság és minden szakaszparancsnok rövid időn belül el lesz látva egy-egy ilyen készülékkel. Ez teljesen elegendő is lesz, minden egyes őrsöt fölösleges volna ellátni, hiszen minden harmadik-negyedik őrsön szakaszparancsnok van, akinek fontos nyomozások alkalmával úgyis kötelessége az illető őrsre kiszállani, amikor a készülékét is magával viheti. Mindenesetre érdekesekek lesznek a tapasztalatok, amelyeket a szárny- és szakaszparancsnokok a készülékek gyakorlati alkalmazása körül fognak szerezni.

A bűnügyi nyomozó szolgálatnak egy másik segédeszköze a fényképezés. Szinte azt merném mondani, hogy a gyakorlati nyomozás szempontjára

ből a fényképezés alkalmazása legalább is olyan fontos, mint a daktiloszkópia. Haszna nemcsak abban áll, hogy körözéseknél a körözött egyén fényképét is közlik, hanem és főleg abban, hogy a fényképezőgép segítségével a helyszínén talált állapotot megörökíthetjük s ezáltal nemcsak a későbbi nyomozás, hanem a bíróság számára is értékes és megbízható támpontokat szolgáltatathatunk. Hans Gross pl. a „Handbuch für Untersuchungsrichter“-ében nagy fontosságot tulajdonít a fényképezésnek az írásösszehasonlításnál, okmány- és pénzhamisításnál, a lábnyomok azonosításánál, sőt a daktiloszkópiában is, mindezekkel azonban ezúttal nem foglalkozom, mert elsősorban a mi viszonyainkat kívánom szem előtt tartani, komplikált berendezések és eljárási módok pedig a mi viszonyaink mellett nem lehetségesek.

Nálunk, a csendőrségnél egyedül a helyszín lefényképezése volna az, amire a fényképezőgépet alkalmazni tudnánk, az, hogy pl. körözés céljára készítsen a csendőrség fényképet, meglehetősen ritka eset volna.

Kétségtelen, hogy a helyszín megörökítése sok esetben volna hasznos és célszerű és pedig nemcsak főbenjáró, hanem önmagukban véve jelentéktelenebb esetekben is, mert hiszen ezek kiderítése is éppen olyan közérdek, mint amazoké. Helyszíne a legtöbb bűncselekménynek van s azt még akkor is tanácsos lefényképezni, ha a gyanúsított ismeretes vagy éppen ha beismerésben is van, mert hiszen később, különösen azonban a főtárgyaláson mindig merülhetnek fel olyan részletkérdések, amelyekre a fénykép azonnal biztos választ tudna adni.

Ez az elmélet. Most lássuk a gyakorlatot.

Mindenekelőtt felmerül a kérdés, hogy ki fényképezze? Ma egy olyan fényképezőgép, amellyel bűnügyi célokra csak félig-meddig is használható felvételeket lehet eszközölni, a hozzávaló felszereléssel együtt legalább négy millió korona. Ha tehát azzal minden örsöt ellátnánk, maga az első beszerzés költsége körülbelül három és fél milliárdot tenne ki. Erről természetesen szó sem lehet, nemcsak a három és fél milliárd miatt, hanem azért is, mert ennek az óriási összegnek legalább a fele kidobott pénz lenne, hiszen a legtöbb kevésbé mozgalmas örs körletében hónapokon keresztül nem fordul elő más, mint kihágás, legfeljebb vétség. Ezekben az örsökön tehát valószínűleg hónapokon, sőt éveken át heverne és képezné szemle tárgyát a vadonatúj fényképezőgép.

Semmiesetre sem lehetne egyébről szó, mint arról, hogy legfeljebb a szárnyparancsnokságok székhelyén levő örsök kapjanak fényképezőgépet és hogy a fényképezésben kiképzett csendőr innen járjon ki szükség esetén az örsökre fényképezni.

Ehhez mindenekelőtt legalább kétszáz csendőrt ki kellene képezni a fényképezésben. Még így is hosszú időbe és még több elpocsékolat anyagba kerülne, amíg az egyes csendőrök annyira belejőnének a mesterségükbe, hogy a sablonos, csapnivaló amatőrfelvételeknél jobbakat tudjanak produkálni.

De tegyük fel, hogy a kezdet nehézségein előbb-utóbb mégis csak túlestünk. Akkor következik a második és tulajdonképpen az igazi nehézség: a széttagolt elhelyezés.

Mindenekelőtt maga a nyomozó járőr sem érkezik meg legelsőnek a helyszínére, úgy a legelső kérdés az, hogy vajjon a helyszíne változatlan-e vagy egyáltalán olyan állapotban van-e még, hogy érdemes lefényképezni. Mondjuk, hogy igen. Most a járőr telefonál az örsére és a szárnyparancsnokság székhelyére, feltéve, hogy telefon van a közelben és nem mult el 18 óra. A fényképész csendőr véletlenül otthon van (de lehet, hogy nincs) és a legközelebbi vonattal indul a bűncselekmény színhelyére. Jó, ha a nyomozó járőr telefonálásától számított 10—12 óra múlva odaér. Igen, de vajjon meg lehet-e a helyszínét minden esetben olyan változatlanul őrizni, — különösen kisebb jelentőségű esetekben — vajjon el lehet-e zárni kivétel nélkül mindenkit a helyszínétől egy egész napon át, csak azért, hogy azt lefényképezzék? Súlyos esetben, gyilkosság esetén talán igen, kevésbé jelentős esetekben aligha.

A fényképész csendőr kiszállása természetesen minden egyes esetben költséggel járna, amelyet azonban csökkenteni lehetne, ha kerékpárral volna ellátva. Így csak a vasúti költséget és a vezénylési pótdíjat kellene a kincstárnak fedeznie.

Azt, hogy a fényképezést hol és milyen mérvben lehetne és kellene a csendőrségnél alkalmazni, csakis a gyakorlati tapasztalatok alapján lehetne megállapítani. Elég lenne 4—5 mozgalmasabb szárnyat ellátni vele, egy esztendő alatt már tiszta képet nyernénk arról, hogy van-e reá szükség vagy nincsen. Én azt hiszem, hogy van, de nem mindenütt, hanem csak városokban (már ahol a csendőrség teljesít szolgálatot) és különösen mozgalmas vidékeken. Egyéb helyeken teljesen elegendő volna azt megengedni, hogy főbenjáró bűncselekmények esetében a járőr, ha azt szükségesnek látja és ha lehetséges, a helyszínét akár hivatásos, akár amatőrfényképésszel lefényképeztesse és a költségeket elszámolhassa. Valószínű, hogy költségek elszámolására csak akkor lenne szükség, ha a csendőr hivatásos fényképészt venne igénybe, amatőrfényképészek díjazás nélkül is szívesen segítségére vannak a csendőrnek.

Nemrégiben az egyik örs azt kérdezte, hogy van-e olyan készülék vagy összeállított készlet, amely lábnyomfelvételre szolgál? Ilyen készülék vagy készlet egyáltalában nincsen, mert nincs is szükség reá. A lábnyomok felvételének legfontosabb anyagát, a gipszet, mindenütt meg lehet kapni, sőt a különleges nyomok felvételéhez szükséges anyagokat is (stearin, viasz, só stb.). Az eljárás maga egyszerű, házilag könnyen elvégezhető és inkább türelmet és kezűgyességet igényel, mint különös eszközöket vagy berendezést.

Egyébként a lábnyomokkal is úgy vagyunk, mint sok más egyébvel: sokkal nagyobb jelentőséget tulajdonítunk nekik, mint amekkorát megérdemelnek. Nyomozási szakkönyvek egész fejezeteket szentelnek a lábnyomoknak, azt azonban, hogy igazuk van-e vagy nincsen, nagyon nehéz eldönteni, mert valamirevaló és főleg bizonyításra felhasználható lábnyomot csak a legritkább esetben lehet találni. Ennek dacára természetesen nem árt, ha a lábnyomok elméletével minden járőrvezető legalább nagyjában tisztában van.

(Folytatjuk.)

Képek a tápióbicskei stremlék felszenteléséről: Dr. Perémy István főesperes beszédét hallgatja az ünneplő közönség.

A katonai fegyelmi fenyítőjog fejlődése.

Irta: Dr. KRANTZ DEZSŐ hadbíróőrnagy.

Midőn a katonai fegyelmi fenyítőjog ma már rendszerré izmosodott életfájának első gyökérszárait keresem, vissza kell nyúlnom azoknak az időknek a távolába, amelyekben a kezdetleges emberi társulásokból kialakult államban az eredetileg homogén társadalom a gazdasági élet parancsoló követelménye folytán polgári és katonai társadalomra váltott ketté, avégből, hogy az ekként létesülő katonai szervezet által biztosítsa az állami lét nyugodt rendjét úgy befelé a termelő társadalommal, mint a kívülről várható ellenséges támadásokkal szemben.

Csak természetes, hogy a társadalmi berendezkedésnek ez a változása mihamar szükségessé kellett, hogy tegye a katonai társadalom viszonyainak a polgáriétól különböző szabályozását. Hiszen más feladatot kellett a polgárnak, mást a katonának teljesítenie.

De mások voltak az erők is, amelyek a kettéoszlott társadalmat fentartották. Míg ugyanis a polgári társadalom egyedeit a korán fölismert közös életérdek és tisztán gazdasági cél: a termelő munka zavartalansága kovácsolta ösztönösen egybe, addig a katonai társadalmat merőben más természetű s mert közjóra irányuló, nemes alárendelésben nyilvánul: sokkal magasabb, ideális erő, a *fegyelem* hatja át és tartja fenn.

Ezekből az eltérő sajátosságokból, de főleg a

kötelezettségek különbözőségétől folyik, hogy miután a katonai társadalomnak az állam biztonságát kell legerőteljesebben szolgálnia, a katonai szervezet büntető és fegyelmi fenyítő joga, büntetési eszközei és azok alkalmazása tekintetében nemesak terjedelemben tér el a polgári társadalométól, hanem hatásában is erőteljesebb módon igényel szabályozást. És, minthogy a katonai társadalom a rendi állással járó köteleességek mellett különösen az önfeláldozásig menő engedelmesség erényén és a rendfokozati különbségek föltétlen tiszteletén épül fel, könnyen magyarázható, hogy a bűnvádi üldözési jog mellett, — bár hosszú ideig attól élesen el nem határolhatóan — a *fegyelmi fenyítőjog*, mint a magasabb parancsnoki hatalom velejárója és e hatalomnak tartalmi kiegészítő része jelentkezik már kezdettől fogva. A katonák által elkövetett törvénytörések súlyosabb megtorlásának jogcíme ugyanis arra a szerződéses viszonyra helyezkedett, amelybe a katonák, különösen a későbbi zsoldos hadseregek idejében a katonai eskü (sacramentum militare) letévése által az állammal, illetve az államhatalmat reprezentáló hadvezérrel szemben jutottak.

Livius, Ammianus, Valerius Maximus és Tacitus műveiből maradt reánk, hogy a rómaiak a centuriót, a tribunust és a praefectust s nagyobb terjedelemben a hadvezért — princeps — fegyelmi fenyítő hatalommal ruházták fel. A centurio a kisebb fegyelmetlenkedéseket, mint például szerencsejátékküszést, a tartalék élelmiadag időelőtti elfogyasztását, stb. az oldalán viselt rövid pálcával

sommásan intézte el. A tribunus és a praefectus kisebb fegyelmi zavaroknál és kötelességsértéseknél a vesszőzésen (castignatio) kívül a zsoldmegvonást (pecuniaria multa), a teljes felszerelésben való menetelést, az árpakenyér-kosztra, a város falain kívüli táborozásra szorítást, sáncárok készíttetését, az étkezésnek állóhelyben való elfogyasztására, az őrsegelosztásnál meztláb megjelenésre kötelezést, stb. alkalmazták. A princeps a fegyelmileg vétett harcost meztelen testtel közszemlére állítással, a lovast gyalogossá áthelyezéssel, a gyalogost a kevésbé becsült hadihajósi szolgálatra alkalmazással (militiae mutatio) fenyíthette. Lefokozás jutott részül annak is, aki megvesszőztetésének azzal állott ellent, hogy előljárója kezéből a pálcát magához ragadta vagy éppen összetörte.

A római harcos fenyítései közt szabadságvesztés-büntetés — mely pedig a polgári büntetőjog szerint már akkor is szokásos büntetésnem volt — nem szerepel; nem alkalmazták a száműzetést sem, mert ezek a büntetések a katonát szolgálatától elvonták, szolgálati idejét megrövidítették volna, ami a római imperiumnak a légiókra épített világuralmi céljával nem lett volna összeegyeztethető.

A római világbirodalom bukása után, a népvándorlás hullámozása között s az azt követett századokban a büntetőjog a római büntető jogalkotások magas fejlettségével szemben szinte példátlan visszaesést mutat. A lehanyaglott magas kultúrával szemben a népvándorlás germán, gall és szláv törzseinél csak lassan haladt előre a polgárisulás

Képek a tápióbicskei síremlék felszenteléséről: Pestyán István tiszthelyettes, nagykátai őrparancsnok, koszorút helyez a síremlékre.

és az állami élet megszilárdítása érdekében a büntető hatalom szervezése.

A germán népek őstörténetének vonatkozó emlékei hézagosak. Annyit tudunk, hogy régebben a pap, később a herceg, majd a herceg nevében a tartományfő (Gaugraf) gyakorolt a tartománybeliek fölött szokásjogon alapuló büntető hatalmat és pedig a herceg a hatalmasok és előkelők, a gróf a többiek fölött.

A gróf köteles — írta elő a bajorok törvénye — ügyelni a seregére, hogy az tartományában törvénysértéseket ne kövessen el. Ha a tettes előkelő, megbüntetésére végett a hercegnek kell feljelentenie.

A hadsereg rendjére és biztonságára vonatkozó valamely utasítás mellőzése miatt az egyszerű harcosnak ötven botütés járt; a táborban elkövetett kisebb lopásért pedig negyven schilling pénzbüntetés. A hadiszolgálatra alkalmatlanná tett lóért a tettes részéről, vagyoni viszonyaihoz képest kártérítés járt.

Ilyen és hasonló rendelkezéseket tartalmaznak a sali törvény (Lex Salica) 418—420 körül és az allemannok törvényei (Leges Allemannorum, 770.).

Az államok védelmi szervezetének fokozatos kiépítésével a fenyítő jogszabályok szélesebb skáláját találjuk a Merovingok és a Karolingok törvényhozásaiban (capituláráiban). A központi hatalom erősségét mutatja a későbbi időkre is átplántálódott jellegzetes fenyítésnem: a nyereghordás, mely abban állott, hogy a nemes lovagnak nyeret kellett nyilvánosan hordania, amíg csak őt a fejedelem ez alól fel nem oldotta. A tábori órallás önkényű elhagyásáért hat schilling volt a büntetés; aki pedig a táborban lerészegedett, azzal bűnhődött, hogy régi római mintára a táboron kívül kellett kitaszított gyanánt táboroznia és — vizet innia, amíg csak jelét nem adta, hogy a javulás útjára lépni s hibáját be nem vallotta.

A népek nagy vándorútjának végén, a IX. században, Európa színpadára lépett és rövidesen jelentős történelmi szerephez jutott *ősmagyar* fegyveres tagozódottságáról tudjuk azt a krónika nyomán, hogy vérszerződés kötésével szövetségre lépett hét törzsben, közös vezér alatt egyesülve, néphadsereg gyanánt szállott táborba. Kétségtelen, hogy a vérszerződés elsősorban a magyarság katonai megszervezését, hadseregének kiépítését célozta; szankeiói voltak, amelyek megszegésének büntetését maga után vonó következményeit joggal tekintetjük a magyar katonai büntető és fenyítő jog legősibb szabályainak.

Az őseinkkel katonai szövetségre lépett Böles Leó keletrómai császárnak (886—911) a magyarokkal foglalkozó „Taktika”-jában olvassuk, hogy a magyarok „egy fővezérnek engedelmeskednek és magukat szigorú haditörvényszékeiknek vetik alá...” „ezen nép bűnöseit főnökei kegyetlen és súlyos büntetésekkel lakoltatják...”, „szigorú hadi fegyelmet tartanak”.

Konstantinos Porphyrogenetos byzanci császár (911—959) „De administrando imperio” című munkájában említi őseinkről, hogy „a vétkezők kemény és keserves büntetést állanak ki az előljáróiktól”.

Íme a büntető hatalom és fenyítési jog kézenfekvő jelenségei az ősmagyar hadszervezetben!

Nagy időnek kellett azonban leperegnie a „hadsereg jogrendjét“, — mint Moltke mondotta — a „hadsereg lelkét“ képező fegyelemre, a törvények és az előjárók iránt való föltétlen engedmességre vezető úton, amíg a katonai büntetőjog fejlődésével párhuzamosan a katonai fegyelmi fenyítőjog határozott kialakulásáról szólhatunk.

Ez a fejlődés meglehetősen későre, a XV. század második felére esik s reá az adott alkalmat, hogy az előző idők zűrzavaros államformáit szilárdabb államalakulatok váltották fel s különösen, hogy a fejlettebb állami szervezettel együttjáró *védelmi rendszer* a zsoldos-, majd állandó hadseregek szervezésével a német birodalmi császári hatalomban kifejlődött, erőre kapott.

A legkülönbélebb európai nemzetekből összeverődött, szíve szerint csak magas zsoldra és gazdag zsákmányra tekintő zsoldosokat egyetlen ragasztószerszeggel, az *elrettetés* eszközeivel lehetett csupán fegyelmre szorítani, mit élénken jellemez a nagy Wallensteinnek tulajdonított ama mondás: „So erschiesse man dich unschuldig, desto mehr wird der Schuldige zittern“ — ha agyonlőnek téged ártatlanul, annál jobban fog a bűnös reszketni! Oly idők jártak akkor, midőn rablók és gyilkosok az igazságszolgáltatás sújtó keze előtt a katonasághoz menekülve, a békés polgárok egyaránt rettegtek a gonosztevőtől és a katonától és minden változás nélkül egyet értettek a kettő alatt.

A fegyelemteremtő törekvés a hadinép (Kriegsvolk) számára speciális büntető és fegyelmi szabályok alkotására vezetett, mint amelyek I. Miksa császár 23 paragrafusból álló, 1508. évi hadicikkjei (Artikulsbrief), I. Ferdinand 1527. évi, II. Miksa 1570. évi „Reiterbestallung“-ja, stb. Mindezek, valamint a gyalogság számára szerkesztett „Artikul auf die Teutsche Fuss-Knechte“, a tiltott cselekményeknek példákon illusztrált, elbeszélésszerű felsorolását adják.

Mi, magyarok e téren sem maradtunk el a külföld mögött. I. Mátyás királyunk már 1486-ban a büntetőjogi és hadijogszokásokat egységes dekrétumba foglaltatta össze. I. Zsigmond királyunknak 1427 március hó 17-én Brassó városában kiadott, kilenc fejezetből állott „hadi szabályzat“-a pedig időben is megelőzte a császári birodalmi armádiának annyira nagyra tartott, I. Miksa-féle „legelső“ hadiszabályzatát.

Érdekes és sajtóságos, hogy jóllehet, miként nálunk köztudomású, I. Mátyás királyunk szervezte meg a zsoldos hadseregek elvei szerint az első állandó királyi hadsereget: sehol sem leljük nyomát annak, hogy híres „fekete seregé“-nek katonái felett különleges katonai büntető és fegyelmi szabályok alapján gyakoroltatta volna a bíraskodást.

A most újból említett II. Miksa-féle „Reiterbestallung“ III. cikkéből világos képet nyerünk arról, hogy kisebb áthágásokat és fegyelmetlenségeket az *ezredes*, illetőleg a *százados* belátásuk szerint, minden alakszerű eljárás nélkül fenyíthettek és fenyítették.

A fenyítő hatalmat ezred-kiváltságok (Regiments-Privilegien) alapján gyakorolták. Az alárendeltebb jelentőségű törvénysértéseket (*delicta leviora*) a század, illetőleg az ezred útján, a súlyo-

Képek a tápióbicskei síremlék felszenteléséről: A síremlék.

sabbakat (*delicta graviora*) a rendes törvényi eljárás szerint bírálták el.

„*Delicta leviora*“ voltak — hogy csak néhányat említsék — az ittasság, szerencsejátékok, rossz magaviselet, szállásról való éjjeli kimaradás, erkölcstelen nőkkel való érintkezés, stb.

Voltak ekként az akkori, mintegy háromszáz emberből álló Fähnlein-, Landsknechthausen-, illetőleg a spanyol hadszervezetből átvett batagliának megfelelő kötelék folytán a századparanesnok által fenyíthető „század“-fenyítések és „ezred“-fenyítések, melyeket az ezredparanesnok (Feldoberst) szabott ki, legtöbbször a hadbírónak s egyúttal az ezred jogi tanácsadójának (Schultheis) megkérdezése után.

Müller „Geschichte der österr. Armée“ című művében az akkori fegyelmi fenyítéseként említi: a tábor tisztítását, a táboron kívüli éjjeleztetést, a podgyásznál való menetelt, a vesszőzést (Prügeln, Spitzruten), a vasbantartást (Krummschliessen), vértezett-, köpeny-, nyereg- és puska-hordozást, guzsbakötést, számaron vagy falovon lovaglást, törzstiszteknél altiszté, századtiszteknél közemberré lefokozást és a karón állást.

A karón állás a lovas fegyvernemeknél volt szokásos, de azzal fenyítették a gyalogsági altiszteket is. A fenyítendőt egyik vagy mindkét kezével magasra felkötötték és hegyes karókra állították.

A vértezett stb. hordozás fegyelmi fenyítését a paranesnok kvártélyja vagy a főország előtt hajtották végre; hogy súlyosabbá tegyék, nehezeket aggatnak a delikvens lábára. A tüzérségnél e célra golyókat alkalmaztak. Menet alkalmával a fenyítésüket

töltők a porkoláb (Profoss, Rumormeister) kocsijához kötve meneteltek.

Nehogy az asszony és gyereknevelés — a java-részt nők zsoldosokból álló seregek nagyszámú és igen terhes függelék (Tross), mely sokszor a harc-lók létszámánál is nagyobb volt, a fegyelmetlen-ségben elmerüljön, a rendesinálás nehéz kötelessége mindazok fölött, akik a táborban éltek és a tábor-t követték (qui in castris degunt et sastra sequuntur), a porkolábra hárult. Feladata volt, hogy minden asszonyt és gyereket együtt tartson, a rendetlenke-dőket és civakodókat megvesszőzze* és a tábori lel-késszel (Capellanus, Feld-Pater) együtt gondosan őrkdjék afelett, hogy az ágyasok és ezek törvény-telen gyermekei sem a tisztek, sem a legénység kö-zött ne türessenek.

Az „ezredhez“ feljelentett nőszemély büntetése a kalodához hasonlítható „Fiedel“ volt, — egy he-gedűalakú, kettős deszkából készült fegyelmező esz-köz, melynek nyílásaiba a fejet, kezeket, illetve a lábfejet szorították.

Mindeme fenyítő hatalom forrása az ezredpa-rancsnok kiváltságán alapuló szokásjog volt. A meg-honosodott szokások figyelembevételével az ezred-parancsnok maga kreált ezrede számára, belátása szerint, szolgálati és fegyelmi szabályokat s jólle-het egy 1714. évi udvari haditanácsi rendelet meg-hagyta, hogy az ezredék bevezetett szokásaikat fel-ülbírállás végett írásban felterjesszék, az egységes rendezés elmaradt s az ezredesek továbbra is azo-kat a fenyítő eszközöket alkalmazták, amelyeket ép-pen jónak láttak.

Hazánkban az osztrák örökös tartományok urá-nak személyében egyesült koronás királlyal szem-ben, a faji és nemzeti önállóságért önvédelmi har-cot folytatott Boeskaik, Bethlen és Rákócziak nem-zeti hadseregeiben általában a császáriakéval azo-nos igazságszolgáltatási és fegyelmi rendelkezéseket találunk. Ez a kor azonos társadalmi és gazdasági viszonyain kívül azzal is magyarázható, hogy a fe-jedelmi hadsereg tisztjei között voltak olyanok is, akik a császári haderő szolgálatában megismert szokásokat egyszerűen átültették.

Az e korbéli magyar hadiszabályzatok büntető és fegyelmi szabályzatai tehát nagyrészt nem a ma-gyar nemzeti gondolat szülöttei. De közöttük mégis egy magasan kiemelkedő kivételünk is van: II. Rákóczi Ferenc fejedelemnek „A Magyarországi con-föderált Nemes Statusok és Rendek részéről szabott Hadi Regulák, Articulusok, Edictumok és Törvények“ című hadiregulamentuma, a hazai ka-tonai büntető és fenyítő jogalkotásnak napjainkig páratlan műve, melyben büntetőbíráskodási rendelkezések mellett fegyelmi fenyítő hatalom körébe eső rendelkezéseket is találni.

A fegyelmi fenyítőjog fejlődése útján mérföld-követ jelentenek a lovagias gondolkozású Kheven-hüller Lajos András grófnak 1748-ban ezrede szá-mára kibocsátott Támpontjai.

Ezek szerint a kapitánynak joga volt a had-nagyot és zászlóst századának fogdájába zárni, tiszteletellenes magatartás esetén az ügyet a foglár-

* A katonai határvidéken asszonyok vesszőzése még a XIX. században is divott. Végrehajtó az őrmester felesége volt, ezért a reglama szerint az őrmesternek nőnek, feleségé-nek erősnek kellett lennie.

hoz vinni; az altiszteket és legénységet, ha előzetes tudomása nélkül elhagyták a századot, a zászlóór-ség melletti áristommal, soron kívüli őrszolgálat-tal, ötvenig terjedhető vesszővel fenyíteni. Az ezred-fenyítés ötvenen felüli vesszővel kezdődött. Ezred-fenyítés volt a kenyér és víz melletti úgynevezett „hosszú áristom“ is.

Az első egységes fegyelmi fenyítő szabályzat 1763-ban Mária Terézia rendeletére készült. Ren-delkezései — melyeket a parancsnokoknak szigorúan kellett betartaniok — megkövetelik, hogy a fenyítést a parancsnok az esetet kísérő súlyosító és enyhítő körülmények figyelembevételével és inkább az enyhébb, mint a súlyosabb fenyítési fokozatok sze-rint határozza meg.

A fegyelmi fenyítőnorma század-fenyítések gyanánt említi a büntetésből való, három napig terjedhető, őrszolgálatot, a fegyver-, karabély-vértezet-hordást, faaprítást, fa- és vízfordásra kötelezést, a lak- és szálláshelyiségek, folyosók és udvar tiszto-gatását, a vesszőzést, de húsz ütésnél nem többet s tizennégy napig terjedhető szobafogságot, mely utóbbi a körülmények szerint kenyér és víz melletti bőjtél volt szigorítható.

Az ezred-fenyítések közé tartozott a már ismer-tetteken kívül a közönséges, záros bilincsel, avagy súlyosabb vassal egybekötött fogság, a már ismert Spitzruten és Gassenlaufen, — a lovasságnál Pack-riemenlaufen, — a sorban felállított őrség tagjai között, kétszer, négyszer, javíthatatlan embereknél hatszor is, föl s alá.

Ismeri a Normativum a büntetésből való gya-korlatoztatást s a kiképzett katonáknak hanyag gyakorlatozás miatt a gyakorlatlan és ügyetlen legénység soraik közé beállítását.

Különleges viszonyok között az alantos tiszt hét botot, a kikülönített altiszt — ha tizedes volt — három, ha őrmester volt négy botot szabhatott ki.

Aki a jogosult számot túllépte, avagy a katonát akként bántalmazta, hogy az ütés annak fejét vagy végtagjait érte, ha altiszt volt, két hónapig tartó lefokozással, ha tiszt volt huszonnégy órai magán-fogsággal bűnhődött.

Tudnivaló ugyanis, hogy ebben az időben a parancsnoki hatalomnak, illetőleg a tisztségnek (Würde) úgy szolgálatban, mint azon kívül a ki-fejezője a pálca volt, melyet a tisztek és az altisztek — hivatalosan 1769 óta — viseltek és pedig a törzs- és főisztek, úgyszintén az ezred tisztikará-hoz tartozott s az ezred világi feleit (weltliche Staabs-Partheyen) képezett tábori lelkész, hadbíró, ezredchirurgus, ezredadjudtáns (akkoriban altiszt), kocsimester, porkoláb, azután az őrmesterek és sza-kaszvezetők spanyolnádat, a tizedesek mogyorófa-palcát.

A Mária Terézia-féle Normativum rendelkezé-seit az 1768-ban általános érvénnyel kiadott — leg-első — Szolgálati Szabályzat külön fejezetbe nem-csak hogy felvette, hanem újabb rendelkezésekkel ki is bővítette.

Ettől az időtől kezdve alkalmazták: a tisztek és hasonlóállásuak számára a házi és foglár-fogsá-got, mely a fenyítendőknél nyilvánuló megrögzöttség miatt vasban is súlyosbítható; tábori sebészek és takarmánymesterek számára a foglár-fogságot vas-ban vagy anélkül; kocsimesterek, foglárók, őrmes-terek és hasonlóak számára a foglár-fogságot vasban

vagy anélkül és az időtartam meghatározásával való lefokozást; tizedesek számára büntető őrszolgálatot, fogságot vasban vagy anélkül, harminc ütésig terjedhető testi fenyítéket, végül hosszabb-rövidebb időre terjedő lefokozást; őrzetők és közemberek számára büntető őrszolgálatot, fegyverhorozást (ezt 1774-ben eltörölték), fogságot a körülményekhez képest kenyér és víz melletti bőjttel, vesszőfutást, de legfeljebb hatszor föl s alá, testi fenyítéket, legfeljebb ötven ütésig, végül őrzetők-nél hosszabb-rövidebb időre való lefokozást.

A testi fenyítéket tizedeseken spanyolnádpálcával, zárt helyen, az őrmester, a közembereken mogyorófapálcával és nyilvánosan a tizedes hajtotta végre.

Az 1807. évi szeptember 1-én kibocsátott hadseregparanccsal kihirdetett újabb szolgálati szabályzatban az 1768-iki szabályzatban foglalt fenyítésnemeket általában meghagyták, de a vasban, kenyér és víz melletti bőjttel súlyosbítható fogság leghosszabb tartamát 14 napra, a „Krummschliesen“ („kurtavas“) 6 órára szállították le. Testi fenyítéket ezután csak őrzetőkre, hangászokra és közemberekre lehetett súlyosabb, beestelenségre valló fegyelmi esetekben, vagy ha a megelőző enyhébb fenyítések hatástalanoknak bizonyultak, alkalmazni. A testi fenyítéket — mely század-fenyítésként legfeljebb 25, ezred-fenyítésként legfeljebb 40 ütésig terjedhetett — közembereken nyilvánosan, őrzetőkön és hangászokon zárt helyen, a század altisztjeinek jelenlétében hajtották végre.

Az 1860 június 16-án kelt hadseregparancs új szolgálati szabályzatokat léptetett életbe. Ezeknél a korábbi, 1807. évi szabályzathoz képest szembeötlő a fenyítésnemek enyhülése. Hiányzik a vasban töltendő fogság, melyet ezúttal tisztelnél és katonai tisztviselőknél a házi, illetőleg foglár-fogság helyettesít; hadapródok és őrmesterek számára a foglár-, illetve szobafogság, legénység számára szakaszvezetőtől lefelé a magánfogságba, illetve sötét magánfogságba zárás. A magán- és sötét magánfogságba zárás a dohányzás tilalmával, illetve bőjttel volt szigorítható. A testi fenyítéket — 40 ütésig — már csak a rendfokozat nélküli legénységre, a vitézségi érmesek kivételével, alkalmazták s ezentúl zárt helyen hajtották végre.

Altiszti fenyítés volt a lefokozás az idő meghatározásával vagy anélkül. Előbbi legfeljebb egy év tartamára, utóbbi, megintési jegyzőkönyv alapján, korlátlanul.

A fenyítésre jogosult parancsnokok közt az 1860. évi szabályzat felsorolja a dandár-, hadosztály-, hadtestparancsnokokat és vezénylő tábornokokat, mint akiknek fegyelmi hatalmukat érvényesíteniük kell, ha valamely alárendelt szolgálati tekintélyök ellen vétett, illetőleg a fenyítést érdemlő cselekményt vagy mulasztást szemük láttára követte el.

Fontos fenyítőhatalmi rendelkezéseket tartalmaz az 1869 április 7-iki legfelsőbb elhatározással jóváhagyott „Fegyelmi szabályzat“ (Disciplinativvorschrift), mely a fenyítések terjedelmét, kiszabásának és végrehajtásának módját illetően strikte meghatározza az egyes parancsnokok fenyítő hatalmát. Ugyanebben a szabályzatban a testi fenyíték már egészen hiányzik; mondják, boldogult Erzsébet

királynénk közbenjárására az 1868. évi védtörvényvel eltöröltetvén, megszűnt fenyítőeszköz lenni.

A hosszú időre alapvető 1869-iki szabályzat rendelkezéseit azután csekély változtatásokkal átvette s azok XIII. fejezetét képezik a Schönbrunnban, 1873. évi augusztus hó 9-én kelt hadseregparanccsal szentesítést nyert Szolgálati Szabályzatnak, melynek a m. kir. honvédség viszonyaira átültetett rendelkezései mint A-32, a jelzetű honvédségi Szolgálati Szabályzat az idők folyamán történt, főleg az egyes fenyítésnemekkel kapcsolatos szigorításokat érintő lényeges enyhítések és a fenyítések miatti panaszjog széleskörű biztosítása után hivatalva van érvényre juttatni — minden antimilitarista és pacifista gondolkodásörülettel dacoló, mert századok és évezredek történetével megpecsételt — azt az igazságot, hogy egy ország nyugodt és békés fejlődése csak jól felszerelt és jól fegyelmezett hadsereg védelmében képzelhető el.

Visszhang.

A „Közgazdasági és Technológiai Közlemények“ májusi számában „Takarékosság. Segíts magadon...“ cím alatt Mojzer László hadbiztos ezredes tollából olvassuk a következőket:

A *Csendőrségi Lapok* f. évi 8. számában figyelemre méltó cikket olvastunk „Takarékosság“ cím alatt. „Tele vagyunk jajjal és panasszal — így szól a cikk — hogy kevés az illetékünk és nem bírnak megélni, legkisebb pénzegységünk azért mégis az ezerkoronás; a koldus meg sem köszöni, ha ennél kevesebbet kap. Egy tízezer koronástól könnyebben megválnak, mint egy húszfillérestől megváltunk, pedig az ezerkoronás hat aranyfillért, a tízezer pedig hatvanat ér.

A pénz értékének éveken át tartott szünet nélküli csökkenése éppen akkor szoktatott le a takarékoságról, amikor leginkább lett volna reá szükségünk.

De most már itt az ideje, hogy vége szakadjon ennek a hosszú betegségnek. A könnyű pénzszerzés korszaka letűnt; ma a pénzért újra dolgozni kell s ez már az egészség jele, de egyúttal egyedüli módja is a takarékoság iránti hajlam felébresztésének, mert nehezen szerzett pénzt senki sem szokott könnyen kiadni.

Nagyon jól tudjuk mi azt, hogy mai életményeink távolról sem állanak a megélhetéssel olyan arányban, mint a háború előtt állottak. Tudjuk, hogy ma a legszükségesebbekre is nehezen telik, különösen a családos embernek. És mégsem szabad panaszkodnunk, mert — nagyon sajnós! — hány ezer meg ezer ember van, akinek még akkora darab kenyérré sem telik, mint amekkora a miénk; hány meg hány szellemi és testi munkás van, aki boldog lenne, ha megélhetése egyelőre legalább annyira lenne biztosítva, mint a próbaesendőre.

Minden reményünk megvan reá, hogy a szenvedések legnehezebb korszakán átestünk; ha lassan és óvatosan is, de határozottan a javulás felé haladunk. Sorunk javítását azonban nem szabad egyedül az államtól várnunk; a saját magunk segítségére is szükségünk van. Az önmagunk megsegítésének legelső eszköze pedig a takarékoság.

Aláírjuk és teljes egészében magunkévá tesszük e sorokat. Azonban nemcsak a csendőröknek szól az! Meg kell azt szívlelnünk mindnyájunknak esonka e házában, ha csak hiszünk a feltámadásban és erősen és igazán akarjuk azt. A nemzet egyedek összessége, karakterét az alkotó elemek túlnyomó többségének karaktere adja meg. Csak az a nemzet lehet erős és gazdag, melynek fiai szorgalmasak és takarékosak.

Szintén igen életre való eszmét pendít meg e füzetben Röckert Sándor tiszthelyettes szakaszparancsnok „Segíts magadon...“ című cikkében, egy temetkezési segélyegylet létesítését indítványozván. Abból indul ki, hogy a nős altiszt elhalálása esetén hátramaradó özvegye a legtöbbször nagy anyagi zavarba jut, mert a kincstár által nyújtott temetkezési segély 2 és 3 havi ténylegességi illeték a sokszor hosszúságú betegség foly-

tán felgyülemlett adósságra és a temetési költségekre nem elég. Hogy tehát az ilykép magára hagyott szegény özvegy ép a legválságosabb időben némi támogatásban részesíthető legyen, javasolja, hogy a nős esendőörök egy egyesületbe tömörüljenek. Ez egyesületet a következők szerint képzelem el:

„A esendőörögnél a legutóbb kiadott rendeletek szerint a nősök számát körülbelül háromezer főre lehet tenni. Azt, hogy valaki egy ilyen egyesületbe belépne-e vagy sem, az illető szabad elhatározására kellene bízni, kényszeríteni senkit sem kellene. Tegyük fel, hogy a háromezer nős közül azok egyharmada, ezer-ezerszáz esendőörök belépne az egyesületbe. Ebben az esetben az özvegynek kiutalandó segély összegét kerekszámában 1000 pengőben (12.500.000 korona) lehetne megállapítani.

Valahányszor tehát az 1000–1100 tag közül egy-egy elhalálozna, a többi tag köteles lenne az egyesület pénztárába egy-egy pengőt (12.500 koronát) befizetni. Az egyesület megalakulásakor mindenki befizetne ezenkívül — mondjuk — két-két pengőt, hogy az egyesület egy kis forgatókével rendelkezék és hogy a legelső elhalálozások alkalmával a segélyt még a hozzájárulások beérkezése előtt ki tudja utalni.

Ezer főnyi taglétszám mellett emberi számítás szerint havonta 4–5 elhalálozással kell számolni, a hozzájárulás összege tehát havonta öt, évente hatvan pengőt tenne ki; az ezer pengőt tehát csak az fizetné be teljes egészében, aki a hozzájárulásokat tizennyolc éven keresztül fizetné. Igen, de ki biztosítja az embert arról, hogy belépése után még tizennyolc évig élni fog; míg ezzel szemben megtörténhetik az is, hogy valaki már néhány havi tagság után meghal s családja mégis megkapja a teljes összegű segítséget.

Megjegyzem, hogy azok részére, akik az egyesületnek egy bizonyos ideig, mondjuk húsz esztendeig tagjai voltak, meg lehetne állapítani azt a kedvezményt, hogy a segélyt ezen idő után maguk is megkapják, így a befizetett hozzájárulásokat tulajdonképpen a maguk számára takarították meg, legfeljebb kamatot nem kapnak utána; azt nem is követelhetnék, mert hiszen pénzüket az egyesület maga sem kamatoztatta.

Azért említettem tagok gyanánt a nősöket, mert valószínűnek tartom, hogy az egyesületbe elsősorban a nősök lépnének be; ez azonban nem zárna ki, hogy annak nőtlén esendőörök is tagjai legyenek, akik a segélyt hozzátartozók számára vagy esetleg a maguk számára öhajtják biztosítani.

A segélynek és a befizetéseknek itt említett aránya mindenképpen változatlan lenne, akárhány tagja is lenne az egyesületnek. Mert, ha pl. háromezer taggal rendelkezne, akkor igaz, hogy valószínűségi számítás szerint a halálesetek száma is háromszor annyi lenne, de viszont a befizetendő hozzájárulás összege is csak egyharmada volna annak az összegnek, amit — mondjuk — ezer tagnak kellene befizetni. Ha pedig a tagok száma — mondjuk — csak nyolcszáz lenne, akkor igaz, hogy egy-egy tagra nagyobb összegű hozzájárulás esne, de ezzel szemben viszont a halálesetek száma volna megfelelően kevesebb, mert nyolcszáz ember közül kevesebb hal meg egy hónap alatt, mint háromezer közül.

Véleményünk szerint az ezme megérdemli, hogy felkaroljuk és komolyan foglalkozzunk vele. Könnyen megvalósíthatónak tartjuk azt, nemcsak a esendőörögnél, de a honvédségnél is és nem csupán az altisztekre szorítkozva, de kiterjesztve azt a tisztikarra is, mert hiszen tudjuk jól, hogy a tisztí özvegyek a családfő elhalálozásokor szintén többé-kevésbé súlyos és válságos anyagi helyzetbe jutnak.

Mínt hogy azonban ez esetben nagyon különböző életkorú (20–60 éves) emberek kerülnének össze, az elhalálozási valószínűségeket figyelembevételével különbséget kellene tenni a tagok életkora szerint a hozzájárulások összege tekintetében (idősebb tag többet fizessen).

Ez tisztán biztosítási-technikai kérdés, mely könnyen megoldható.

Már most az egyesület létesítésénél arra kellene törekedni, hogy az minél egyszerűbben és minél kevesebb költséggel legyen adminisztrálható. Ezt úgy érhetjük el, ha a készpénzfizetések teljes mellőzésével a hozzájárulások a gazdasági hivatalnál mint visszahagyások kezeltenek, melyek az illető tag nyilatkozata alapján havonta a fizetésből visszatartván a kinstári pénzeknél bevételeztetnek. A könyvelés központilag a

számvevőségnél történne, a gazdasági hivataloktól beérkező Értésítések alapján. Halálesetek alkalmával ismét a gazdasági hivatal az özvegynek a segélyt a kinstári pénzekből rögtön kifizetné és ennek megtörténtéről a központot értesítené. Amint látjuk, a munkatöbblet, mely ebből kifolyólag a gazdasági hivatalra hárul, nem lenne túlságosan sok. Mindössze egy névjegyzéket kellene vezetni a tagok nyilvántartására, ennek melléletei lennének a tagok belépési nyilatkozatai, azután havonként a fizetési jegyzékben egy rovatot kellene nyitni a visszahagyásoknak s végül minden hónapban egyszer az Értésítést a hozzájárulás bevételezéséről a központnak elküldeni. A központi könyvelést egy-két számvevőségi (esetleg nyugdíjasok) közeg némi tiszteletdíj ellenében délutáni mellékfoglalkozásként könnyen elvégezhetné, a díjtalanul közreműködő felügyelőbizottság ellenőrzése mellett.

Hogy a segélyek kifizetésénél fennakadás be ne álljon, illetve, hogy a kinstárt ne terhelje több segély kifizetése, mint amennyi a visszahagyott hozzájárulásokból tényleg bevételeztetett, egy bizonyos tartalékalap létesítésére lenne szükség. Ezt úgy véljük megoldhatónak, ha a segélynyújtást csak pár hónappal az egyesülés megalakulása után kezdenők meg, az ezen idő alatt begyűlt összeget pedig valamely pénzintézetnél gyümölcsözőleg helyeznők el. Tegyük fel például, hogy az egyesület 2000 taggal alakulna meg, fejenként 5 pengő hozzájárulást számítva, három hónap alatt 30.000 pengő (375 millió papirkorona) tartalékalapunk lenne.

Ha tehát valamely hónapban több segélyt kellene kifizetni, mint amennyi az abban a hónapban befolyt hozzájárulásokból fedezhető, úgy a hiányzó összeg a bankból kivételnek és a kinstárnak befizettének, viszont, ha a könyvelés megállapítaná, hogy a halálozások száma az előirányzatot alul maradt, úgy a felesleg a tartalékalaphoz csatolhatnák. A tartalékalap kamataiból az elkerülhetetlen adminisztrációs költségek bőven fedezhetőek lennének és még egyéb célokra, mint rendkívüli segélyek stb. is bőven jutnak.

Kombinálni lehetne ez intézményt tőkegyűjtési céllal történő visszahagyások kezelésével is. Meg kellene adni ugyanis a lehetőséget annak, hogy valaki oly módon hagyassa vissza illetményei egy részét, hogy az általa visszahagyott összeget egy bizonyos idő elteltével, vagy bizonyos összeg elérése után egy összegben kaphassa vissza.

Olvasóinkat bizonyára érdekelni fogja és talán némileg hasznos munkát végzünk, ha az olasz hadseregnek a fentiekhez hasonló célú intézményét az alábbiakban ismertetjük.

Ez intézmény az olasz hadsereg és haditengerészet tisztjeinek biztosító társasága, amely 1892-ben alakult; védnöke az olasz király, a munkaügyi miniszterium és egy állami biztosítási szerv (Previdenza Sociale) felügyelete alatt áll.

Tagjai lehetnek a hadsereg, haditengerészet és a pénzügyőrség tisztjei, a hadügyi- és tengerészeti miniszterium tagjai és a katonai intézetek növendékei.

Tagsági díj havonként 3 L. de lehet ennek többszörösét is befizetni.

Kétféle biztosítást lehet kötni és pedig járadék- vagy életbiztosítást. Fiatalkorúakra legelőnyösebb a járadék-biztosítás, mert ily módon egy 45 éves korban kezdődő életjáradékot biztosíthatnak maguknak, mely különösen hasznukra lehet akkor, amidőn a tényleges szolgálatból kiválnak.

Így például, ha valaki 15 éves korában (mint növendék) beiratkozik a társaságba, akkor

45 éves korában	165.60 L
50 " "	257.50 "
55 " "	412.50 "
60 " "	695.40 "

évi járadékra nyer igényt.

Aki 20 éves korában iratkozik be, az már természetesen kisebb járadékra tarthat számot és pedig

45 éves korában	119.40 L
50 " "	190.— "
55 " "	308.90 "
60 " "	526.30 "

Az életjáradékot növelni lehet, vagy olyképen, hogy az illető a havi 3 L helyett annak kétszeresét, háromszorosát stb. fizeti be, vagy pedig, hogy a járadék élvezetét későbbi korban kezdi meg.

Az életbiztosítás révén a tagok haláluk esetére valamely általuk megjelölendő hátramaradottjuk részére bizonyos tőke kifizetését köthetik ki, amely havi 3 L befizetés mellett a 25 éves korban kezdett biztosításnál 2110 L, 30 éves korban kezdetnél 1830 L, 35 évesnél 1545 L stb. tesz ki. Ha valaki nagyobb tőkét kíván biztosítani, úgy megfelelően nagyobb befizetéseket is kell eszközölnie.

Egy másik — egyébként kedvelt alakja — a biztosításoknak az, hogy az illető tag fiának vagy egyéb hozzátartozójának bizonyos életkor — mondjuk pl. 20 éves korának — elérése esetére egy legfeljebb 5000 L-ig mehető tőke fizetését biztosítja csekély befizetése ellenében.

A társaság a befizetett hozzájárulásokat tőkésíti és annak kamataiból fizeti az életbiztosításokat és járadékokat. Így tehát egy minimális adminisztrációs költségtől eltekintve, a tagok befizetett pénzüket mind visszakapják.

A mariseli rablógyilkosság.

Régi utasításainkban és a régi oktatólagos parancsokban gyakran találkozunk a rablóüldözést szabályozó rendelkezésekkel. Az akkori értelemben vett rablóüldözés ma már egyáltalában nem fordul elő, nem tartjuk tehát érdektelennek az alábbi tipikus rablóüldözési eset közlését, amelyet egy 1886. évi leírásból merítettünk. Különös érdekességet ad az esetnek, hogy az egész nyomozás és üldözés tisztek vezetése alatt folyt le. Akkoriban ugyanis a nyomozásokat a tisztek személyesen vezették, csak egy jóval későbbi rendelkezés tiltotta el különböző okok miatt a tiszteket attól, hogy a közbiztonsági szolgálat teljesítésében személyesen is részt vegyenek.

Átadjuk tehát a szót a krónika megsárgult lapjainak.

Igaz, régen történt, amit most el fogunk beszélni; hanem mert oly tanulságos az esemény, hogy kár lenne örökre a feledékenység homályában elenyésznie, helyesnek véljük azt, az idő viszontagságai által megbarnított aktákból, a következő főbb vonásokban nyilvánosságra hozni:

1881-ik évi szeptember hó 9-én Péterffy Domokos kolozsvári törvényszéki vizsgálóbíró az erdélyi m. kir. 1-ső számú csendőrkerületi parancsnokságot értesítette, hogy ugyanazon hó 8-9-ike közötti éjjel Sztán Tódor Marisel községi bíró számos felfegyverezett gonosztevő által meggyilkoltatott és kirabolgatott.

Nevezett vizsgálóbíró úr a helyszínén megejtendő tényekedésének támogatására 10 főből álló csendőrségi karhatalmi segédletet kért, mely neki rögtön rendelkezésre bocsájtatott; egyúttal pedig a csendőrkerületi parancsnokság Gálffy Gyula csendőrhadnagyot Marisel községbe oly utasítással rendelte ki, hogy a rablók kinyomozása céljából minden lehetőt kövessen el és az ott megjelenő csendőrlégénység felett a parancsnokságot vegye át.

Marisel község Kolozs vármegye, gyalui járásának hasonló nevű havasa alján fekszik, s mint aféle hegyi községben a házak úgy szét vannak szórva, hogy a szomszédok egymástól egy-egy órajárásnyira laknak. A bíró háza is — ámbár a falú közepén — egészen magánosan álló épület volt.

I.

Az előnyomozás.

A gyilkosság és rablás lefolyásáról Gálffy hadnagy úr szeptember hó 10-én este a következőket jelentette:

„1881 szeptember hó 8-án este 8 óra után Sztán Tódor falusi bíró, ki a falú kellő közepén lakik, nyári lakszobájában Gyelán László körjegyzői segéddel vacsorálhoz ült, míg neje, Borle Mária és szolgálójuk, Puresel Palágyia, a kemence mellett ültek. Tíz órakor este a bíró neje kutyaugatást hallott, mire — annak okát meg tudandó — kiküldötte szolgálóját. A szolgáló a szoba

előtti tornáczra kimenvén, látta, hogy a házba sok ember tódul be, s azzal a szobába visszafordult, de alig lépett vala be, egy öt nyomban követett rabló által észleltének bejelentésében az által akadályoztatott meg, hogy őt az erősen az ajtó mögé lökte.

Ezután egyik rabló a másik után nagy sebességgel lépett a szobába, s az, aki először bement, Sztán falushirónak egy kétesövű piszbolyt szegezve, mondá: „Add ide a kasszakulesokat és mutasd meg, hogy hol a pénzed, ha életedet szereted“, mire Sztán a rablót megragadta, de csakhamar elereszteni kényszerült, mert a szobába tódult mintegy huszonöt főnyi rabló közül többen őt fején és nyakán oly súlyosan megsebesítették, hogy annak következtében eszméletlenül állapotban a földre rogyott; de ezt a rablók még nem elégedve meg, Sztánt felkapták és magasra emelve fejjel a falhoz vágták.

Ezzel egyidejűleg többen a Sztán nejét támadták meg; hajánál fogva a földre verték s egy általuk viselt fehér szűrt borítva fejére, egy rabló hátára ült, egy másik pedig a falra felakasztva volt kantárszíjat levágva, kezeit hátra kötötte.

Gyelán László körjegyzőségét ugyancsak a betöréskor főbeütve, földre terítették, zsebeit kikutatták és 27 forint — 3 drb ötforintos és 12 drb egyforintos — bankból álló pénzét, egy katonaszabású köpenyét, melynek belsejében 199, vagy 155, számok vannak hímelve, elvették; azután kezeit hátrakötötték, az ajtó mellé hureolták, hová bevitték az udvarról a három szolgát is és mindnyájuk fejére bundát borítottak, s arra még egy ágyat is ledöntve, hozzájuk örül egy fegyveres rablót állítottak fel. A szolgáló, Puresel Palágyia a nagy zajban kimenekült ugyan a szobából, de künn hat rabló által megfogatott, kezeit hátra köttették és így bevittették a szobába, hol Gyelán is, mint a három eseléd, hasonló elbánásban részesült, ezután Sztán nejét a rablók kivezetvén és a szoba ajtaját rájuk zárták.

Az udvaron a Borle Máriának oldalán levő kötélyére akasztott kulesokat a rablók levették s azzal a lakszobáik mellé épített kamrát felnyitották, hol az időben, miután a lakszobákat tisztogatták, a Wertheim-szekrény is állt.

A kamrába érve gyufát gyújtottak és azután az ott volt gyertyák közül gyújtottak meg egyet, s annak világánál körültekintve, először is a pénzszekrényhez léptek és a községi bírótól már elvett kulesokkal nyitogatni kezdték.

Kiss Ferenc kömives még három társával a padláson hálván, midőn a zajra felébredve a lépcsőn az udvarra lement, számos rabló által támadtatott meg, kik őt bántalmazták, de azzal — miután egyik rabló őt felismervén, sajnálkozólag pártfogásába vette — felhagytak és a Wertheim-szekrényhez vezették, ott a kulesokat kezébe adták, megparanolván neki, hogy nyissa fel annak ajtaját, melyet Kiss nem tudván kinyitni, őt egy sarokba dobták, egy szűrral heterítették s egy rabló által feléje tartott és lövésre kész fegyverrel őriztették.

Sztán nejét a Wertheim-pénztárnak háttal állították fel és a pénztárt sok próbálgatás után felnyitották, mialatt az asszonyt hátsó alfelébe lándzsával szurkálták, hol súlyos sérüléseket szenvedett. Midőn a szekrény kinyílt, abba valamennyien belenyúltak, miközben az egyik a másik istenét szidta. A háziasszony állítása szerint, ki a pénztár volt állásáról biztos tudomással nem bír, férje pedig magánkívül halálküzdelmek közt fekszik, — a szekrényből kivettek öt-hatezer forint bankpénzt, mely állt 100, 50, 10, 5 és 1 forintos bankjegyekből, azután ezüst- és aranypénzeket. A pénzszekrényben volt, de az asszony által tartalmukra nézve nem ismert számos értékpapír és kötvényeket a szobába vivén, teljesen elégették. Popp Miklós gyalui szolgabíró, ki a ház viszonyaival közelebbről ismerős, magányilatkozata szerint a bankpénz mintegy 20.000 forint, kötvény pedig mintegy 500 darab volt, amit azért állít, mivel a káros azokat egy íven iktatván, folyószámmal látta el s ő az íven már 800 folyószámmal látott.

Amennyire a háziasszony visszaemlékezni képes, előadja, hogy a rablók elvittek még:

új köteleket, zsákokat (fekete csikkal, egyben veres esik),

cinkanalakat, három egész szalonnát, négy füstölt oldalt, több sonkát,

egy négyéves herélt pejszaripát (homlokán kis fehér esillaggal),

egy nyergel, sok fehérneműt, egy ezüstláncot, egy arany zsebórárt,

két zsebkést (egyik zergeszarvnyelű, két pengével; a másik fekete esontnyelű, három késsel),

három tajtékpipát (egyik közepén megvágva), négy pár eszimat (azok közül egyet a bíró lábáról húztak le),

egy vég gyapotos vásznat, egy kétesövű és egy egy-
esövű löfegyvert,

egy darab hatlövetű forgópisztolyt, egy kis fehér esontnyelű zsebkést.

Miután a rablók a pénztárt kiürítették, az asszony-
nyal a padlást, honnan a sertéshüsfélét vitték el, mutat-
tatták meg maguknak; azután a nőt Kiss Ferenc kőmű-
vessel együtt a kamrába zárták és eltávoztak.

A rablók az eskü alatt kihallgatott számos tanú állí-
tása szerint 40–60-an voltak, (mint később kiderült,
csak 25-en voltak), mit a tanúk nagyrésze úgy számít,
hogy a bíró szobájába mintegy nuszonőtea mentek be,
hogy ott alig tudtak mozogni, azonfelül az udvar min-
denhol elállva, tele volt, a három szomszéd ház négy-
négy rabló által tartatott megszállva, kik a kijött em-
bereket lelövélssel fenyegetve, házaikba visszautasították.
Valamennyien feketére voltak befestve. Fegyver-
zetük fejsze, lándzsa, balta, pisztolyok, vadászfegyve-
rek, régi szuronyú katonapuskák voltak. Öltözetük
albáki, abrudbányai viselet szerint kék mellény, fehér
harisnya, boeskorból állt, de voltak közöttük bő gatyá-
sok is.

Bűnjelül visszahagytak egy kétélű, rövidnyelű, éles
lándzsát, egy kétesövű elöltöltő pisztolyt, melynek fo-
gantyúja sodronnyal van összekötözve, egy puskatöltő
vasvesszőt és egy tekeres viaszgyertyát.

Mivel igen sok gyanúok van arra, hogy a rablók albá-
kiak voltak, vagy ha nem is mind, de egy része, ennek
folytán alólírott 13 esendőrrel és e hó 10-én délután
Mariselbe szintén megérkezett Péterffy Domokos kolozs-
vári törvényszéki vizsgálóbíró és Bíró János dr. kolozs-
vári kir. ügyész urakkal holnap reggel Albákra me-
gyünk. Szócs Emil dr. törvényszéki orvos, Barta János
dr. kolozsvári városi orvos urak szintén megérkezvén,
Sztánt és nejét megvizsgálták s úgy találták, hogy
előbbi oly életveszélyes sérüléseket szenvedett, hogy
életéhez kevés a remény (három nap múlva meghalt),
utóbbi súlyos testisértéseket szenvedett. Ezenkívül még
több községi lakosok, kik házukból kiléptek és három
szolga részint súlyosan, részint könnyen bántalmaz-
tattak.

Vakmerőségük jellemzéséül felhozom, hogy a rablók
egy része, míg a másik rész künn és a kamrában az
asszonnyal foglalkozott, a szobában inni vizet kért és
mivel az nem volt friss, a szolgálóval frisset hozattak;
később a tűznél egy fazék paszulyfőzeléket találtak és
minthogy az nagyon savanyú volt, a szolgálónak az
Istenét szidták, de a főzeléket azért mind elfogyasztot-
ták és egyáltalában oly vakmerően viselték magukat,
mintha csak otthon lettek volna.

Péterffy Domokos vizsgálóbíró úr kéri a paranes-
nokságot a Zaránd- és Biharmegyében közbiztonság
fentartására hivatott hatóságokat az elrabolt tárgyak-
ról, különösen a lóról, részletesen táviratilag értesíteni,
minthogy a vizsgálat folyamán gyanú merült fel, hogy
különösen a ló Zaránd- vagy Biharmegye felé vitetett
volna és valószínűleg Belényes vagy Körösbánya vidé-
kén fog elárúsíttatni.

Ugyanazon hó 12-én Albák községben kelt jelentése
pedig így szól:

„A vizsgálóbírósg ma délután Topánfalva felé Ko-
lozsvárra elment. Péterffy vizsgálóbíró úr intézkedése
folytán biharmegyei esendlegények a Körös völgyén
és a lupsai havasokon portyázní fognak. Én a fent-
említett havasi erdők egy részét már beportyáztam s
mihelyt a kért erősítés megérkezik, azonnal minden
irányban erélyes üldözést indítok meg, a járőrök fon-
tosabb részét magam vezetyén.

Igen megnehezíti működése azon körülmény, hogy
a kezeimnél levő térképen az Albáktól nyugatra levő
rész nincs meg. Kérem a szárnyparancsnokságot Lu-
káts százados szárnyparancsnok úr térképét elkérve,
azt használat végett Topánfalván át Albákra megkü-
ldeni. A gyalui járőr, Schnorrer Károly őrmester és
három esendőr Mariselen a rablás után kora reggel ta-

lálkozott és útját az útközben hozzácsatlakozott topán-
falvi két esendőrrel állítólag Belényes felé folytatta, de
az eredményről még nincs tudomásom. Konert Ferenc
őrsvezető és Szabó Ferenc esendőrből álló járőr albáki
Onutz Gyorgye bikiseli erdőort letartóztatta és 11-én
délután 3 órakor Mariselbe kísérte, hol a vizsgálóbíró
úr által kihallgattatván, minthogy alibijét igazolta,
szabadlára helyeztetett. Onutz letartóztatása a esendőr-
paranesnokság távirati paranesára történt.

A mozgó rablóbanda, most vett tudomás szerint,
Szkerisorán több helyen rabolt és itt többeket bántal-
mazott.

A további nyomozás felől szintén Gálffy hadnagy úr
szeptember hó 15-ről keltezve ezeket jelenté:

„Folyó hó 12-én délután Péterffy Domokos vizsgáló-
bíró az ügyész úrral Albákról elutazván, 13-án reggel
5 órakor a következő intézkedéseket tettem:

Popovics János őrmester mint első üldöző járőr reg-
gel 5 órától öt esendőrrel Szkerisora északi részét
érintve La Marsoja felé halad.

A ma reggel 5 órakor megérkezett Schnorrer Károly
őrmester és Hállá János esendőrből álló járőr jelenté,
miként tudakozódás folytán azon véleményben van,
hogy az üldözött rablók nem lehetnek máshol, mint a
Kelenyásza havason.

Erre mint második üldöző járőr Schnorrer Károly
őrmester és kilenc esendőrrel azonnal a Kelenyásza ha-
vas felé indultam, Hállá János esendőrt pedig, kinek
különb is esizmája talpa leszakadt volt, a lakatlan s
csakis hivatalnokok számára megszállóul épített erdész-
háznál visszahagytam azon utasítással, hogy a netán
érkező esendőröket, vagy hivatalos leveleket, avagy
hírmondókat utánam Kelenyászára küldje.

Déli 12 órakor La Marsojára érve, ott találtam az
első üldöző járőromet és Eröss Áron őrmestert a topán-
falvi őrsről három esendőrrel, valamint a gyalui őrsről
két esendőrt, kiket Schnorrer őrmester hagyott volt
Eröss rendelkezése alatt, míg engem felkeresend. Eröss
őrmester jelentette, hogy a gyalui járőrrel (Schnorrer
őrmester három esendőrrel) Mariselen f. hó 10-én dél-
előtt 8 órakor, tehát a rablás után való nap reggel talál-
kozván, azonnal üldözéshez fogott s leportyázta Albá-
kot, La Ursuját és La Marsoját, de híreknél egyéb ered-
ményhez nem jutott.

Egy órát pihenve, a Kelenyásza havasra következő
rendben meneteltem, illetőleg portyáztam fel:

Eröss őrmester hét esendőrrel Valea Kelenyászanak;
én hat esendőrrel Krapuarez és Katzeinek;

Popovics őrmester 8 esendőrrel Klusu havasnak.

Ezen három járőr minden ösvényt, esztinát, kalibát
felkutatva, Kelenyásza havas biharmegyei részén (tete-
jén) délután 5 órakor találkozott. Gálffy hadnagy és
Popovics őrmester járőre nem észlelt semmit, Eröss
őrmester jelentette, hogy a hegységnek álláshelyünk-
höz közeli völgyében egy vízesurgónál levő kalibában
friss lónyomot és tűz után maradt perjét talált, mi fel-
tétélezni engedi, hogy a rablók a lopott lóval egy vagy
két nappal előbb ott lehettek, minthogy más a falukból
künn nem volt, mert 7-én a havasi pásztorok a rablókat
Albák, illetőleg Marisel felé menni látták és miután
azok tőlük a kenyeret és túrót elrabolták, annyira meg-
ijedtek, hogy most egy emberi lélek sincs a határban,
mi a nyomozást, miután senkitől tudakozódni nem le-
het, igen megnehezíti, mivel a rablók senki által nem
figyeltetve, szabadon mozoghatnak.

Este hat órakor Mayer Flóris őrmester a b-hunyadi
őrsről László András próbacsendőrrel Biharmegye felől
jőve jelentette, hogy Gyurkuczát, Kelenyásza egy részét
La Bradanatig leportyáztván, faszállító emberektől azon
tudomást vette, hogy a Türesznél (La Bradatán, Bihar-
megye) f. hó 10-én a rablók az ott volt esordából egy
disznót lelőttek és igen vígan lakmároztak. Vala-
mennyi — vagy tizenöt — magyar ruhában volt, egy
fehér katonakabátban, katona szuronyos puskával, ket-
ten úriruhában, kik közül egyik paranesnokolt és tokos
forgópisztoly volt derekán.

13-án éjjelre a következőleg intézkedtem:

Az összes esendőrök a havas tetején egy kalibába;
onnan hat esendőrt a Kelenyásza havasról Bihar-
megyébe egyedül kivezető úthoz, egy őrmester és hat
esendőrt a Kelenyásza havas tetejéről Erdély felé egye-
dül kivezető út mellé, a sűrűbe a legéberebb lesállásra.

(Kelenyásza havas a tetőn el van árkolva; az egyik rész Biharmegye, másik Erdélyhez tartozik és így van a két kijárat).

A kaliba ajtajába egy csendőrt felváltással örül rendeltem. 14-én reggel 4 órakor a leszállásban volt járőröket bevontam és következő parancsokat adtam ki:

1. Popovics őrmester hét csendőrrel Grimásza, Apatyin, Batriu, Piatre, Bolicsane La Grappe, Viese Apa Gyau, Kumpen La Bradatan, azután a tolvajok hegyéig s a körülményekhez képest tovább Biharmegye Petrá-sza és Belényesre s vissza Albákra portyázik.

2. Mayer Flóris őrmester, Schnorrer Károly őrmester és négy csendőr Felső-Gyurkucza, Gyalu, Kalului, Felső- és Alsó-Béles, vissza Albák felé Viese La Szirty, La Ursujára portyázik.

Bélesről Mayer őrmester Csifó Miklós csendőrrel örsére, B.-Hunyadra bevonul azért, mert az örsön csak Schwarzeleitner őrmester van, arra pedig, Mayer őrmester nyilatkozata szerint, nem lehet számítani, mert menni sem tud. Csifó csendőr különben beteg is.

3. Gálffy Gyula hadnagy, Eröss Áron őrmester, Kopter Ferenc örsvezető és öt csendőrrel Kasze De Ptyatre, Lapus, Felső-Girga, Alsó-Girga, Lezes (Szkerisora), Albákra portyázik.

(Folytatjuk.)

A „betörés“ és „feltörés“ ismérvei büntető-jogszolgáltatásunkban.

Irta: ZSOLDOS BENŐ,

budapesti kir. büntetőtörvényszéki bíró.

A nyomozások anyagát, — mint azt épen e lapok legtöbb olvasója gyakorlatilag is nagyon jól tudja, — legnagyobb részben a vagyon ellen elkövetett s ezek közt is főként a lopási bünteselekmények szolgáltatják. A büntetőjogi statisztika tanúsága szerint ezek a „legnépszerűbb“ bünteselekmények, melyeknek elkövetésénél nagyobbára nem annyira a belső lelki motívumokból eredő bűnözési hajlamok, mint inkább a kedvezőtlen külső körülmények; súlyos anyagi gondok, nyomasztó anyagi helyzet, megélhetési nehézségek szerepelnek indító okok gyanánt. A nyomozás alapelvei és technikája szempontjából nem is az úgynevezett egyszerű lopási esetek teszik próbára a nyomozó türelmét és ügyességét, mikor a tolvaj — mondjuk — a nyitott helyen levő asztalról veszi el, vagy az előszobai fogasról emeli le az eltulajdonítani akart ingóságot, hanem a lopásnak ama büntetőjogilag „minősített“ esetei, melyeknek viteléhez több-kevesebb furfang, erőszak vagy elszántság szükséges. A jó nyomozónak tehát számot kell vetnie minden lehetőséggel s eljárása sikerének biztosításához egyik elsőrangú tényezőként állítjuk oda annak szükségességét, hogy megfelelőképen ismerje a minősítő körülmények jellegzetesebb ismérveit. Ezáltal a minősített lopási bünteselekmények eseteiből a „betörés“ és „feltörés“ fogalmainak tisztázására szolgáló jellegzetesebb és döntő ismérveket kívánom röviden egybefoglalni, úgy, amint azok eddigi büntető igazságszolgáltatásunkban, a bírói gyakorlat terén, irányadó jelentőséggel, kialakultak.

Polgári büntetőtörvénykönyvünk (B. T. K.) 333. §-ának fogalom-meghatározása szerint tudvalevően az követ el lopást, aki valamely idegen ingó dolgot másnak a birtokából vagy birtoklatából, ennek beleegyezése nélkül, abból a célból vesz el, hogy azt jogtalanul eltulajdonítsa. Erre az eltulajdonítási szándékre pedig még magából az elvétel pusztá tényéből nem lehet következtetni, lényeges az, hogy a tettes tudja vegyen magához olyan idegen ingóságokat, amelyekhez joga nincs. Ha aztán a cselekménye végrehajtásánál a tulajdon védelmére szolgáló akadályokat erőszak alkalmazásával elhárítja, avagy a zárt s illetve az ellopni szándékolt dolgok megőrzésére létesített készüléket szintén erőszakosan felnyitja; előáll a lopásnak a Btk. 336. §-ának 3. pontjában meghatározott minősített esete, amikor ugyanis a tolvaj a lopást épületben, bekerített helyen vagy hajón követi el, hova ő *betörés* (vagy *bemászás*) által jutott, vagy ha a lopás véghezvitele cél-

jából a zárt vagy megőrzésre szolgáló egyéb „készülék“ *feltöri*.

Nem csekély fontosságú eme „betörés“ vagy „feltörés“ ismérveinek már a büntetőjogi nyomozás során történhető pontos megállapíthatásához ama irányadó szempontok ismerete és megfelelő figyelembevétel, amelyek az e kérdésben kifejlődött bírói gyakorlat álláspontját már határozottabb mértékben juttatják kifejezésre.

Büntető judikaturánk megállapítása szerint például *betörés* útján hajtja végre a lopást a tettes akkor, ha a lakás vagy épületrész bezárt ajtaját fortélyal és bizonyos erőművi behatás mellett, de minden *törés nélkül*, kinyitja, vagy ha az erőszak alkalmazásával kinyitott ablakon belép, de nincs betöréses lopás akkor, ha a tolvaj a bereteszelt ajtót kinyitja, vagy a tolózárral ellátott ajtót belöki. *Betörés* forog fenn akkor is, ha a tettes az ablakot betöri, vagy felfeszíti s aztán a kiszemelt dolgokat az ablakon benyúlva veszi el, ha valamely zárt helyiségbe a deszkák kifeszítése mellett hatol be, avagy a dolgok megőrzésére szolgáló raktárhelyiség oldalát megfúrja. Ellenben nem követ el *betörést* akkor, ha egy bekerített helyre a sövénykerítés egyszerű széthajtása útján hatol be, ha a kilincs kihúzása által bezárt ajtót egy vasvilla ágának bedugása által kinyitja, vagy ha betört ablaküveg kereteit kiszedve, az ekként támadt nyíláson benyúl, a bezárt ajtó reteszét félretolja s így megy be a lopás elkövetése céljából. De más, ha az ajtózár tolójának a nyelvét pusztá kézzel visszanyomja s úgy hatol be, ez *betörés*, nemkülönböztetve akkor is, ha a homokra állított, fenék nélküli sertésölba akként megy be a lopás véghezvitele végett, hogy az építmény alól a homokot eltávolítja.

A bírói gyakorlat szerint az a cselekmény sem állapítja meg a *betörés* ismérveit, mikor a tolvaj egy lakóházba betör azzal a szándékkal, hogy éjjeli szállás hiányában majd ott fogja tölteni az éjszakát s abból a házból aztán egy *később* keletkezett elhatározás alapján különböző ingóságokat jogtalan eltulajdonítási szándékból elvisz. Nem *betöréses* a lopás pedig ez esetben azért, mert a *betörésnek* határozottan a lopás elkövetése végett kell történnie, adott alkalommal azonban a *betörés* nem ennek a célzatával történt. Amint láthatjuk tehát, büntetőjogi értelemben nem mindig „*betörő*“ az, akit a laikus közvélemény annak nyilvánít.

Fentebb már láttuk, hogy büntetőjogunk szerint a Btk. 333. §-ának 3. pontjában megjelölt minősített lopást követi el az is, aki a lopás véghezvitele céljából a zárt, vagy pedig a dolgok megőrzésére szolgáló egyéb készülék *feltöri*. Büntető jogszolgáltatásunk megállapításai szerint *feltörés* pl. az, ha a tettes a láda elzárása céljából alkalmazott zsineget felvágja és az ólompecsétet eltávolítja, vagy ha a lakatot tartó szeget kihúzza, de ha már a nyomás által kinyitható lakatot nyitja ki, vagy ha egy már *feltört* ládából *később* lopja ki a dolgokat: nem minősül a cselekménye a most hivatkozott törvényhely szerint. Ugyazintén nem *feltöréses* lopás a ruhazsebnél lopás céljából való felvágása, vagy a cserép-persely *feltörése* sem.

Felső bíróságaink döntéseiben ellentétes álláspontokkal találkozunk abban a kérdésben, vajjon *feltörés-e* a vasúti kocsin levő ólompecsét leszakítása, vagy *feltörésessé* minősítendő-e a lepecsételt levél, vagy csomag felszakítása útján véghezvitt lopás? Az újabb bírói gyakorlat az előbbi kérdést illetően az igenlő álláspontot foglalja el, az utóbbi kérdés jelentőségét pedig főként a BTK. 462. §-ában meghatározott hivatali sikkasztás büntetetének minősítő körülményeinél látja felmerülni ama közhivatalnokkal, ez esetben postahivatali tisztviselővel szemben, ki a hivatalánál fogva kezeihez letett, vagy kezelésére, illetőleg őrizetére bízott pénzt, vagy pénzürtékkal bíró más tárgyat elsikkasztja.

Meg kell itt még említenem, hogy jogi irodalmunkban annak idején élénkebb vitát provokált a m. kir. Curianak 75-ik számú döntvényében kifejezésre juttatott az az álláspont, mely a bezárt tartály ellopását s annak a benne foglalt dolgok ellopása végett való *későbbi* *feltörését* a BTK. 336. §. 3. pontja szerinti lopásnak minősíti.

E most hivatkozott törvényhelynek van még egy más kritériuma is: a „*bemászás*“, melynek bírói gyakorlatunkban kialakult ismérveivel következő cikkemben fogok foglalkozni.

KÜLFÖLDI CSENDŐRSÉGEK

A bajor csendőrség.

(Folytatás.)

XVI. FEJEZET.

Magánlakásokba való belépés és házkutatás.

65. §. A csendőrnek különös rendelet nélkül magánlakásokba, üzlethelyiségekbe és bekerített tulajdonba csak akkor szabad belépnie, ha segítségül hívják vagy ha valakit fenyegető veszélytől kell megszabadítani.

A felsorolt helyiségekbe azok átkutatása vagy házkutatás végett csak a következő esetekben szabad belépnie:

1. olyan egyénknél, akik valamely bűncselekmény tettességével vagy részességével, továbbá bűnpártolással és orgazdasággal gyanúsíthatók és pedig úgy elfogás végett, mint akkor is, ha alaposan fel lehet tenni, hogy a kutatás bizonyítékok feltalálására fog vezetni;

2. másoknál a gyanúsított elfogása végett vagy egy bűncselekmény nyomainak követése végett vagy bizonyos tárgyak lefoglalása végett, de csak akkor, ha tények állanak rendelkezésre arra vonatkozólag, hogy a keresett személy, tárgy vagy nyom az átkutatandó helyiségekben van; ez a korlátozás nem vonatkozik olyan helyiségekre, amelyekben a gyanúsítottat elfogták vagy amelyekbe üldözés közben menekült vagy amelyekben rendőri felügyelet alatt álló személy lakik vagy tartózkodik;

3. ha a kutatás erdőből eltulajdonított tárgyak feltalálása végett eszközöltetik.

Saját kezdeményezéséből a csendőrnek házkutatást csak akkor szabad eszközölnie, ha a késelem veszéllyel jár, egyébként csak a bíró vagy ügyész rendeletére.

Éjnek idején, azaz esti 9 órától reggel 4 (októbertől márciusig reggel 6) óráig lakásokat, üzlethelyiségeket és bekerített telkeket csakis tettenérés esetén, továbbá akkor szabad átkutatni, ha a kutatás megszökött fogoly kézrekerítése végett szükséges. Ezek a korlátozások nem vonatkoznak azokra a helyiségekre, amelyekben rendőri felügyelet alatt álló egyének laknak, amelyekbe éjjel mindenkit bebocsátanak, amelyek a csendőrség előtt mint búvóhelyek vagy büntetett előéletű egyének gyülekező helyei ismeretesek, amelyek büntetendő úton szerzett tárgyak tárházai és végül, amelyekben tiltott hazárdjátékot vagy keresetszerű kéjlegést üznek.

66. §. Ha a csendőr bíró vagy ügyész jelenléte nélkül foganatosít házkutatást, akkor azt egy községi tisztviselő vagy pedig az illető községnek két, nem a rendőrségi vagy más közbiztonsági szervek kötelékébe tartozó polgára jelenlétében kell megejtenie. A 65. §. utolsó bekezdésében foglalt helyiségek átkutatásánál ezekre a tanukra nincsen szükség. A 65. §. 3. pontjában említett kutatásokat a Rajna jobb partján fekvő országrészekben csakis egy rendőrségi tisztviselő vagy a városi tanácsnak egy tagja jelenlétében szabad eszközölni, ha azonban a kutatás helye a rendőrtisztviselő vagy városi tanácsi tag lakóhelyétől föbb, mint egy órányira fekszik, akkor elég a kutatást egy másik csendőr, erdőőr vagy mezőőr jelenlétében megtartani. A pfalzi tartományokban a polgármesternek vagy helyettesének vagy pedig a rendőrbiztosnak jelenléte szükséges. Távollétük vagy akadályoztatásuk esetén a községi tanács egy tagját kell igénybe venni.

Az átkutatandó helyiség vagy tárgy tulajdonosa az átkutatásnál jelen lehet. Ha távol van, akkor helyettesét, felnőtt családtagját vagy szomszédját kell meghívni. A házkutatás célját annak megkezdése előtt csak akkor tanácsos elárulni, ha azt a csendőr nem magánál a gyanúsítottnál foganatosítja vagy ha a házkutatás nem a 65. §. utolsó bekezdésében foglalt helyiségben történik.

Az őrizetbe vett tárgyak lepecsételésére pecsétcímkéket kell használni. Minden őrizetbe vett vagy lefoglalt tárgyat a kicserélés meggátolása végett alkalmas módon kell jelölni.

A házkutatásról azonnal jelentést kell tenni. A jelentésnek a következőket kell magában foglalnia:

1. a házkutatás alapja;
2. a jelenvolt tanuk vagy megbízottak neve;

3. a házkutatás eredménye az őrizetbe vett tárgyak tüzetes felsorolásával;

4. az érdekeltek előadása;

5. a házkutatásnál esetleg jelenvolt más egyének előadása.

Azzal, aki ellen a házkutatás foganatosított, a kutatás befejezte után kívánságára írásban közölni kell a házkutatás okát, valamint azt, hogy mivel van gyanúsítva, át kell adni továbbá neki az őrizetbe vett tárgyak jegyzékét is vagy ha a csendőr semmit sem talált, úgy ennek írásbeli igazolását.

Házkutatásoknál minden, nem okvetlenül szükséges háborgatást okvetlenül mellőzni kell.

A 65. §. 1. és 2. pontjaiban felsorolt egyéneket a csendőr meg is motozhatja. Nőszemélyek megmotozására nézve a 68. §. határozványai mérvadók.

XVII. FEJEZET.

Az elfogásról általában.

67. §. A csendőr elfogást vagy felhívásra (közözléssel, elfogató- vagy elővezetési parancs) vagy pedig felhívás nélkül (ideiglenes őrizetbevétel) foganatosít.

Minden elfogásnál és őrizetbevételnél azzal a körülménnyel és megfontolással kell eljárni, amelyet a személyes szabadságba való ez a súlyos beavatkozás megkövetel. Különösen elfogatói parancsok foganatosításánál kell ügyelni, nehogy a csendőr egy néhány adat véletlen megegyezése folytán ártatlan egyént fozszon meg személyes szabadságától.

68. §. Az elfogást az elfogandóval világosan közölni kell. Az elfogatói vagy elővezetési parancsot az elfogandónak meg kell mutatni és előtte fel kell olvasni; ha ez nem lehetséges, akkor közölni kell vele, hogy mivel van gyanúsítva.

Az elfogásnál minden feltűnést kerülni kell és azt az elfogandó személyének és becsületérzésének lehető kímélésével kell foganatosítani. Különösen fiatalkorúaknál kell erre nagyon ügyelni. Az elfogott egyén minden sértegetése vagy bántalmazása szigorúan tiltva van.

Ha az elfogott egyén az engedelmisséget megtagadja, akkor őt viselkedésének következményeire figyelmeztetni kell, ha ennek dacára is engedetlenkedik, akkor csakis olyan erőszakot szabad alkalmazni, amely az engedtlenség megszüntetésére elegendő. A fegyverhasználatot a 85. §. szabályozza.

Az elfogottól minden fegyvert, továbbá minden olyan tárgyat vagy eszközt, amely kiszabadítására vagy öngyilkosság elkövetésére alkalmas és végül mindenféle igazolványát el kell venni. A megmotozásnál a nők és fiatalkorúak szeméremérzetére tekintettel kell lenni, nőket, ha csak lehetséges, nőekkel kell megmotoztatni.

A csendőrnek arra is ügyelnie kell, hogy az elfogott egyén bűnjeleket meg ne semmisítsen, el ne dobjon, el ne szaggasson vagy egyébként hasznavehetetlenné ne tegyen és végül, hogy másokkal érintkezésbe ne léphessen. A csendőrnek állandóan az elfogott egyén közelében kell tartózkodnia és azt sértegetésekkel szemben és bántalmazás ellen meg kell védelmeznie.

69. §. Veszélyes, továbbá tettenkapott ismeretlen gonosztevőket, végül olyan egyéneket, akiknek megszökésétől tartani lehet vagy akik a csendőrnek ellenállanak, meg kell bilineselni. Hasonlóképpen meg kell bilineselni azokat az egyéneket is, akiknek megbilineselését a hatóság elrendelte. A csendőr köteles arra ügyelni, hogy a bilincs meg ne lazuljon. Nagy hidegben a kezek védelmére figyelmet kell fordítani. Fiatalkorú elfogottakat csak a legvégső esetben szabad megbilineselni.

70. §. Azt, akit a csendőr közözléssel, elfogatói vagy elővezetési parancs alapján elfogott, a hatóságnak haladéktalanul át kell adnia. Ha azonban a legközelebbi tolonchatóság (Schubbehörde) gyorsabban elérhető, úgy a foglyot annak kell átadni.

Ezt az eljárást természetesen csak akkor lehet követni, ha a körözlés vagy az elfogató (elővezető) parancs nem tartalmazott más rendelkezést. Körözlés, elfogató parancs, továbbá bírói vagy ügyési elővezetési parancs alapján elfogott egyént — kívánságára — azonnal a legközelebbi járásbíró elé kell

vezetni, ha őt legkésőbb az elfogatása utáni napon az illetékes hatóságnak nem lehetett átadni.

Ha az elfogott egyént az illetékes hatóságnak akár a nagy távolság, akár az előrehaladott idő miatt átadni nem lehet, akkor őt az őrsállomás fogdájába kell bezárni, ennek megtörténte előtt azonban alaposan át kell kutatni, minden tárgyat a községi hatóságnak kell átveteli elismervény mellett átadni.

XVIII. FEJEZET.

Az ideiglenes őrizetbevétel.

71. §. Ideiglenes őrizetbevételt a csendőr minden felhívás nélkül a következő esetekben foganatosíthat:

1. bármilyen bűncselekmény miatt: tettenérés vagy nyomonüldözés esetén, feltéve, hogy az illető megszökésétől tartani lehet és hogy személyazonosságát nem lehet azonnal megállapítani vagy ha a büntetendő esemény folytatását csak az illető elfogásával lehet megakadályozni.

2. Olyan bűncselekmények miatt, amelyek nem kizárólag csak elzárással vagy pénzbüntetéssel büntetettek: ha alapos gyanu áll fenn arra nézve, hogy a gyanúsított megszökni készül vagy ha tények bizonyítják, hogy a bűncselekmény nyomaait megsemmisíteni, a tanukat vagy részeseiket arra bírni igyekszik, hogy hamis tanuvallomást tegyenek vagy hogy magukat a tanulás kötelezettsége alól kivonják.

3. Olyan bűncselekmények miatt, amelyek kizárólag csak elzárással vagy pénzbüntetéssel büntetettek: ha veszély van a késedelemben, ha a gyanúsított megszökni készül, ha az alább b) és c) alatt említett személyek közé tartozik, rendőri felügyelet alatt áll és végül, ha olyan eseményről is gyanúsítva van, amely miatt őt a járási közigazgatási hatóságnak át kell adni (esavargás, koldulás, keresetszerű kéjelgés stb.).

A megszökési szándék bizonyítására nincsen szükség olyan egyénnél, aki:

- a) büntetett van gyanúsítva;
- b) esavargó, hontalan vagy magát igazolni nem tudja;
- c) idegen állampolgár és kétséges, hogy a bíróság idézésére meg fog jelenni vagy hogy az ítéletnek eleget fog tenni.

Magánindítványra üldözendő bűncselekmények miatt előzetes őrizetbevételt a magánindítvány megtétele előtt csak akkor szabad foganatosítani, ha a cselekmény elkövetési módjából feltételezhető, hogy a sértett az indítványt meg fogja tenni. Azt, hogy a sértett tesz-e indítványt vagy sem, a lehető leggyorsabban meg kell állapítani és be kell jelenteni.

Abban az esetben, ha a gyanúsított bűnvádi üldözése a gyanúsított szemeltartásával vagy más enyhébb eszközökkel, különösen pedig igazolványainak őrizetbevételével is biztosítottak látszik, a csendőr lehetőleg még akkor se foganatosítsa az előzetes őrizetbevételt, ha annak feltételei egyébként fennforognának. Különösen azt kell szem előtt tartani, hogy fiatalokú gyanúsítottakat csak kivételes esetben szabad őrizetbe venni és hogy ott, ahol azok szabadságának korlátozása elkerülhetetlennek látszik, az őrizetbevételt sok esetben az illetőnek kiadott korlátozó rendelkezések is pótolhatják.

Az előzetes őrizetbevételt azonnal meg kell szüntetni, mihelyt az őrizetbevett egyén magát teljesen igazolta vagy ha az őrizetbevétel minden oka megszűnt.

72. §. Ha a csendőr az őrizetbevett egyént nem bocsátotta szabadon, akkor köteles őt azonnal annak a járásnak bírójához elővezetni, amely járásban az őrizetbevétel történt. Ha az őrizetbevett egyén ellen már vád emeltetett, akkor őt a járásbíró intézkedésére haladéktalanul az illetékes bírósághoz vagy vizsgálóbíróhoz kell elővezetni.

A vándoripar megadóztatására vonatkozó törvény ellen vétőket a pénzügyi hatóságnak, a vámjövédéki törvény ellen vétőket pedig a vámhatóságnak kell átadni. Azt, aki a vámjövédéki törvények ellen vétett, kivánsága szerint ahhoz a járásbíróhoz is elő lehet vezetni, akinek járásában az őrizetbevétel történt.

(Folytatjuk.)

TANULSÁGOS NYOMOZÁSOK

Áruló lábnyomok.

Nyomozták: PAPP PÉTER tiszthelyettes és DROZDIK JENŐ csendőr (Jászszentlászló).

A szolgálati utasítás 27. §-a kötelességévé teszi a csendőrnek, hogy a tudomására jutott bűncselekményt nyomozza, felderítse és az illetékes hatóságoknak feljelenítse. Az utasítás e tekintetben nem tesz különbséget nagyobb és kisebb bűncselekmények között.

Annál kevésbé szabad az ilyen megkülönböztetéseket a csendőrnek gyakorolnia. Az csak a halászkok joga, illetőleg kötelessége, hogy a kis halakat visszaregessék a vízbe s csak a nagyobbakat tartásuk meg maguknak. A társadalomnak azonban egyaránt ellensége a tolvaj és a betörőből a gyilkos. Szébb, eredményesebb csendőri munka a leendő gyilkost még tolvaj korában ártalmatlanná tenni, mint a már bekövetkezett gyilkosgot vagy egyéb bűncselekményt, bármily szépen is kideríteni.

Az a csendőr tehát rosszul értelmezi a kötelességét, aki csak úgynevezett „súlyosabb esetekkel” foglalkozik komolyan, a kisebbeket azonban csak immelámmal nyomozza. Nagyon téved az, aki azt hiszi, hogy a nyomozás csak akkor lehet értékes s csak akkor kíván nagyobb szellemi és fizikai erőfeszítést, ha súlyosabb bűncselekményről van szó. Mert sokszor éppen a legjelentéktelenebbnek látszó bűncselekmény felderítése kíván a csendőrtől valóban tudást, leleményességet és kitartást. Kiseb bűncselekményt könnyebb takargatni, mint a nagyobbát. Könnyebb a bűnjelek el-tüntetése, a tettesnek kisebb lelki ellenállást kell kifejtenie, ha a csendőr elé kerül s természetesen tagad. Leleki okokból eredő beismerésre tehát ilyen esetekben nem igen számíthatunk. És ezt leleményességgel, több utánjárással kell pótolnunk.

Sok érvet lehetne itt még felsorakoztatni annak bizonyítására, hogy a nyomozás értéke nem a bűncselekmény súlyától függ, de talán már az eddig mondottakból és egy kis utánagondolkodással a maguk tapasztalásából is megállapították ezt az olvasók.

Inkább arra térjünk még ki, hogy a csendőrnek a tudomására jutott bűncselekményeket kell felderítenie. Illetőleg arra, hogy a csendőrnek az elkövetett bűncselekményekről „tudomást kell szereznie”.

Ennek természetesen több útja-módja van. Leggyakoribb eset az, amikor a káros tesz feljelentést.

De nagyrészt ezt a célt szolgálja a megelőző szolgálat is. Arra ugyanis nem szabad várakoznunk, hogy „majd jelenti a káros, hiszen az ő érdeke, hogy nyomozzunk”.

Elsősorban is azért nem szabad arra várunk, mert ez így nem állja meg a helyét. Nemesak a káros, hanem az egész társadalom érdeke az, hogy a büntetteket minél gyorsabban és biztosabban elérje az igazságszolgáltatás keze. Azután hiba volna a káros feljelentésére bízunk magunkat azért is, mert könnyen előfordulhat, hogy mire a feljelentés megtörténik, akkor már bittal üthetjük a tettes nyomát. Minél frissebben, gyorsabban jut egy bűncselekmény tudomásunkra, annál több reménnyel foghatunk bele a nyomozásba.

A megelőző szolgálat teljesítése alatt, portyázás közben tehát nyissuk ki magunk is a szemünket s ne csak arra terjedjen ki a figyelmünk, hogy éberségünkkel és jelentetünkkel a készülő bűncselekményeket megakadályozzuk, hanem észrevegyük azokat a jelenségeket is, amelyekből valamely, már elkövetett bűncselekményre következtethetünk.

Bármennyire lelkiismeretes pontossággal járja is le a járőr az őrzőút vonalát, bármennyire pontosak és igazak legyenek is az őrzőút lapadatai, ezal még kötelességének nem tett eleget s csak egy pontosan működő, de lélek nélküli gépet utánozott, ha a szemét és figyelmét nem a földön és az emberekre, hanem a csillagokon, a felhőkön járattja, gondolatai pedig szüntelenül a maga ügyes-bajos dolgai körül csoportosulnak.

A csendőrnek nemesak külsőleg, felszerelésében kell megváltoznia akkor, amikor szolgálatba indul.

hanem bensőleg is. A szolgálatba vezénylés és a felszerelés csak külső forma, alkalom és eszköz arra, hogy szemét végigjártassa a gondjaira bízott területen. S hogy a csendőr szemének élesebbnek kell lennie egy turista, vagy szántóvető emberénél, az természetes, hiszen ez a dolga és ez — a kenyere. Ki minél nyitottabb szemmel jár, annál jobban érdemli meg ezt a kenyeret.

Papp tiszthelyettes nyomozása, amit most íerünk, nem került be a napilapok hasábjaira, nem vert fel semmi port. Szép csendben lefolytatta a nyomozást, megírta a feljelentést, a bíróság is elvégezte a maga dolgát s az élet rohamása áthaladt ezen a „szürke” eseten. De hogy rend és nyugalom van ebben az országban, azt nagyrészen éppen ezeknek a „szürke” nyomozásoknak köszönhetjük, érdemesítsük tehát arra, hogy követendő példaként figyelemmel kísérjük azt az utat, amely egy — ökönyom megpillantásától egy ravasz és eléggé tevékeny tolvaj elfogásáig vezetett.

A jászszentlászlói örskörlet egyik őrsjárátát portyázták 1923 március 16-án, a hajnali órákban, Papp Péter tiszthelyettes és Drozdik Jenő csendőr. Ezek a szolgálatban töltött éjszakákra következő reggeli órák különösen alkalmasak az elbőbiskolásra. Éjszaka még éberebb és elevenebb az ember, mint a hajnali órákban.

Papp tiszthelyettes azonban edzett ember, aki már régen túl van az ilyen megpróbáltatásokon és hajnalban is nyitva tudja tartani a szemét.

Nem is kerülték el a figyelmét azok a lábnyomok, amelyek a Juhász Imre tanyájából kivezető dűlőúton lapultak meg a porban. A nyomok egy mezítlábas ember és egy szarvasmarha lábnyomai voltak.

Vásár akkoriban sehol sem volt a környéken s másfelé meg ugyan hova hajthatta Juhász a barmát éjszakának idején? Kölesönbe sem adhatta másnak szántásra, mert akkor párosan vitette volna el a barmokat. Mindenesetre gyanús dolog az ilyesmi s jó utána nézni. Ha nincs baj, tovább megy a járőr, nem vesztett semmit. Ha ellenben mégis történt valami a tanyában és nem néz utána a járőr, később egy veszélyes nyomozással issza meg a levét a felületességének.

Ezekkel a gondolatokkal álldogált a járőr a nyomok előtt s azok mentén megindult lassan a tanya felé. A tanya közelében megsaporodtak a lábnyomok egy második marha lábnyomaival. A mezítlábas ember tehát két marhát vezetett ki a tanyáról, az egyik azonban megsejthette, hogy ezen az úton hamarosan a vágóhidra kerül, azért kapta magát s visszaszaladt a tanyára.

Már most! Ha az a mezítlábas ember becsületes szándékkal vitte volna ki a tanyáról a barmokat, akkor egészen bizonyos, hogy nem türte volna el ezt az engedtlenséget, hanem visszament volna az állatért a tanyára.

Papp tiszthelyettes ebből most már nemesak sejtette, hanem teljesen bizonyosra vette, hogy tolvaj járt az éjszaka a tanyán.

A tanya udvarán azután meg is találta a szökevényt: egy ökröt, amint a szénakazalból jóízűen lakmározott.

Miután még csak akkor pitymallott és a tanyán még mindenki aludt, Papp tiszthelyettes felkeltette a tanya gazdáját és megkérdezte tőle, hogy miért hagyta az udvaron az éjszakára az ökröt.

A gazda álma természetesen egyszeriben elpárolgott erre a reggeli beköszöntőre s azt felelte, hogy mind a két ökröt bekötötte az este az istállóba s rájuk zárta az ajtót. Fogalma sincs róla, hogyan szabadulhattak el az ökrei.

Mikor azután kijött a gazda az istállóhoz, kétségbeesve látta, hogy az istálló ajtaját az éjszaka betörte valaki és elvitte az ökreit a jászól mellől.

Vesztegetni való idő nem volt. Haladni kellett a nyomon, amíg a járőkelők össze nem tapossák azokat.

Maga mellé vette a járőr a meglopott gazdát is, aki természetesen, arról lévén szó, hogy a tanyáról távolabb kell mennie, meg akart mosakodni és parádésan fel akart öltözködni. Papp tiszthelyettes jóvoltából azonban kénytelen volt belenyugodni abba, hogy mosdatlanul és nagyon is hétköznapiasan kell a nagy útnak nekivágnia.

Elindultak hát a nyomok mentén. Szépen rajzolód-tak azok bele a porba s elvezették a járőrt simán egész az országútig. Most aztán válogathatott a járőr: jobbra-e vagy balra? Mert az országút másik oldalán nem folytatódott a nyomok, a tolvaj tehát csakis az úton haladhatott tovább.

Merre mehetett a tolvaj: a falu, vagy pedig a város, Kiskunfélegyháza felé? Papp tiszthelyettes úgy gondolta, hogy inkább, illetve csakis a város felé. Egy kis faluban feltűnik még egy kóbor kutya is, város-helyen azonban nem sokat hederítenek egy ökröt hajtó emberre. Meg azután a tolvajnak bizonyosan az volt a célja, hogy valamelyik mészárosnál helyezze el az ökröt, aki majd gondoskodik a hatalmas bünyel gyors és alapos eltüntetéséről. A gazda is inkább erre gyanakodott, mert az ökre 7—8 mázsát nyomott, kimérésre tehát igen alkalmas volt.

Nem sok idő telt bele s a járőr — a gazdával együtt — már Kiskunfélegyházán járta sorra a mészárosokat.

Az emberi irigység csúnya dolog, de néha hasznos is lehet. Az egyik kiskunfélegyházai gyorsan vagyonsodó és jóléző mészárosnak is voltak irigyei, akik aztán szemmel tartották a házatáját. Ennek hasznát is látta a járőr.

Besugás útján ugyanis megtudta, hogy Szombati János hentes és mészáros udvarára a reggeli órákban egy mezítlábas ember behajtott egy ökröt.

Kétségtelen, hogy ez a besugás nagyon értékes adatot juttatott a járőr kezére. Most már nem kellett tapogatózni és a város összes mészárosait végigmolesztálva sok időt elveszíteni, mert meg volt a határozott nyom a továbbhaladásra.

Szombati János természetesen hallani sem akart az ökréről és önérzetesen tiltakozott a gyanúsítás ellen.

A járőrnek azonban olyan adat volt a birtokában, amelynek alapján nyugodt lelkiismerettel gyanúsíthatta Szombati az ökröt elrejtésével s mert a késedelem ebben az esetben valóban valóban veszélyeztette volna a nyomozás sikerét, házkutatást tartott.

Leggyanusabb egy barakkszerű deszkaszín volt, amely több, egymástól elrekesztett részből állott s az egész megszerkesztését eléggé komplikáltnak látta a járőr.

De ismételt és újra ismételt kutatás sem vezetett eredményre. Az ökröt nyomtalanul eltűnt. Még ha ember volna, legalább szólni tudna, ha a közelben van elrejtve, de hát az ökröt — sajnos — nem szólhat. Töprengett Papp tiszthelyettes.

Ez a töprengés azonban nem vezett kárba. Mert azután rájött arra a gondolatra, hogy beszélni ugyan nem, de bögni az ökröt is tud s ha a gazdája — akinek hangját ismeri — szólítaná, talán elbőbüli magát rejtett fogságában. Papp tiszthelyettes felszólította tehát a káros gazdát, hogy szölongassa az ökröt néhányszor úgy, ahogy otthon szokta.

A gazda elkiáltotta magát azon a hangon és azokkal a szavakkal, ahogyan azt már jószágai megszokták tőle.

A gondolat helyesnek bizonyult. Gazdája hangjának hallatára nagyot bögött az ökröt. A színben volt egy titkos ajtajú rekesz, abban volt elrejtve.

Szombati látva, hogy elveszítette a csatát, felnyitotta az ajtót és a gazda ráismert az ökrötben a magáéra.

A mészáros nem vállalta a lopást. Azt állította, hogy az ökröt egy Szabó Sándor nevű, de egyébként ismeretlen embertől vette 80.000 koronáért. Az ökröt abban az időben 200.000 koronát ért. Beismerte azt is, hogy egy félóra múlva már hiába kutatott volna a járőr az ökröt után, mert levágott és feldarabolt állapotban nem ismerte volna meg a gazdája. Még a bőnért sem. Egyszóval az orgazdaságot vállalta.

Az állítólagos Szabó Sándort azonban hiába keresték az örsök. Érdekelve voltak ugyanis a szomszédos örsök is, mert hosszabb időn át sok szarvasmarha tűnt el nyomtalanul — Kiskunfélegyháza felé.

Az örsök együttes és hosszadalmas nyomozása végül is megállapította, hogy — maga Szombati János volt a tettes, Szabó Sándor csak költött alak. Il ökröt lopott és mért ki Szombati, könnyű életet élve a lopott ökrök jövedelméből.

Most öt évi fegyházbüntetését tölti.

Csendőrparancsnokságokat, hivatalokat és bajtársakat jóindulatú támogatásra kérjük.

Felhívás

„Segíts magadon, Isten is megsegít“ jeligével elindult „Nyugdijas csendőrök országos segélyegyesületébe“ való belépésre.

A m. kir. belügyminiszter úr és a m. kir. csendőrség felügyelője úr Ó Nagyméltóságának nincs észrevétele, illetőleg kifogása az ellen, hogy a tényleges állományú esendőregyének és feleségeik a megalakulás alatt álló segélyegyesületbe belépjenek.

A segélyegyesület mindenben és mindenkor szeretett magyar hazánk érdekeit fogja szolgálni, politikai tevékenységet nem folytat.

Feladata: a nyug- és tényleges állományú esendőregyének, valamint egyéb csendőrségi alkalmazottak egyetemét tömöríteni azon célból, hogy:

1. elhalt tagja hátramaradottjának temetkezési segélyt nyújtson;

továbbá tartalék alapjából

2. a teljesen keresetképtelen és vagyontalan tagjának egyszersmindenkori vagy határozott időre szóló segélyt;

3. a sorsesapás által sujtott vagy önhibáján kívül gyámolításra szoruló tagjának gyors és olcsó kölcsönt nyújtson;

4. tagjai részére jóléti intézményeket létesítsen, előmozdítson, vagy támogasson.

Az egyesület alapító, pártoló, tiszteletbeli, rendes és rendkívüli tagokból fog állani.

Rendes tagja lehet: minden 55 évesnél fiatalabb, magyar honos, nyug- vagy tényleges állományú esendőregyén, továbbá az özvegyi nyugdíjat élvező esendőözvegy.

Rendkívüli tagja lehet: minden 55 évesnél fiatalabb, magyar honos, nyug- vagy tényleges állományú esendőregyének, továbbá egyéb csendőrségi alkalmazott és felesége.

Az egyesület megalakulásáig *kivételesen* rendes tagul a 65 évesnél nem idősebbek is felvételek a létszám 5%-áig.

A *rendes kiszabható temetkezési segély* tagonként 200 pengő. *Kivételesen* 400 vagy 800 pengős kiszabatra is lehet jelentkezni.

A *rendes temetkezési segélyre* befizetendő díj *havonként*:

I. a 35 éves korig = 0.75 pengő, 36–45 = 1, 46–55 = 1.25, 56–60 = 2, és 61–65 = 2.50 pengő.

II. *beiratkozási díj egyszersmindenkorra*:

a 35 éves korig = 1 pengő, 36–40 = 2, 41–45 = 3, 46–50-ig = 5 pengő, az 51 éves korban 10 pengő, 52 = 15, 53 = 20, 54 = 25, 55 = 30 és ezen felül 35 pengő;

ezen felül pótbeiratkozási díj: az 55–60 éves korig 12 pengő és 60–65 éves korig 24 pengő.

Az egyesület megalakulásáig belépők ezen beiratási díjnak felét fizetik és azt is 10 pengőig 5 és azon felül 10 havi részletben egyenlíthetik ki.

Aki 180, 360, illetve 720 pengő temetkezési segélydíjat már befizetett, e címen a további fizetés alól mentesül.

A *kivételes temetkezési segélyre ezen díj kétszerese, vagy négyszerese lesz fizetendő.*

III. *Tagsági díj évenként és tagonként 2 pengő.*

A tagsági viszony megszűnik.

3 hónapon túl terjedő fizetési mulasztás, önkéntes kilépés, hivatal- vagy rangvesztésre elítélés, cselekvőképesség elvesztése, öngyilkosság és elhalálozás esetében.

Az egyesület vagyona:

a temetkezési segély, tartalék és külön tartalékalapban lesz kezelve.

A temetkezési segély kifizetésére

vonatkozó igény a díjnak 6 hónapon keresztül teljesített befizetése után fokozatosan és 24 hónap után egész összegben áll be.

Az egyesület ügyeit a rendes tagok a közgyűlés, választmány, felügyelőbizottság és tisztviselők útján az alapszabály rendelkezése szerint intézik.

A segélyegyesület rendes működését az alakuló közgyűlésen megalkotandó alapszabályának jóváhagyása után kezdi meg.

Az alapszabálytervezetnek ez a jelentkezőket közelebbről érdeklő kivonata.

Az alapszabálytervezetet a tetemes költségek elkerülése céljából most nem közölhetjük. Különben is végleges *szövegét*, esetleg a segélyegyesület *címének* módosítását, az alakuló közgyűlés fogja megállapítani.

Rendes vagy rendkívüli tagokul való jelentkezés az alábbi űrlap útmutatása szerint kiállítandó nyilatkozattal történik. További intézkedésig, ez, meg a felmerülő költségek fedezésére és a tartalékalap megszervezésére 4 pengő, az alapítók ügyeit vezető Kocsis György ny. áll. gazd. alezredes címére Budapest, (Belügyminiszterium Uri-utcai front II/32), az 1926. évi június 10-ig beküldendők, vagy személyesen átadandók. Megalakulás után póstatakarékpénztári csekk számla lesz nyitva.

Budapest, 1926. évi május hó 15-én.

A segélyegyesület előkészítő bizottsága:

Kocsis György, ny. áll. Molnár János, ny. áll.
gazd. alezredes ügyvezető. gazd. tiszthelyettes jegyző.

A Nyugdijas Csendőrök Országos Segélyegyesületének
Budapest.

Alulírott kérem a Nyugdijas Csendőrök Országos Segélyegyesületébe 200 (400, 800) pengős temetkezési segélyre rendes (rendkívüli) tagként való felvételemet.

Kinyilatkoztatom, hogy a Segélyegyesület Alapszabályában foglaltakat reám nézve mindenben kötelezőnek elismerem; továbbá, hogy az alább következő adataimat a teljes valóságuk megfelelően írtam be.

Nevem: (vezeték, keresztnév) t. á. (ny. áll.) rendfokozat (állás). Születtem (helység) év, hó, nap. Jelenleg (helység, ker., utca, házsám, puszta, út, posta) lakom, nős. (nőtlen), (feleség, férj és gyermekek neve), . . . vallású. testileg szellemileg teljesen egészséges (ép vagy jobblábamon a térden alól mülábas) vagyok.

Kelt 1926. évi hó n.

(Teljes névaláírás).

SPORT

A debreceni kerület lovasmérkőzése. Folyó évi április hó 24. és 25-én Nyíregyházán tartott kerületi lovasmérkőzés eredményéről a következőkben számolunk be. A verseny nagy érdeklődés mellett, előkelő közönség jelenlétében folyt le. Megjelentek igen sokan a csendőrség részéről, köztük: *Gidófalvy Elemér* ezredes, kerületi parancsnok és neje, *Marsólek János* őrnagy nyíregyházi osztályparancsnok és neje, *Br. Orbán Bódog* százados, továbbá a nyíregyházi helyőrség tisztikara, *Walter Tivadar* ezredes állomásparancsnok, neumes *Baur Nándor* ezredes, gyalogezred parancsnok, harami vitéz *Déssán Benő* ezredes huszárezred parancsnok, *Pencz Rezső* őrnagy tüzér osztályparancsnok vezetése alatt. Az elméleti versenyt 24-én délután, míg a gyakorlati versenyt 25-én délelőtt 10 órai kezdettel tartották meg a nyíregyházi huszárezred egyik nyitott lovardájában, szép időben. *Déssán* huszárezredes, *Papp Béla*, *Valskovits Adolf* és *Szentimrei Imre* huszároronagyok és *Till József* huszárszázadosból állott versenybírószám előtt. A versenyzők 2 csoportban indultak, külön a tisztek és külön a legénység. A verseny eredménye a következő: Tisztek: 1. *Mariska György* főhadnagy 36 ponttal, 2. *Nagy Jenő* főhadnagy 85 ponttal; legénység: 1. *Józsa Mihály* törzsőrmester (berettyóújfalusi oszt.) 65 ponttal, 2. *Barna György* törzsőrmester (debreceni oszt.) 71 ponttal, 3. *Kulesár Ferenc* törzsőrmester (nyíregyházi oszt.) 88 ponttal, 4. *Saliga János* tisztihelyettes (nyíregyházi oszt.) 89 ponttal, 5. *Pénzes Lajos* törzsőrmester (debreceni oszt.) 104 ponttal, 6. *Tökés Miklós* őrmester (nyíregyházi oszt.) 108 ponttal, 7. vitéz *Békési Sándor* tisztihelyettes (mátészalkai oszt.) 109 ponttal, 8. *Herczku Gyula* őrmester (nyíregyházi oszt.) 110 ponttal, 9. *Vasas Károly* őrmester (berettyóújfalusi oszt.) 113 ponttal és 10. Cs. *Szabó István* törzsőrmester (berettyóújfalusi oszt.) 115 ponttal. A csapatversenyben 1. *Berettyóújfalusi osztály* csapata 468 ponttal, 2. *debreceni osztály* csapata 520 ponttal, 3. *nyíregyházi osztály* csapata 569 ponttal. Díjazás: az első tiszti és legénységi versenyző 1-1 ezüst érmet, valamint 1-1 értékes tiszteletdíjat, míg a 2. tiszti, s a 2-10-ig helyezett legénységi versenyzők 1-1 bronzérmet nyertek. A kerületi vándordíjat — szép ezüst serleget — a berettyóújfalusi osztály csapata nyerte.

CSENDŐR LEKSZIKON

37. Kérdés. A községi előjáróságnak egyik tagja a község egyik terén belépőjeget mellett zenés táncmulatságot rendez. A községi előjáró azt adja okul, hogy a levante-íjjúságban az együvértartozás szellemét kívánja ezzel ápolni. Tény azonban, hogy a mulatságra nemcsak a levante-mozgalomban résztvevőket, hanem másokat is bebocsátanak. Nem ütközik-e ez a fennálló törvényes szabályokba, ha az elsőfokú közigazgatási hatóság engedélyét nem kérték ki?

Válasz. Az eljárás a kérdésben leírt alakjában beleütközik a Kih. Btk. 76. §-ába s így a közrend ellen való kihágást foglalja magában. Ha a cél valóban az, amit a kérdés jelez, mindenestre méltánylást érdemel, figyelembe véve a falusi lakossággal való bánásmód különleges szempontjait. Am zavaró mozzanat itt a belépődíj, valamint a leventék testületéhez nem tartozók jelenléte. A járás főszolgabírójának mindenestre tudomására kell adni az esetet, mert igen nyomatékos követelmény az, hogy a törvényes szabályokon semmiféle sérelem ne essék, még dicsérendő okból sem.

38. Kérdés. A kávéházi vendég helyet foglalván egy asztalnál, az ott korábban ült és már eltávozott vendég által a kiszolgáló pincér részére visszahagyott borralvalót akként helyezi el, hogy az összeg általa adott borralvalónak tűnjék fel. Bűncselekmény-e ez?

Válasz. Borralvalót adni elfogadott szokás ugyan, de erre jogilag senkinek köteles. Az illető tehát, aki ezt a furfangosságot véghezvitte, nem jutott jogtalan vagyoni haszonhoz azzal, hogy egy kötelezettséget más pénzén megváltott. Nem is vett el senkitől semmit, mert hiszen végső eredményben a pincér zsebébe jutott

a borralvaló, akit az eredetileg is illetett. Az eljárás nem bűncselekmény, csak nem gavalléros (köznyelven szólva smuelg) dolog.

39. Kérdés. Miben áll a büntetles magánjogi felelőssége? Ha a büntetles vagyontalan, kiterjeszhető-e magánjogi felelőssége vagyonos házastársára? Mi az egyetemlegesség?

Válasz. Jogi szabály az, hogy ha valaki jogellenes cselekedetével másnak vagyoni jogait (bizonyos esetekben nem vagyoni jogait is) megsértette s ezzel annak kárt okozott, ezt a kárt megtéríteni tartozik. Ez a büntetles magánjogi felelőssége vagyis kártérítési kötelezettsége. Azt, ki jogosult ezt a kártérítést követelni, ki és mekkora kárt szenvedett, mily mértékben felelős ezért a jogellenes cselekedet elkövetője, a bíróság rendszerint polgári perben folyt jogvita után dönti el. A büntvádi perben rendszerint csak akkor ítélnék meg kártérítést, ha azt a vádlott nem kifogásolja vagy ha kifogásolja is, a kár összege kétségtelen s hiteles adatok alapján számítják fel. Ilyen eset fordul elő leggyakrabban szándékos emberölés esetén az elhalt sérült gyógyítási és eltemetési költségeit illetőleg.

Ha a jogellenes cselekedet elkövetői többen voltak (tettesársak), a bíróság rendszerint egyetemleges kötelezettséget állapít meg. Ez annyit jelent, hogy a több adós közül bármelyik egymagában is az egész megítélt szolgáltatással (kártérítéssel) tartozik. Ha a több adós közül most már az egyik kifizeti a tartozást, ezzel a hitelező követelési joga a többi adóssal szemben is megszűnt, de a fizető adós a többi adóstársától aránylagos megtérítést követelhet (mindegyiktől a rá eső hányadrészt).

Ha a kártérítésre kötelezett vagyontalan, s így rajta a kártalanítás megítélt összege be nem hajtható, a vagyoni jogi felelősséget a vagyonos házastársra nem lehet átvinni. Törvényeink értelmében a házastársaknak teljes vagyoni önállóságuk van s egymást saját önálló jogi cselekedeteikkel le nem kötelezhetik. Ebből tehát az következik, hogy a férjrel szemben megítélt adósságot a feleség nem felelős. A végrehajtási eljárás folyamán gyakran megtörténik, hogy az egyik házastárs adóssága fejében a másik házastárs ingóságát is lefoglalja a végrehajtó, minthogy a közös lakáson találja őket s módjában a tulajdonjogot elbírálnia sok esetben nincsen. Ilyenkor az adósság megfizetésére nem kötelezett házastársnak igényper kell indítania. Ha ebben a perben be tudja bizonyítani az ő kizárólagos tulajdonjogát (pl. hozomány, ajándék, saját keresetéből való szerzemény, vagy női különvagyon jogcímén), akkor a bíróság a lefoglalt ingóságokat a végrehajtás alól mentesíti.

40. Kérdés. Szükséges-e a magánindítványra jogosult félnek alakszerű (írásbeli) nyilatkozata akkor, ha magánindítványt előterjeszteni nem kíván?

Válasz. Ha a járőr a nyomozás során azt látja, hogy a nyomozás tárgyává tett bűncselekmény indítványi jellegű, a magánindítványra jogosult pedig indítványt nem tett, a nyomozást annak megállapítása mellett, hogy magánindítványt nem tettek, minden további tennivaló nélkül abbahagyhatja. Ilyen esetben a nyomozó közegre nézve nem a sértett nyilatkozata a fontos, hanem az a körülmény, hogy magánindítvány nincs. Ezt a sértett közbenjötté nélkül is hitelesen megállapíthatja, tehát a sértett alakszerű nyilatkozatára szükség nincsen. Ellenben szükséges van a magánindítvány előterjesztésénél és visszavonásánál, mert ezeket a tényeket a puszta csendőri jelentés hitelesen nem állapíthatja meg.

A csendőr tehát magánindítványi bűncselekmény esetén nem köteles érdeklődni a sértettnél, hogy kíván-e magánindítványt előterjeszteni. Ezzel kapcsolatban kell megemlítenünk azt, hogy oly esetben, amikor nyilatkozóval, hogy a magánindítványra jogosult tudatlanságból vagy azért, mert az elkövetett bűncselekményről nem is tud, mellőzi a magánindítvány előterjesztését, helyesen jár el a nyomozó csendőr, ha a sértettet nyilatkozattételre szólítja fel. Egyébként természetesen a csendőrség nem is köteles tudomásul venni oly bűncselekményt, amely csak magánindítványra üldözhető,

mert hiszen az indítvány megtétele előtt nyomozást sem szabad teljessé tennie. Ismételjük, a csendőrségnek ez az érdeklődése is csak bizonyos esetekben van helyén, mint fentebb mondtuk, közelebbről szólva akkor, ha a jogérzetet sértené, a jogban járatlan sértett feljelentésének elmaradása (péld. nemi erőszak vagy nagyobbarányú szolgálati lopás stb.) esetén.

41. Kérdés. *A katonaszökevény valamely büncselekményének elbírálása a polgári, avagy katonai bíróság hatáskörébe tartozik-e?*

Válasz. A budapesti kir. büntetőtörvényszék a lopás büntetvével vádolt F. F. bűnügyében, aki a cselekménye elkövetése idején katonaszökevény volt, az ügyet érdemben elbírálta s a vádlottat lopás büntette miatt jogerősen el is ítélte. A m. kir. Curia jogegységi tanácsa a B. I. 1462/1922. számú határozatával kimondta, hogy az eljáró kir. törvényszék megsértette a Bp. 30. §-ában, az 1912. évi XXXIII. t.-c. 11. §-ának 8. pontjában, illetve az 1921. évi XLIX. t.-c. 24. §-ában foglalt törvényes rendelkezéseket azzal, hogy a katonaszökevény vádlottnak a katonai büntetőszabályok szerint elbírálendő, a honvéd büntetőbíróság hatáskörébe tartozó büncselekményéről ítélkezett, miután vádlott a büncselekményt, mint *tényleges katonai* követte el, a katonaszökevény *tényleges katonai* minősége pedig a szökés ténye által meg nem szűnik.

42. Kérdés. *Mi a hazaárulás büntetőjogi fogalma?*

Válasz. A hazaárulók vagyoni felelősségét megállapító 1915. évi XVIII. t.-cikk elrendeli, hogy akit az a nyomatékos gyanú terhel, hogy háború idején az ellenséghez pártolt és azt kémkedéssel, fegyveres szolgálattal vagy másnemű szolgálattal támogatja, vagy evégből ellenséges csapathoz csatlakozott vagy önként ellenséges területre távozott, annak minden vagyonát zárlat alá kell venni. Ha pedig bebizonyul, hogy az illető egyén az előbb részletezett cselekményekkel a Btk.-ben meghatározott felségsértés vagy hűtlenség büncselekményét követte el, vagyonának az államra való átszállását kell kimondani.

Maga a Btk. a hazaárulást mint jogi fogalmat nem határozza meg. A fent idézett törvény sem adja, mint láttuk, a hazaárulás fogalmi meghatározását, csak bizonyos eseteket sorol fel, — részben a Btk.-re való utalással — amelyekben valakit hazaárulónak kell tekinteni vagyonának hazaárulás címén való elkobzása szempontjából.

Azt mondhatjuk tehát, hogy a hazaárulónak, mint büncselekménynek törvényszerű fogalmi meghatározása nincsen. Ez a fogalom mégis él és élő tudatként nyilvánul meg minden állammá szerveződött nemzet életében. Ha a hazaárulásnak mint *erkölcsi bűnnek* természetét és tartalmát vizsgáljuk, akkor azt látjuk, hogy oly erkölcsi parancs megsértéséről van itt szó, amely büntető paragrafus nélkül parancsolja minden tisztos polgárnak a hazához, a nemzet ügyéhez való ragaszkodást és ezt a megiratlan köteleességet nem a büntető megtorlás, hanem a közlelkiismeret védő pajzs alá helyezi. Ez a természete a hazaárulás fogalmának s nem türi a törvényhozó mozdulatlan, kőbe véselt szavaihoz való lekötöttséget. A hazaárulás megiratlan, de élő fogalma nem tűrheti azt, hogy törvénybe szorítottóság esetén kibúvóul szolgáljon egy hazaárulónak azzal a kifogással, hogy cselekedete nem vonható a törvény idevágó rendelkezése alá. Azt mondhatjuk tehát, hogy törvénykönyv nélkül életben levő szabály védi így a nemzetnek mindazt az érdekét, amely akár pillanatnyilag keletkezik és sérelmet szenved. Nyilvánvaló ugyanis, hogy a véges emberi elméjű törvényhozó nem is láthatna előre minden oly helyzetet, amely szent és sérthetetlen nemzeti érdeket teremt. Ily érdekek védelme tehát csak a nemzeti közmegegyezés súlya alatt képzelhető el. Ez a közmegegyezés erkölcsi halottá teszi a nemzeti ügy árulóját s ez az ítélet évszázadokig nehezül az árulónak emlékére is, amíg be nem borítja az az idők pora.

Ha megkísérelnők a hazaárulás jogi fogalmát meghatározni, ezt a következő általános szabály felállításával tehetnők. Hazaáruló az, aki szándékos cselekedettel vét nemzete erkölcsi és anyagi érdeke ellen és ez-

zel a cselekedetével használ a nemzet ellenségeinek. Hazaáruló az is, aki ily cselekedetet megkísérel, de akaratán kívül álló okból nem tudja befejezni cselekedetét. Teljesen közömbös az, mi a hazaáruló célzata, vagy mi az a közvetlen lelki állapot, amely őt cselekedete elkövetésére indította. Mindegy, hogy az ellenség megfizette-e vagy sem. (Ezt a kérdést ugyanis csak a legkritikább esetben lehetne eldönteni kétségtelen bizonyítékokkal.) A hazaárulót annyiféle indító ok vezérelheti, ahányféle érzelem van az emberi szívben. Bizonyos, hogy a legtöbbször a kapzsiság, a hatalomvágy, a megsértett hiúság és a bosszú fog szerepelni.

Nem lenne teljes fejtegetésünk, ha röviden ki nem térnénk a hazaárulók és cinkosaik szokásos védekezésére, amely ebből a szólamból áll: „Cselekedetünk politikai természetű s felettünk a történelem van hivatva ítélkezni!” Ez a védekezés szinte önként érthető, hiszen csakugyan a legkellemesebb lenne minden vádlottra ha rajta a késő utókor ítélkezne, bármily súlyosan is. A hazaárulásnál azonban nem politikai felfogások különbözőségéről van szó, amint a fentebbi fejtegetésekből kitűnik. Itt a hazához való hűség örök parancsáról van szó, amely — változhatnak idők, emberek, átalakulhatnak egész nemzedékek politikai eszméi, — mindig a hazafini köteleesség és a becsület mértéke leendő. Nem jöhet olyan kor soha, amely a dicsőség fényével venné körül azt az árulót, aki nemzete érdekeit lábbal tiporta s nyeregbe segítette hazája ellenségeit. Az ilyen hűn megvetés tárgya marad minden korszak előtt mindörökre.

KÖNYVISMERTETÉS

Székely (Nuszbe) Sándor: Aratás. (Költemények.)
Nem hivatásunk, hogy szépirodalmi művekkel foglalkozzunk. Ezzel a gondolatlalt vettük kezünkbe Székely (Nuszbe) Sándor könyvét — de most, hogy letettük, nemcsak hivatásunknak, de egyenesen köteleességünknek tartjuk, hogy kivételt tegyünk vele és ne haladjunk el szó nélkül mellette.

Kevés könyvet olvastunk, amelyet olyan nyugodt lélekkel és olyan szeretettel mernénk olvasóink figyelmébe ajánlani, mint ezt. Mintha csak a mi számunkra íródott volna... A szerző mestere a léleknek, amelynek ezernyi finom húrján ihletett kézzel, könnyedén játszik. Verseinek minden sorából az ideális családi élet kedves derüje, az Ave Máriás, zsolozsmás nyári esték szent ábitata, a gyermeké, hitvesi és apai szeretet mélységes boldogsága sugárzik, csak akkor esap fel belőlük az indulat lángja, ha hazája sorsa feletti elkeseredése szólal meg bennük. Érzései mélyek és igazak: nincsen egyetlen sóhaja, nincs egy könnye, amelyet el ne hínénk neki, nincs olyan nagy vagy apró öröme és bánata, amelyet azonnal és szívesen meg ne osztanánk vele. Hazafias költeményei, amelyeknek legnagyobb részét esch megszólás alatt, Beregszászon írta, különösen kiválóak, némelyik egyenesen irodalomtörténeti jelentőségű.

A szerző mestere a szónak is: verselési technikája hibátlan, nyelvezetéből drága magyar nyelvünk szépségei gyönyörűen esilognak ki. Aki ezt a kötetet végigolvassa, nem bír szabadulni a gondolattól, hogy Arany Jánost olvasta. Ez pedig nagy szó a mai kerge, futurista világban.

Múlt számunkban közöltük Székely (Nuszbe) Sándornak „A Magyar esendőr” című gyönyörű költeményét, amely nemcsak a szerző költői kiválóságáról, de testületünkkel szemben érzett szeretetéről is tanúságot tett. A szerzőt — aki egyébként a budapesti kir. ügyészség alelnöke — testületünkhöz évekig tartó együttműködés emléke fűzi s éppen ezért nagyon örülünk neki, ha költeményei a csendőrség körében is minél szélesebb körben elterjednének.

Az izléses kiállítású kötetet a Budapesti Hírlap adta ki, ára 50.000 korona, amelyet a könyv átvétele után két részletben is ki lehet fizetni. A megrendeléseket közvetlenül a szerző címére (*Dr. Nuszbe Sándor, Budapest, VI. ker. Szondy-utca 93. szám fsz. 4.*) alá kell intézni.

HIREK

Figyelmeztetés. Tudomást szereztünk róla, hogy a múlt hó folyamán egy ismeretlen egyén, aki detektívnek mutatkozott be, a Csendőrségi Lapok részére előfizetéseket gyűjtött és ehhez a budapesti rendőri sajtóiroda hivatalos megbízására hivatkozva a csendőrök támogatását kérte. Az őrsparancsnok a kérelemnek eleget tett és egy csendőrt rendelt ki az illető mellé, aki így több előfizetést gyűjtött. Az előfizetők pár nap múlva megkapták a *Rendőrségi Lapok* című folyóiratot. Az esetről illetékes helyen jelentést tettünk, ezáltal is figyelmeztetünk azonban mindenkit, hogy a *Csendőrségi Lapok* részére senkinek sem áll jogában előfizetést gyűjteni. *Aki pedig bármi néven nevezendő előfizetés, hirdetés vagy adománygyűjtésnél hivatalos megbízatást szünel, vagy aki ilyen gyűjtéshez a csendőrség támogatását kéri, az visszaélést követ el és vele ennek megfelelően kell elbánni.* Kérjük őrsparancsnok bajtársainkat, sziveskedjenek az eddig előfordult ilyen eseteket velünk közölni, hogy az esetleg szükségesnek mutakozó törvényes megtorló intézkedéseket megtehessek. Illetékes helyről szerzett értesülésünk alapján közöljük továbbá azt is, hogy a különféle címek alatt megjelenő rendőrségi szak- és riportlapok magánvállalkozók kiadványai s a m. kir. állami rendőrséggel semminéven nevezendő hivatalos kapcsolatban nem állanak.

A Kormányzó Úr Ö Főméltósága mellszobrának terjesztése. A *Horthy Szoborbizottság*, a Kormányzó Úr Ö Főméltóságának Strobl Alajos szobrászművész által készített mellszobrát sokszorosítottatja és terjeszti. A szobor három alakban kerül terjesztésre, melyek közül a 30 cm. magas bronzszobor ára 2.000.000 K, a 19 cm. magas bronzszobor ára 1.000.000 K és a 30 cm. magas gipszszobor ára 400.000 K. Megrendelhető a *Horthy Szoborbizottságnál*, Budapest, V., Katona József-utca 26. II. em. II. ajtó.

Felszentelték a tápióbieskei vértanúk síremlékét. Annak idején megemlékeztünk arról a nemes célú és fényesen sikerült mulatságról, amelyet a nagykátai csendőrszárny altiszti kara a tápióbieskei mártírok emlékezetére tervezett síremlék felállítási költségeinek előteremtése céljából rendezett Nagykátán. Nagykáta és környéke lakosságát dicséri az erkölcsi és anyagi szempontból egyaránt elismerésre méltó szép siker. A mulatság tiszta jövedelme 24.000.000 korona volt, amihez *Tápióbieske* község 6.000.000 koronával járult hozzá. Ezzel a síremlék felállításához szükséges anyagi eszközöket a mozgalom lelkes irányítói megteremtették.

F. évi május hó 4-én volt hetedik évfordulója *Trupulai János* őrmester és *Domonkos Imre* alőrmester mártír-halálának. Erre a napra készen állott a fekete svéd-gránitból faragott közel 3 méter magas síremlék s azt az évforduló napján lélekemelő ünnepség keretében adták át hivatásának: intő emlékezésül egy borzalmas rémuralomra, büszke emlékezésül mártírjaink hősiességére és lélekemelő emlékezésül a bajtársi kegyeletnek.

Az ünnepségre eljött *Száhlender Béla* altábornagy, a m. kir. csendőrség felügyelője, a felügyelő segéd tisztje: *Klemm László* alezredes, a kerületi parancsnokság képviselőjében: *Márialaky Imre* ezredes, vitéz *Kiss Sándor* őrnagy, a budapesti II. osztály parancsnoka, *Ludmann István* százados, a nagykátai szárny parancsnoka és a szárny egész szolgálatmentes legénysége, *Viczián István* ny. belügyi államtitkár, nemzetgyűlési képviselő, *Ney Géza* főszolgabíró, aki az alispánt is képviselte, *Szirmay Sándor* gróf nagybirtokos és a környék közönsége igen nagy számban. Kétezerre tehető azok száma, akik a vértanúk síremlékéhez elhozták magyar szívük kegyeletének koszorúját és ünneppé varázsták Tápióbieskének egy hét-köznapját. S ehhez méltó keretet nyújtott az ünnepi díszbe öltözött község külsőségeivel is, ünneppé fogadva azt a napot, amelyet vértanúk vére írt bele piros betűkkel — nem a nap-tárba — de szívük eleven húsába.

Felügyelőnk és a többi vendégeket Tápióbieske község határában a honvéd emléknél egy tizenkéttagú magyarruhás

lovas bandérium várta és kísérte a legszebb ünnepi díszbe öltözött faluba, ahol a községházánál gyülekeztek az ünneplők. Az ünnepség 1/11 órakor vette kezdetét a nagy papi segédlettel megtartott gyászmisével. A templomot zsufozásig megtöltötte az ünneplő közönség. A gyászmise befejezte után megindult a menet a sírhoz. A menetet a község kétszáztagú leventecsapata nyitotta meg, ezeket magyarruhás leányok követték fehér orgona- és gyöngyvívág koszorúval. Utánuk Tápióbieske és Táplószentmárton községek tűzoltótestülete vonult fel. Az erőt és súlyt pedig ehhez a pompás felvonuláshoz az ünneplő közönség tömege adta meg csatlakozásával.

A sírral szemben a csendőrök díszszakaszba állott fel s a tápióbieskei dalárdisták ajkán felhangzott a magyar *Hiszkegy*. Ezután a tápióbieskei főesperes, *Perémy István* dr. lélekemelő beszéd kíséretében beszentalte és megáldotta a sírt. A beszentalés után vitéz *Kiss Sándor* őrnagy mondott beszédet, amelynek gondolatai és szavai megtalálták a biztos utat az ünneplők szívéhez és kegyeletéhez. A budapesti csendőr kerület tisztikara nevében *Márialaky Imre* ezredes mély bajtársias érzésből fakadó szavak kíséretében nemzeti-színű szalagos babérr koszorút helyezett a sírra, majd a budapesti II. osztály legénysége nevében *Pestyán István* tiszt-helyettes, nagykátai őrsparancsnok, néhány keresetlen, de igaz érzést kifejező szó kíséretében koszorúzta meg a síremlékét.

Elhozták koszorújukat néhai *Trupulai* őrmester hozzátartozói, *Pánd* község és a *tápióbieskei* leányok és a magyarruhás leányok gyöngyvívaggal borították el a sírt. Végül *Tápióbieske* község nevében *Marton Ferenc* községi jegyző gondozás céljából átvette a síremlékét, megfogadva, hogy amint eddig a lelkekben őrizték a mártírok emlékét, ezután a sír gondozásával fogják megmutatni a mártírok iránt soha meg nem szűnő kegyeletüket.

Az ünnepség a tápióbieskei dalárda *Himnusz*-ával ért véget.

Az ünnepség után Felügyelőnk részvételével száz teritékes közös ebéd volt, amely 1/15 óráig tartott. *Viczián István* ny. államtitkár szavaiban jutott kifejezésre a *Kormányzó Úr Ö Főméltósága* iránt érzett hódolat és ragaszkodás, *Márialaky Imre* ezredes a községi előljárásának mondott köszönetet mártírhalált halt bajtársaink iránt tetteikben is tanúsított kegyeletéért, *Ney Géza* főszolgabíró pedig a csendőrségre ültette poharát. Mi sem mulaszthatjuk el, hogy nagykátai szárnybeli bajtársainknak hálás köszönetet mondjunk azért az önzetlen és lelkes munkáért, amellyel az emlékezet örök márványoszlopát valóban — a semmiből teremtették meg. Önként vetődik fel végül a kérdés: lesznek-e ennek a példának követői?

Dicséreték. A budapesti I. számú csendőr kerület parancsnoka, *Bulovszki Lajos* csendőrt, egy jól szervezett, Aszód és környékét 1923. évi december hó 6-tól, 1924. évi szeptember hó végéig veszélyeztető tolvajbanda vezérének elfogása, valamint tagjainak kinyomozása körül kifejtett fáradhatlan és leleményes eljárásáért; *Kukli György* csendőrt pedig 1926. év telén öngyilkossági szándékából a zajló Dunába ugrott és már fül-dokló nőnek saját egészsége kockáztatásával, a jeges vízből való kimentéséért, kerületi dicsérő okirattal látta el. míg *Hatházi Dénes* tiszt-helyettes, *Hauptmann Albert*, *Szabó Lőrinc II.*, *Baán Lajos*, *Ungvári József*, *Kovács István II.* és *Sárai Szabó Géza* csendőröket, mert egy jól szervezett, Aszód és környékét 1923. évi december 6-tól 1924. évi szeptember hó végéig veszélyeztető tolvajbanda tagjainak kinyomozása és elfogása érdekében fáradságot nem ismerő buzgósággal eredményesen közreműködtek — nyilvánosan megdicsérte.

A magyar királyi székesfehérvári II. számú csendőrkerület parancsnoka *Puljer Fülöp* századosnak, *Bappert József* főhadnagynak és *Vikolinszky Kálmán* g. századosnak a folyó évi március hó 27. és 28-án Székesfehérvárott lezajlott országos vívó-, mezei futó-, illetőleg birkózó-verseny előkészítése és rendezése körül kifejtett gondos, körültekintő, szakavatott és fáradságot nem ismerő tevékenységükért a szolgálat nevében teljes elismerését és köszönetét nyilvánította: *János Imre* törzsőrmestert azért, mert az elmúlt évben az igen mozgalmas Felsőgalla-mésztelepi őrsön mint őrsparancsnok-helyettes, úgy a közbiztonsági szolgálat terén, valamint az alárendelt nevelése, fegyelmezése, oktatása és kiképzése körül igen buzgó és eredményes tevékenységet fejtett ki, *Domokos József* törzsőrmestert azért, mert a Felsőgalla-ujtelepi őrsön mint járőrvezető az utóbbi 4 év alatt a közbiztonsági szolgálat terén igen buzgó és eredményes tevékenységet fejtett ki.

Gáspár Ferenc törzsőrmestert azért, mert 12 évet meghaladó csendőrségi szolgálati ideje alatt a közbiztonsági szolgálat terén igen buzgó és igen eredményes tevékenységet fejtett ki, Pallag Károly tiszthelyettest azért, mert 1922. évben a tatnai csendőriskolának felállításánál az elrendezkedésben az iskola-parancsnokot odaadó fáradsággal támogatta, az újonc- és próbacsendőri kiképzésben egy éven, míg a katonai továbbképző tanfolyamoknál 2 év 8 hónapon át mint segédoktató és szolgálatvezető szakismereteivel, gyakorlati tapasztalataival, valamint az alárendeltekkel való céltudatosan szigorú, de méltányos bánásmódjával a kiképzés és oktatás eredményéhez, valamint a fegyelem megszilárdításához lényegesen hozzájárult, Kiss Zsigmond gazdasági tiszthelyettest azért, mert irodai segédmunkási minőségben a gazdasági ügyek különböző ágazatában éveken át kiváló szorgalommal, igen pontosan és lelkiismeretesen működött és előljáróit mindenkor odaadó buzgalommal támogatta, Erdélyi András tiszthelyettest azért, mert mint a bábolnai őrs parancsnoka a közbiztonsági szolgálat terén buzgó és odaadó tevékenységet fejtett ki, melynek eredményeképpen a polgári hatóságok és kiváló egyéniségek megelégedését és teljes elismerését is kivívta, forgalmas őrsén példás rendet, fegyelmet tart, alárendeltjeit célirányosan vezeti s az oktatás terén is szép eredményt ért el, Szóts Gábor és Györke Lajos gazdasági tiszthelyetteseket, Abrahám Lőrinc tiszthelyettest azért, mert alkalmazásukban munkájukat odaadó szorgalommal, mintaszerű pontossággal és lelkiismeretességgel teljesítették, továbbá mert kifogástalan magatartásukkal bajtársaiknak is a legjobb példát adták, Nagy Sándor III. gazdasági tiszthelyettest azért, mert mint állományvezető kötelességét közel 13 éven át odaadó szorgalommal, mintaszerű pontossággal és lelkiismeretességgel teljesítette, továbbá mert kifogástalan magatartásával bajtársainak a legjobb példát adta, Tóth Ferenc I. tiszthelyettest azért, mert 15 évet meghaladó csendőrségi szolgálati ideje alatt a közbiztonsági szolgálat terén igen buzgó és igen eredményes tevékenységet fejtett ki, Kossa Géza, Balázsovits József és Fenics György gazdasági tiszthelyetteseket azért, mert irodai

segédmunkási minőségben a gazdasági ügyek különböző ágazataiban hosszú éveken át — sokszor nehéz viszonyok között — kiváló szorgalommal, nagy szaktudással igen pontosan és lelkiismeretesen működtek és előljáróikat mindenkor odaadó buzgalommal támogatták, Komáromy Lajos gazdasági tiszthelyettest azért, mert 12 évi csendőrségi szolgálati ideje alatt, de különösen 7 évi irodai segédmunkási minőségben minden tekintetben lelkiismeretes, ernyedetlen szorgalommal párosult kiváló szolgálati tevékenységet fejtett ki s példás magaviseletet tanúsított, Ifj István gazdasági tiszthelyettest azért, mert közel 7 éven át munkáját kiváló szorgalommal és lelkiismeretességgel teljesítette, továbbá, mert kifogástalan magatartásával bajtársainak is a legjobb példát adta, Demetrovics István tiszthelyettest azért, mert mint őrsparancsnok az enesei őrs körletében 1926. évi február havában elkövetett ruhaneműlopás tetteit fáradságot nem ismerő buzgalommal 81 órán át folytatott szakadatlan nyomozás során, leleményességgel és nagy körültekintéssel kiderítette, elfogta s az igazságszolgáltatás kezére adta, a 3.000.000 korona értékű bűnjelket biztosította, tekintve, hogy leleményessége és lankadatlan ügybuzgalma nélkül az állandóan vándorúton levő tettesek alig kerülhetek volna kézre, dícsérő okirattal látta el, míg Pethő Lajos tiszthelyettesnek azért, mert 1923. évi november hó 13-án Kismegyerpuszta közelében egy 13 napos esecsemőn elkövetett szándékos emberölés tettesét buzgó, körültekintő és igen ügyes nyomozással kiderítette és az igazságszolgáltatás kezére juttatta, Benkő Lőrinc őrmesternek azért, mert mint a győri csendőriskolához beosztott altiszt több mint 4 évi ott töltött szolgálati ideje alatt a próbacsendőrök és továbbképző tanfolyamba vezényelt katonai kiképzésénél kötelességét kiváló szorgalommal teljesítette, józan élete és magaviselete által fiatalabb bajtársaira igen jó befolyást gyakorolt, Nyáugly Miklós tiszthelyettesnek 17 évet meghaladó csendőrségi szolgálati ideje alatt a közbiztonsági szolgálat terén kifejtett igen buzgó és eredményes működéséért, Untermayer József őrmesternek a közbiztonsági szolgálatban és irodai alkalmazásában odaadó szorgalommal és lelkiismeretesen tel-

Alapítva: 1874.

Telefon:

József 8—61 sz.

ZELINKA KARDGYÁR
BUDAPEST, IX. KER., ÜLLŐI-ÚT 55. SZÁM.
A MAGY. KIR. CSENDŐRSÉG SZÁLLÍTÓJA.

Kardnikkelezést és
egyéb javításokat
elvállalunk.

KERÉKPÁROK

Világhírű eredeti
francia gyártmány
„DUNLOP“ angol

gummikkal, szabadonfutóval és teljes
felszereléssel

1,900.000 korona készpénz

Gummik és alkatrészek gyári áron

Schwartz Géza

kerékpár nagy raktára

Budapest, Német-u 45. József-u. sarok

(Vigyázat, sarokkizlet)

Fényképezőgépek, Fotócikkek

Fizetési könnyítésekkel

Fried és Nádornál

Budapest, IV., Petőfi Sándor-utca 3.

Kérje ingyen 42 sz.
képes árjegyzékünket!

Csendőrségnek
10% engedmény

Csendőr urak figyelmébe!

A m. kir. csendőrségnél hosszú idő óta használatban levő és előnyösen ismert világhírű

„AUTOMOTO-PARIS“, „DIXI“, „VICTORIA“

kerékpárok és alkatrészek képviseletét átvettem és így módomban van fenti kerékpárokat a m. t. Csendőrség véglegesített tagjainak **12 havi** részletfizetés mellett rendelkezésre bocsátani.

ÁRAK:

„Automoto-Paris“, „Atmos-Arbre“, „Victoria-Praeciosa“, „Dixi“ 50. szám K 2,900.000 (232 pengő)
„Automoto-Paris“, „Racan-Rabat“, „Victoria-Luxus“, „Dixi“ 200. szám „ 3,100.000 (248 „)

Előlegül mindkét sorozatban 350.000 korona (28 pengő) fizetendő. — Saját érdekében kérje levelezőlapra a részletes ismertetőt és az elismerő levelek gyűjteményét. Kerékpáralkatrészeket és felszerelési cikkeket levelezőlap rendelésre gyári áron szállítok utánvétellel.

KOVÁCS JÓZSEF kerékpár, varrógép és sportcikkek gyári raktára

Budapest, VI., Podmaniczky-utca 18. szám. Telefon: Lipót 985—27.

jesített hasznos szolgálataért, *Tima Lukács, Gina Mihály és Szász Pál* tüzésőrmestereknek azért, mert hosszas csendőrségi szolgálatuk alatt a közbiztonsági szolgálat terén és pedig tulajdonképpen mint járőrvezetők igen buzgó és eredményes tevékenységet fejtettek ki, megbízhatóságukkal és kötelességtudásukkal bajtársaiknak követendő jó példát adtak, *Pénzes József* tüzésőrmesternek, *Takács József és Apátóczi Lajos* csendőröknek azért, mert az eneseli őrs körletében 1926. év február havában elkövetett ruhaneműlopás tetteseinek kinyomozásánál járőrvezetőjüket kiváló buzgalommal hathatósan támogatták, *elismerését nyilvánította.*

Fegyverhasználat. *Marják Pál, Bakos József és Stahl Lajos* csendőrökből állott szűnő őrsbeli járőrt f. évi április hó 24-én 16 óra tájban Jósvaló község határában két orvvadász megtámadta. Az egyik orvvadász rálőtt *Stahl Lajos* csendőrré, aki azt löfegyverhasználatával viszonozta, mire az orvvadászok Szilice (eseh megszállott terület) felé elmenekültek. Sobesülés nem történt. A kivizsgálás folyik.

Az első honvéd gyalogezred irodalmi estje. A m. kir. I. honvéd gyalogezred most alakult „Irodalmi és művészeti Köre” április hó 30-án tartotta bemutatkozását a Zeneművészeti Főiskola nagy hangversenytermében. A nagyszámú közönség szép és magyaros csillogású műsort hallgatott végig, melynek keretében *Fricsay Richárd, Kereszty Jenő, Hegyi Pál, Molnár Sándor, vitéz Péterfy Károly, vitéz Halassy Béla, Paál Lajos, Szilvay Nándor és Tóth Sándor* írók és zeneszerzők műveit adták elő, *Bakó László, K. Eitner Irén, Lubinszky Mária és Lilly, Laurisán Lajos, Schuler*

Atajos, Kereszty Jenő és Hegyi Pál előadóművészek. Az I. honvéd gyalogezred e lépése új fényben mutatta meg a magyar katonát, aki a hangversenyterem dobogóján is úgy meg tudta állni a helyét, mint a véres küzdelmek halálzáporában s aki nemcsak ölni, de teremteni is akar és tud. Az előadás rendezésének fáradságos, sok akadállyal teli munkáját hősírú vitéz *Swastics Imre* ezredes, ezredparancsnok védnökségével és az ezred tisztikarának lelkes támogatásával ippi *Bydeskuthy Sándor* százados és *Molnár Sándor* lep. tiszthelyettes végezték. Munkájuk legszebb jutalma az estély forró sikere s a hálás közönség közvetlen és őszinte tapsai voltak, bebizonyítva, hogy amit az előadással el akartak érni: elérték. Minden magyar katona öröme és követendő példája ez az irodalmi est, melynek vezérgondolata ott tündöklött minden sorban s beégetődött minden szívbe: „Hátszék Magyarország feltámadásában!” . . .

Eltűnés. *Farkas Ferenc* kobátfalvai (Udvarhely várm.) születésű tiszthelyettes f. évi április hó 24-én a feldebrői ősről, ahova Poroszlóról volt vezényelve, eltűnt. Valószínű, hogy öngyilkos lett. Keresik.

Elöléptek: *Örmesterré: a II. számú csendőr kerületben: Havrilla Ferenc, Gyirkis István; a III. számú csendőr kerületben: Tóth József II., Abdai Márton, Kovács Ferenc II., Pintér József I.; a VII. számú csendőr kerületben: Gyarmati Bertalan és Molnár József* csendőrök.

Házasságot kötöttek: *Wráblík Máttyás* nyug. csendőr ezredes *Sziszty* leánya és *Csegezy Tibor* m. kir. tüzérfőhadnagy Budapesten; *Keresztes Béla* III. számú csendőr kerületbeli gazdasági százados özv. *Kovácsics Ida* úrnővel

Csendőrségi szállító!

Sapkák Kardok
Kardbojtok

Khaki szövetek Szabókellékek
Egyenruhák és egyenruházati cikkek
legolcsóbban

a 36 év óta fennálló és a csendőrségnél elismert

MÁRER egyenruházati intézetében

Budapest, VIII., Baross-tér 6. szám

a keleti p.-udvar érkezési oldalán, a Baross-szoborral szemben.

Telefon: József 21-78.

Lapunkra való hivatkozásnál megrendelési költséget a cég visszatéríti.

Kérje kivonatos árjegyzéket.

Területeknek nagyobb megrendelésnél % árengedmény.

Levente és Bocskay sapkák!

Világhírű

TRIUMPH kerékpárok, **GRITZNER** varrógépek

kedvező részletfizetésre is.

KERÉKPÁRGUMMIK ÉS ALKATRÉSZEK GYÁRI ÁRBAN

BACHRACH Budapest, VII., Wesselényi-utca 56.

SIMON GYULA bőrönd- és bőr-

diszmu-készítő

Budapest, VIII., Baross-utca 1. sz.

Calvin-tér mellett.

Csendőrségi tagoknak árengedmény.

Mikép leszek erős és egészséges?

Ha egészsége, életereje panaszra ad okot, gyorsan kifárad, ideges, étvágytalan, álmatlan stb., kérje tenti című könyvet, amelyet a csendőrség minden tagjának díjtanul küld meg a **Nutrigén Vállalat** pontja Budapest, VII., Kertész-u. 50/c.

Csendőrségi kerékpárjaink megérkeztek!

Kedvező részletre. Kerékpár alkatrész, friss gummi nagyban árban. Világhírű **VARRÓGÉPEK**. Javítások gyorsan és olcsón.

LÁNG IMRE BUDAPEST, VI., TERÉZ-KÖRÚT 3. SZ. (Sarak üzlet) Árjegyzék ingyen

FIGYELEM! A m. kir. Csendőrség legolcsóbb beszerzési forrása. **FIGYELEM!**

Mindenfajta

CIPŐT + CSIZMÁT készpénzáron vásárolhat **hat havi lefizetésre**

Utalvánnyal, nyomtatvánnyal és felvilágosítással készséggel szolgál a

NORMA CIPŐKERESKEDELMI R.-T.

Telefon 79-79. Budapest, V. kerület, Erzsébet-tér 13. szám. Telefon 79-79.

Kispesten: *Arbócz János* IV. számú csendőr kerületbeli főhadnagy *Schölnaszt Adrien-Etelka-Anna* úrnővel Pécsen. A III. számú csendőr kerületben: *Horváth István* I. őrmester *Varga Gizellával* Nemespécselyen; a VII. számú csendőr kerületben: *András Ignác* törzsőrmester *Deák Nonával* Zemplénagárdon.

Elhaltak: *Horváth István* sátoraljanjhelyi csendőr osztályparancsnokság állományabeli gazdasági tiszthelyettes, I. évi április hó 30-án 2 órakor, ideggyengeségben elhalt. Május 1-én 16 órakor temették a sátoraljanjhelyi csendőrlaktanya udvaráról. A bajtársakon kívül megjelentek a 13-ik honvéd gyalogezred III. zászlóaljának összes szolgálatmentes altisztjei. A helybeli vámőrséget és államrendőrséget tiszti és altiszti küldöttség képviselte. A város lakossága köréből is sokan eljöttek a temetésre. A sir mellett *Tóth Ferenc* gazdasági tiszthelyettes méltatta elhalt öreg bajtársunk érdemeit. *Horváth* tiszthelyettes 1898-ban lépett át a csendőrséghez, 1907-ben csendőr törzsőrmesteri vizsgát tett, 1914-ben kinevezték csendőr törzsőrmesterré. 1917-ben megkapta a koronás ezüst érdemkeresztet a vitézségi érem szolgálatjában. Részt vett a románok elleni hadjáratban. Húsz évi irodai munkássága alatt mindig lelkiismeretes pontossággal és szorgalommal támogatta előljáróit. — *Kanó Lajos* váci őrsbeli gyalog csendőr, a budapesti I. számú honvéd és közrendészeti kórházban május 11-én tüdőhajtban meghalt.

Kérélmek. *Moré Agoston* volt járásőrmestert keresi *Halmi Mihály* ny. csendőr tiszthelyettes (Pálháza, Abaujtorna várm.) és kéri azokat, akik tudnak a hollétéről, közölgék azt vele. — *Tóth József* és *Bárany Mihály* csendőröket,

akkikkel Csik megyében, Priesketőtelepen az oláh betőrészkor együtt szolgált és mindazokat, akik 1916 október 1-én Pusztaszélna és Báranykút között a románokkal lefolyt ütközetben résztvettek, keresi és kéri őket, valamint azon bajtársait, akik hollétükről tudnak, közölgék vele.

Kölcsonös áthelyezésüket óhajtják: *Lidi Flórián* tiszthelyettes, csurgói őrsparancsnok (csurgói osztály) a berettyóújfalusi osztály területére; *Nagy Károly* bagaméri őrsbeli (berettyóújfalusi osztály) csendőr a budapesti vagy székesfehérvári kerület területére; *Gaal Pál* tamási őrsbeli (szekszárdi osztály) csendőr a veszprémi vagy zalaegerszegi osztály területére; *Szűcs János* és *Dávid Elek* pilisescabai őrsbeli (budapesti I. osztály) csendőrök a szolnoki osztály területére; *Takács István* karcagi őrsbeli (szolnoki osztály) csendőr a kecskeméti, bajai vagy szentesi osztály területére; *Kiss János* V. bátaszéki őrsbeli (szekszárdi osztály) csendőr a szolnoki, kecskeméti vagy a ceglédi osztály területére; *Maróczy János* brennbergbányai őrsbeli (soproni osztály) csendőr a szombathelyi, zalaegerszegi vagy nagykanizsai osztály területére; *Cs. Nagy Lajos* karcagi őrsbeli (szolnoki osztály) csendőr a budapesti II., szegedi, kecskeméti vagy bajai osztály területére; *Kiss Lajos* mátramindszenti őrsbeli (egri osztály) csendőr a miskolci vagy az abaujszántói osztály területére. Kérik azon bajtársukat, akik kölcsönös áthelyezésüket óhajtják, hogy címüket közölgék velük.

FIGYELEM!

ZLAMÁL LAJOS műszerész cég
Budapest, I., Krisztina-körút 151.,
mely 25 év óta fennáll és a legnagyobb szakértelemmel bír, raktárán csakis elsőrendű és a hadseregénél hevesített fegyverkerékpárokat (Waffenrad), valamint a legjobb varrógépeket — eredeti *Mundlos, Victoria* és *Rast & Gasser* — nagy választékban tart.

Gummik és az összes létező kerékpárok alkatrészei nagy raktára.
Szakszerű javítások jutányosan.
♦ A honvédség és csendőrség tagjainak árengedmény. ♦

WEISZ JÓZSEF ÉS TÁRSAI fényképészeti szaküzlet ♦
BUDAPEST, VII., HÁRSFA-UTCA 2.
Ajánlja dusan felszerelt raktárát mindennemű fényképészeti cikkben. ♦ ♦ A csendőrség tagjainak kedvezmény!

Az 1924. évi XVIII. t.-c. alapján szervezett
Iparosok Országos Központi Szövetkezete
Központja: Budapest, V., Nádor-ucca 22. III. em.
Telefon: 53-33, 53-37, 151-35, L. 912-30.
Távíratcím: Ipközpont.

Szőnyegegek bútorszövetek, matrac, csinvatok, kocsigyártó- és kárpitoskelelékek stb.
Neumayer Fülöp rt.
Budapest, V., Deák Ferenc-tér 1. szám.
Tel.: 11-21. ♦ Alap. 1889.

BÚTORCSARNOK
ERNST GYULA, BUDAPEST, VII., DOHÁNY-UTCA 33
(Klannál-utca sarok)
Mindentelre bútorok és lakberendezési tárgyak óriási választékban. A csendőrség tagjainak jutányos ár és kedvezményes fizetési feltételek. Vidékre csomagolás.

ÓRÁKAT, ÉKSZEREKET
legjobb kivitelben, szolid árák mellett vásárolhat.
NAGY SVÁJCI ÓRALERAKAT
GÁBOR LAJOS
ÓRÁS ÉS ÉKSZERÉSZ
Budapest, V., Lipót-körút 30.
a Nyugati pályaudvar mellett.
A magy. kir. csendőrség részére kedvező részletfizetésre 3-5 havi részletre kamatmentesen szállítok.
— Készpénzvásárlásnál 10% engedmény. —
Egy próbarendelés meggyőzi áraim szolidágáról.
Árjegyzék kívánatra díjmentesen.
Vidéki megrendeléseket pontosan és lelkiismeretesen eszközölök.

SCHAFFHAUSENI és OMEGA-DOXA-zsebrórák
Mindennemű fall-, ébresztő- és ingaórák nagy raktára

KERÉKPÁROK
(Styria és Premier budapesti vezérképviselata.)
A híres Continental gummi gyári lerakata.
Varrógépek, legjobb gyártmány, grammofonok, hanglemezek, legolcsóbban árusítatnak, részletfizetésre is.
DEMÉNYI ÉS FIA cégnél Budapest, VI., Teréz-körút 4.

Weisz Frigyes A Kat. Kör és Szent István-Társulat tagja
Budapest, IV., Ferenciek-tere 3-4.
Kegyűrtárgyakban legnagyobb választék
Legjobb minőségű templomi viaszgyertyák napi áron

30 év óta a világot uraló eredeti angol
The Champion kerékpárokat
3 évi jótállással előnyös részletek, kerékpáralkatrészeket, lánc, pedál, nyeregket nagyban gyári áron, külső gumik 98 cent, belsők 30 centről, *Motobéano* francia motorkerékpárokat 11¹/₂ millióért szállítunk.
LÁNG JAKAB ÉS FIA kerékpár- és motornagykereskedők
Árjegyzék ingyen. Budapest, VIII. kerület, József-körút 41. szám

SZERKESZTŐI ÜZENETEK

Cikket nemcsak a esendőrség tagjaitól, hanem bárkitől elfogadunk s azt megfelelően honoráljuk. Kéziratot nem adunk vissza. A közleményeket kérjük az ívnek csak egyik oldalára, lehetőleg félhasábosan és könnyen olvasható írással írni. A szerkesztői üzenetekben mindenkinek válaszolunk, levélben senkinek, válaszbélyeget tehát fölösleges beküldeni. Jeligéül kérjük kisebb helységek neveit választani, mert az azonos jeligéből származó félreértéseket csak így lehet elkerülni.

Sok levél érkezik hozzánk a következő címmel: „Szerkesztőség és kiadóhivatal, Budapest, Országház-utca 30.” A hiányos címzés miatt természetesen egyes levelek el is kallódnak, azért kérjük olvasóinkat, hogy hozzánk intézett leveleiket a következőképen címezzék: „A Csendőrségi Lapok szerkesztőségének, Budapest, Vár, Országház-utca 30.”

Égő villany. 1. Hogy valaki alkalmas-e az előléptetésre, azt az bírálhatja el, aki az előléptetésre hivatott. Az alsóbb parancsnokságok tehát az előléptetési beadványokat kellő időben előterjesztik és természetesen kifejezést adnak ama véleményüknek, hogy az illetőt előléptetésre alkalmasnak találják-e, vagy sem. Ne féljen attól, hogy kimarad, ha csak arra okot nem szolgáltatott. 2. Az Általános Szolgálati Határozványok V. 15. pontjának 5. és 6. bekezdése azt mondja erre vonatkozólag, hogy nem annyira a szép, mint az olvasható írásra fektetendő a főszűz, és hogy a II. vagy III. osztályból csak rossz írás miatt egy alsóbb osztályba visszahelyezni senkit sem szabad. Ebből az következik, hogy a legfontosabb a fogalmazási képesség és az olvasható írás. Ez azonban nem jelenti azt, hogy az írás külseje, de különösen a helyesírás ne lenne fontos. Hogy valaki melyik osztály mértékét üti meg, azt csak előjárói állapíthatják meg, akik írását és fogalmazási képességét ismerik.

Szerenesetlen. Egyik ősről a másikra történő ideiglenes vezénylés után vezényeltetési pótdíjra mindenképpen igénye van. Ha nem kapta volna meg, kérje. Ezekután kérdésének másik része tárgyaltalan. Mindenesetre 20 százalékkal többet tartozik befizetni a közgazdálkodásba.

1912 P. I. Tartalékos volt, nem találjuk.

Legjobb
egszőbb
legolcsóbb **a MERKUR KERÉKPÁR**

A esendőrség tagjai részére különleges kedvezmény.
Gummik, alkatrészek legolcsóbb nagyban árban.

∴ Részletfizetési kedvezmény ∴

DÉRY EDE géparuháza SZEGED.
Képes árjegyzék ingyen. Alapítattott 1880.

Sportérmek és plakettek, sportszobrok és dísz-
tárgyak (serlegek, órák stb.) mint tisztelet- és vándor-
díjak, **jelvények, katonai rendjelek**

MORZSÁNYI-nál,
Budapest, IV., Eskü-út 5. sz.
(Klotild palota, Erzsébet-hídnál)

Fürdőszoba berendezések

ülő- és gyermekfürdőkádak
magy. kir. szab. **jégszekrények**
és **vízvezetékek szerelések**

Wiesel Adolf Budapest, VI., Vilmos császár-út 47.
Telefon: 91-20.

Kórház. Önök más elbírálás alá esnek, mint a esendőrség tagjai, mert Önöknél két különálló szempontból szokás elbírálni az erre vonatkozó igényt. Mi nem tudhatjuk, hogy Ön melyik elbírálás alá esik, de ezt itt nem is részletezhetnők. Ennek okaival valószínűleg Ön is tisztában van.

Eszék. A szerb konzulátus Budapesten, a Veres Pálné-utca 17. szám alatt van. Az ilyesfélét csak valami jóbarátjának, ismerősének a szívessége révén lehet gyorsan elintézni, mert hiszen látja, hogy az intézet nem is válaszol a megkeresésére. Valamelyik odaváló, vagy közeli ismerőse szívesen megteszi, hogy másolatot kér a bizonyítványáról. Nem igen hisszük, hogy a szerb konzulátus ebben segítségére lesz.

K. D., esendőr, Homokszentgyörgy. Kötelezője 1929. évi március hó 31-én jár le.

Törtel. 1. Kötelezője 1927. évi március hó 31-én jár le. 2. A volt es. és kir. 55. nehéz táborig tüzérezred nem magyar területről nyerte kiegészítését, hanem a volt es. és kir. 12. nehéz táborig tüzérezredtől, amelynek pótkerete Nereteinben (bei Olmütz) volt s így irattára valószínűleg ma is ott van.

G. M. A kézisajtó kezeléséhez nem csak alapos képzettség és tapasztalat, de érzék is szükséges. Tulajdonképpen nem valami nehéz és különleges mesterség ez és mégis sokan vannak, akik soha tökéletesen meg nem tanulják. Valószínű, hogy Ön is ezek közé tartozik, mert ha már hosszas gyakorlata van, akkor kellő érzékkel el tudná azt érní, hogy a betűk ne legyenek piszkosak, azaz a festék a cinklemez a betűk mellett ne fogja meg. Ha tehát Önnek a képzettsége és a gyakorlata már megvan, mi nem mondhatunk az eljárásra nézve Önnek semmi újat, legfeljebb csak azt ajánlhatjuk a figyelmébe, hogy törekedjék abszolút tiszta munkát végezni.

Cs. I. esendőr, Vámospéres. Tartalékos volt, nem találjuk. Talán azonos lesz dr. Hermann Antal pénzügyi tanácsossal, aki Budapesten, VI., Hungária-körut 233. sz. alatt lakik.

Törekvő. A folyó évi Csendőrségi Zsebkönyv 315. oldalán, a c) pont alatt talál erre felvilágosítást.

Bihar vármegyei. 1. Kötelezője 1928. évi november hó 30-án jár le. Természetesen csak abban az esetben, ha katonai szolgálati idejét igazolni tudja. 2. Csendőr Lexikon rovatunkban találja a választ. 3. Folyó évi Csendőrségi Zsebkönyveink kifogytak, nem küldhetünk.

Szikár. A román követség elköltözött régi helyéről. Most a Teréz-körut 34. sz. alatt a II. emeleten van.

Elsőrendű német gyártmányú

kerékpárok és varrógépek

véglegesített esendőröknek előnyös

részletfizetésre kaphatók.

Kerékpár és Varrógépkereskedelmi Vállalatnál

Budapest, VI., Andrássy-út 83-85 sz.

Telefon 980-22.

Hímzésre,
kötésre
oktatás

KERÉKPÁR varrógép,
kötőgép
részletfizetésre előleg nélkül.

LENGYEL Budapest, VI., Gyár-utca 1.
(Aradi-utcai oldalon)

**Olcsóbban mint bárhol
butor részletre, vidékre is.**

Háló, ebédlő, uriszoba, leányszoba, angol
börgarnitúra és egyéb berendezési tárgyak. **Bleier,**
VII. kerület, Akácfa-utca 7. szám. Cimre ügyelni!

Sz. G. csendőr, Kisvejte. 1. Az opció és a visszahonosítás két különböző fogalom. Egyik a másikat nem helyettesítheti, ílyet az a rendelet — amelyet Ön ezek szerint félreértett — nem mondhat. Az optálás határideje 1922 június hó 26-án lejárt. Ez azt jelenti, hogy mindazok, akik abban az időben nem voltak a csonka ország területén illetékesek, az említett határidőig bejelentették magyar állampolgárságuk fenntartására vonatkozó igényüket. Ez az ú. n. opciós nyilatkozat, amelynek alapján az illetők állampolgársági ügye minden további kérelmük nélkül elintézésre nyer. Akik ezt az opciós nyilatkozatot az említett határidőig nem nyújtották be, azoknak már visszahonosításukat kell kérniük. Ez a visszahonosítási kérelem természetesen a csonka ország területére vonatkozik. Azok ugyanis, akik az említett határidőig, vagyis a trianoni béke ratifikálásáig nem adták be opciós nyilatkozatot, valamelyik szomszédos ú. n. utódállamban nyertek állampolgárságot. Azért kell most magyar állampolgárrá való visszahonosításukat kérniük.

K. I. csendőr, Borota. 1. Tesár Szilárd (nem Frigyes) ny. alezredes folyó hó 10-étől június hó 19-éig Sárospatakon testnevelési tanfolyamban van. 2. A világháború okainak ismertetésére nagyon is szűk a rendelkezésünkre álló hely. Vegye meg Angyal Dávid: „A világháború okai” című, az Olsó Könyvtárban megjelent könyvét. Kapható Kókai Lajos könyvkereskedésében, Budapest, IV., Kamermayer Károly-utca 3. szám alatt 3800 koronáért.

G. csendőr, Szőreg. Akinek a kötelezője lejárt és tovább szolgálni nem óhajt, azt feltétlenül leszerelik. Arról tehát, hogy kötelezőjének lejárt után nem akarják leszerelni, szó sem lehet. Valószínűleg ott lehet a hiba, hogy a kötelezőjének a lejárata Ön nem számította jól ki, vagy hogy a katonai szolgálati idejét nem tudja igazolni. Nekünk nem írta meg a részleteket, azért e tekintetben nem adhatunk felvilágosítást. Forduljon bizalommal őrsparancsnokához, aki majd Önnel együtt utánaszámol a szolgálati idejének és megállapítja, hogy tényleg lejárt-e már a kötelezője. Ha őrsparancsnoka is úgy találja, hogy lejárt, akkor szolgálati úton kérje az osztályparancsnokságtól ügyének elintézését, nyugodt lehet, hogy egy nappal sem tartják vissza tovább, mint ameddig magát kötelezte.

V. T., Mezőkövácsháza. A Tisza és mellékfolyói szabályozására és Szeged ujjaépítésére 1880 május elsején kibocsátott sorsjegyek húzását a Földhitelbank (V., Hold-utca 1.) intézi. Az Öné 240 papírkorona nyerménnyel kihúzták; ha akarja, a banknál beválthatja. Természetesen jobb, ha vár, ezzel sorsjegye tovább játszik. A Magyar Jelzálog Hitelbank által 1906 október elsején kibocsátott sorsjegyek közül az Öné még nem húzták ki.

Hullámhossz. Kötelezője — ha katonai szolgálati idejét igazolni tudja — folyó évi április hó 31-én lejárt.

M. J., Békés. Nem írta meg pontosan sem azt, hogy mikor vonult be katonának, sem pedig azt, hogy mikor lett altiszt (tizedesi rendfokozattól értendő). Ezért igényjogosultság szempontjából érdemleges választ nem adhatunk. De mult évi 7. számunkban „A. A. Sopron” és mult évi 10. számunkban „A. Sopron” jellegre küldött üzenetünkben ezt maga is ki tudja számítani. Olvassa el azonfelül mult évi 11. számunkban „Öreg főtörzsőrmester” jellegre küldött üzenetünket s akkor mindazt megtudja, amire vonatkozólag hozzánk kérdést intézett.

Vitatkozó nős csendőrök. A nősök a napirend szerinti foglalkozási időben — és ha erre külön parancsot kapnak, foglalkozási időn kívül is — kötelesek a laktanyában tartózkodni. Egyébként a lakásukra hazamehetnek. A foglalkozási időt a napirend pontosan meghatározza és természetesen, hogy az az irányadó. Hosszú és fárasztó, 24 órán felüli, vagy egész éjjelre kiterjedő szolgálat után tisztogatásra és pihenésre hat órát ír elő a napirend. A nősök ezt természetesen lakásukon tölthetik.

Halastó. Az igaz, hogy Önnel még legalább 3-4 évvel kell várnia arra, hogy a nősülésre komolyan gondolhasson, de a leány még egészen gyerek és legalább ennyi időt neki is várnia kell, hogy férjhez mehessen. Ezt bizonyosan Ön is kiszámította már s így arra kell gondolnunk, hogy közeli nősülésének lehetetlensége csak — hogy úgy mondjuk — ürügy Önnel arra, hogy szakíthasson a leánnyal. Épen ezért — lehet, hogy tévedünk — levelét nem tartjuk őszintének. De hát akár így, akár úgy áll is a dolog, annyi tény, hogy Ön szakítani akar s most tanácsot kér tőlünk, hogy ezt hogy csinálja. Hát ennek csak egy módja van. Meg kell mondani a leánynak nyíltan, őszintén, becsületesen, hogy ebből a házasságból semmi sem lesz. Ha már nem szereti a leányt, akkor indokolja meg ezzel elhatározását, ha pedig a hosszú várakozástól riad vissza, akkor hivatkozzék erre a körülményre. Az a legfontosabb, hogy ne hazudjék. Így Ön is jobban jár, mert a leány legalább becsüléssel fog gondolni Önrre ezután is, míg ha nem egyenes úton jár, a lóláb ügyis kilátszik s akkor megérdemelt megvetés jut osztályrészéül egy nő emlékezetében. A szakítás különben nem tragédia sem Önre, sem pedig a leányra nézve, mert mindketten nagyon fiatalok s úgy látszik, hogy most esnek át az ú. n. diákszerelmen, amiből pedig minden ember ki szokott gyógyulni. Az egész esetből az a tanulság, hogy aki csendőrnek jön, annak ne járjon az esze a nősülésen addig, amíg ügysem tud megőszülni. Ráér arra később is, higgye el nekünk. Levelében talált 5000 K.-t lapunk javára bevételéztük.

CSENDŐR-

tisztek, altisztek és azok családtagjai névre szóló utalványára

hat havi részletfizetésre készpénzárán

a következő cikkeket kaphatják:

női-, férfi- és egyenruha-
szöveteket, belésárukat,
vásznot, sifont, zefíreket,
és egyéb vászonárukat,
női s férfifehérneműeket
készen és rendelésre,
uj, gyárilag sterilizált ágtyollat és pelyheket, paplanokat, mindennemű mosókerméket, selymeket, valamint díszpárnákat a

törülközőket, abroszokat,
kötött és szövött árut,
kötött gyermekgarnitúrát,
kesztyűt, harisnyát, kész
kötött kabátokat, fűg-
göny és függönykerméket,

TRIBON Ruházati Részvénytársaságnál
BUDAPEST, VIII., ÜLLŐI-ÚT 14. SZÁM.

A vásárláshoz szükséges **utalványok** Budapesten a csendőrkerületi parancsnokságnál, míg vidéken minden parancsnokságnál állanak t. vásárlóink rendelkezésére.

Az egyes vásárlások utáni első részletek 1926 június hó 1-ével kezdődnek.

Legszebb Legjobb Legolcsóbb

PAP-lan **PAP**-lan **PAP**-lan
kárpitósárú,
vas- és rézbútorgyára

szőnyeg, pokróc, függöny, ágy- és asztalterítők, gyermekkoosik, nyugszékek,
leányszoba-, előszoba- és kertibátorok, ernyők és sátrak
minden kivételben kaphatók.

GICHNER JÁNOS

Budapest, VII. kerület, Erzsébet-körút 20.

Nagy katalógust 4000 korona ellenében postán küldök.
A M. Kir. Csendőrség kötelezőbe tartozóknak 5% engedményt adok.

Magyar kir. honvédelmi miniszterium és csendőrség
sportcikkék szállítója

Macher Rezső és Társa
Budapest, VI., Podmaniczky-utca 45. sz.

Árjegyzék ingyen és bérmentve!

F. Gy. esendőr, Hatvan. Kötelezője 1928 november 31-én jár le. Lovelében talált 2000 koronát lapunk javára bevételkéntük.

17. I. Csendőr Lexikon rovatunkban talál rá választ. 2. A töltényrejtés után pilhenj-állásban kell kiegészíteni a tárat, ennek megtörténte után azonban minden külön vezényszó nélkül vigyázz-állásba kell helyezkedni.

Vitatkozók. Minden kártyajáték lehet hazárd. Ezi ugyanis nem aszerint kell elbírálni, hogy milyen fajta játékot játszanak, hanem, hogy milyen összegekben megy a játék. A „ramslit” is lehet úgy játszani, hogy az nem hazárd játék, viszont a máriás, alsós stb. — egyébként ártatlanoknak ismert — kártyajátékot hazárdnak kell tekinteni akkor, ha azt nagy tételekben, nagy összegekben játszik. Vannak azután olyan kártyajátékok, amelyeket sohasem szoktak szolidan játszani, ezeket tehát már eleve hazárdjátékoknak kell tekinteni. Ilyen például a makaó. Egyébként tiltott szerencsejátéknak azt a játékot kell tekinteni, amelyben a nyereség vagy veszteség kizárólag a véletlentől függ.

Kivánesi, 777. Reméljük, hogy kivánesisége nem ellen-szenyből ered, azért megadjuk a választ. Az illetőt folyó évi március hó 24-én léptették elő abba a rendfokozatba, amit Ön megírt. Náluk is öt év az ehhez szükséges legkisebb szolgálati idő.

Páva. Az 1916. évi román betörés alkalmával keletkezett hadikárok címén kifizetett összegekről nincsen együttes nyilvántartás. Annakidején külön-külön érkeztek be a kérvények s azokat ugyanúgy intézték is el. De azt, hogy annakidején ki mennyi kártérítést, illetőleg segélyt kapott, az illetékes miniszteriumban kikeresheti.

MODERN BÚTORSZALON

Állandó nagy kiállítás. — Teljes lakberendezések. — Olcsó, szolid kiszolgálás. Feltétlen hitelképes vásárlóknak előnyös **fizetési kedvezmény!**

GÁSPAR, Üllői-út 14 és Baross-utca 11.

KEMÉNYFA BÚTOROK

❖ elismert győri gyártmány jótállással ❖

HEGEDÜS ÉS TÁRSA-nál
BUDAPEST, VII., DOHÁNY-UTCA 10.

Csendőrségnek és közalkalmazottaknak 12 havi részletre előleg nélkül.

Az AEG-MIGNON

írógép a csendőrség kedvelt írógépe.

Előnyei:

1. rendkívüli olcsósága,
2. könnyű és kényelmes kezelhetősége,
3. azonnali és állandó látható írása,
4. egyenletes és tiszta írása,
5. nagy átütőképessége, (15 átütés egyszerre)
6. egyszerű, szolid, erős kivitele, miáltal a javítások feleslegessé válnak.

Havi 150.000 K részletfizetés ellenében kapható:

az

Unio Magyar Villamossági

Részvénytársaságnál

Budapest, VI., Andrásy-út 15. sz.

Bácska. I. Kötelezője 1929 augusztus 31-én jár le. 2. Csendőr Lexikon rovatunkban találja a választ.

L. 888. Tata. Kérdés, hogy nosztrifikáltatta-e hadikölesönkövényeit? Ha igen, akkor igényt tarthat azok beváltására. Hogy azonban ez mikor történik meg és milyen arányban, azt ma még nem tudja Önnek megmondani senki sem. A napilapokból is megfigyelhette, hogy ez a kérdés állandóan szönyegen van. Nem csak az érdekeltek foglalkoznak vele, hanem a kormány is. Mindaddig — a szanálásra való tekintettel is — nem volt az állam abban a helyzetben, hogy valorizáltan, tehát a mai viszonyokra átszámított értékben beválthatta volna a kötvényeket. A veszített háború és az azt követő összeomlás ezer és ezer egzisztenciát temetett maga alá, meg kell azt sinyleni — igen csekély töredék kivételével — mindannyiunknak. Az államháztartás egyensúlya azonban már most nem sok idő múlva helyre áll s akkor mindenesetre legelső sorban kerül sor azok kártalanítására, akik annak idején hadikölesönjegyzéssel tettek eleget hazafiúi kötelességüknek. Addig sem a jószándék hiányzik ehhez, hanem — a pénz.

Hámor, M. L. I. A Csendőr Lexikon rovatban találja a választ. 2. András és Endre ugyanaz.

Társak. Csendőr Lexikon rovatunkban találja a választ.

A szerkesztésért és kiadásért felelős:

PINCZÉS ZOLTÁN százados.

Pallas r.-t. nyomdája Budapesten, V., Honvéd-u. 10. sz.
(Telefon: 5—67, 5—68.)

Felelős vezető: Tiringer Károly műszaki igazgató.

„KOGSZ” üdülési akciója

A KOGSZ mint a múlt évben, úgy a f. évben is alkalmat nyújt tagjainak kedvezményes üdülésre.

Evégből egyezséget kötött a **„KANSz Államvasúti Csoport Szaktisztviselői Szakkörének Balatonfüredi fürdő- és üdülőtelep-jóléti intézmény**-ével, melynek eredményeként a KOGSZ tagjai május, június, szeptember, október, november, december hónapokban Balatonfüreden személyenként napi 60.000 koronáért üdülhetnek. Ezért az összegért jár lakás takarítással, napi háromszoros, de bőséges étkezés, valamint hennfoglaltatik a gyógy- és zenedíj is. Szív- és idegbetegek az ottani szénsav fürdőt 25%, ármérséklyével használhatják; óhajra orvosi kezelés (Schmidt egyetemi tanár úr rendelésében) személyenként és havonként 500.000 korona orvosi honoráriumért. Ágy-, — paplan- — és párnahuzat, valamint lepedő elhozandó. Aki nem hoz magával, az hetenként egyszeri váltásért 5.000 koronát fizet.

Elhelyezés az Eszterházy szállóban (szanatorium mellett) és annak közvetlen közelében az intézmény által bérelt egyéb szállókban. Étkezés az Eszterházy szállóban. Az intézménynek külön strandfürdője is van.

Mindazok a tagok, kik ezt a kedvezményt igénybe venni óhajtják, ebbeli szándékukat a május—június elősaisonra azonnal, az utósaisonra legkésőbb július 15-ig szövetkezetünk igazgatóságának jelentsék be. A bejelentésben megjelölendő az időszak, melyet az illető igénybe venni óhajt. Havonként a hó elejétől 4 hét. Bentalás a jelentkezők száma, sorrendje és a rendelkezésre álló helyek mérvéhez képest. Befizetés 4 hétre előre szövetkezetünknek történik, melynek ellenében a bentalási jegyet kiadjuk. A befizetett összeg vissza nem térítendő.

A jelentkezésnél tudni adandó, vajjon az illető szénsavfürdőt és orvosi kezelést igénybe óhajt-e venni.

Július és augusztus hónapokra havonként csak 6—6 hely áll rendelkezésre, ugyanazon feltételek mellett. Jelentkezés május hó 20-ig.

Megjegyezzük, hogy a vendégek, ha azok nem családostul, hanem egymagukban utaltatnak be, kettesével, esetleg hármassal lesznek elhelyezve és csakis indokolt esetben, különösen súlyosabb szív- és tüdőbetegségeknél fog külön szoba rendelkezésre bocsájtatni.

A Közalkalmazottak Országos Gazdasági Szövetkezetének Élelmiszer Osztálya

ez úton is értesíti tagjait, hogy az V., Akadémia-utca 20. sz. és VII., Izabella utca 50. sz. alatti árudák április hó folyamán megszűntek és helyettük a VII., Vas-utca 1. sz. alatt (Rákóczi-út 25. sz. ház) egy központosan felkötött, tagjaink által könnyebben megközelíthető és más tekintetben is megfelelőbb új áruháza nyílt meg. — (Villamos megálló: Rákóczi-út — Rókus kórház.) Az új áruháza tagjaink hus- és hentesárú-szükségleteiket is beszerezhetik.

A megszűnt árudákra kiállított bevásárlási könyvecskék a Vas-utcai új áruháza is érvényesek. — Kérjük tagjainkat, hogy élelmiszer-szükségleteiket minél nagyobb számban új áruházaiban szerezzék be, mely áruháza jó minőségű és előnyös árakban megszabott anyagát havonként a megrendelők részére házhoz is szállítja.